

col·lecció eines

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

Estudi poblacional i de serveis a la infància i l'adolescència a Catalunya.
– (Col·lecció Eines ; 6)

Bibliografia

ISBN 9788439382300

I. Muner i Armengol, Jordi II. Catalunya. Departament d'Acció Social i
Ciutadania III. Col·lecció: Col·lecció Eines; 6

1. Infants – Catalunya 2. Adolescents – Catalunya 3. Infants –
Assistència institucional – Catalunya 4. Adolescents – Assistència
institucional – Catalunya

364.65-053.2/.6(467.1)



*Permesa la reproducció, sempre que se n'esmenti la
procedència i no es faci amb finalitats comercials.*

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Plaça de Pau Vila, 1
08039 BARCELONA

Autoria dels textos: Jordi Muner i Armengol,
Montse Martí Gaudes, Joan Llosada i Gistau,
Albert Dalmau i Bueno, Alba Domínguez i Puig
i Albert Espelt i Hernández

Gener de 2010
ISBN: 978-84-393-8230-0
Tiratge: 800 exemplars
Dipòsit legal: B-46680-2009
Disseny: Txell Gràcia
Maquetació: l'Apòstrof, sccl
Impressió: El Foli Verd, sccl

col·lecció eines 6

Estudi poblacional i de serveis a la infància i l'adolescència a Catalunya

(Pla director d'infància i adolescència 2010 - 2013)

6



Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Social
i Ciutadania**

A la memòria d'en Toni Inglès

Presentació

El Pla director d'infància i adolescència de Catalunya és el pla sectorial a través del qual es desplega el Pla estratègic de serveis socials en l'àmbit de la infància i l'adolescència, tal com recull l'article 38 de la Llei de serveis socials i el Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència, que esmenta el Projecte de llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència.

En aquest sentit, fer un estudi de població i serveis des de l'àmbit de la infància i l'adolescència com a exercici previ al que és pròpiament l'elaboració del Pla director, respon a la necessitat de fer un diagnòstic sobre la situació infantil i adolescent a Catalunya tant des d'una perspectiva poblacional com de serveis. La perspectiva poblacional pretèn copsar, de manera integral, com es troba la nostra població diana en els principals àmbits on es desenvolupa la seva vida; i des del punt de vista dels serveis, s'ha elaborat un estudi de serveis i recursos que el Govern adreça a la infància i l'adolescència, que abasta l'oferta i la utilització que en fan els infants i adolescents.

Així, aquest diagnòstic és una eina del Pla director que ha permès detectar, juntament amb els interlocutors clau dels principals departaments implicats en polítiques públiques a la infància i l'adolescència, les fortaleeses i les debilitats en aquest àmbit pel que fa a població i serveis, i, en aquest sentit, participar en la definició estratègica del Pla director. Els objectius estratègics del Pla i, en conseqüència, l'orientació de les polítiques públiques adreçades a la infància i l'adolescència a Catalunya estaran, doncs, en sintonia amb aquest diagnòstic, per pal·liar aquestes debilitats, afrontar les amenaces i reforçar les fortaleeses, aprofitant l'oportunitat que ens ofereix el mateix Pla director per fer-ho.

Carme Capdevila i Palau
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

Pròleg

El Pla director d'infància i adolescència de Catalunya (PDIAC) vol donar compliment a les directrius i recomanacions nacionals, europees i internacionals en matèria d'infància i adolescència. És un objectiu de legislatura recollit en el document del Govern d'Entesa i permetrà ajustar les polítiques públiques destinades a la infància i l'adolescència al nou marc que planteja la Llei de serveis socials i la futura Llei dels drets i les oportunitats a la infància i l'adolescència.

Aquest document ha de donar resposta als reptes d'una realitat complexa, multicultural, polièdrica i diversa, que requereix una actitud de responsabilitat compartida i compromís actiu amb la infància i l'adolescència per part de les administracions, les entitats, el teixit associatiu i la ciutadania en general.

En el marc de la promoció dels drets de ciutadania es persegueix que la infància i l'adolescència exerceixin una ciutadania activa. Això vol dir una infància i una adolescència que siguin escoltades. Però, sobretot, una infància i una adolescència que es reconeixen com a capacitades, dins les seves possibilitats, per participar públicament i per gestionar, impulsar i executar les seves opinions. Tot plegat ens ha de permetre avançar en la representació social de la infància i l'adolescència, com a subjectes de dret, en el ple exercici d'una ciutadania activa que es fa present ara i aquí.

Imma Pérez i Rovira

Secretària d'Infància i Adolescència

Índex

1	Introducció	13
2	Metodologia	14
3	Estudi poblacional de la infància i l'adolescència a Catalunya	17
	<i>La infància i l'adolescència a Catalunya (2006-2008)</i>	17
	<i>Àmbits d'estudi poblacional</i>	17
	3.1. Volum	18
	3.2. Distribució territorial	18
	3.3. Població infantil i adolescent de nacionalitat estrangera	20
	3.4. Llars	22
	3.5. Salut	24
	3.6. Educació	26
	3.7. Temps lliure	29
	3.8. Pràctiques culturals	30
	3.9. Estils de vida	33
	3.10. Participació	36
	3.11. Justícia juvenil	38
	3.12. Percepció d'agressions	39
	3.13. Protecció de la infància i l'adolescència	43
4	Els serveis a la infància i l'adolescència a Catalunya	47
	<i>Els serveis a la infància i l'adolescència a Catalunya (2006-2008)</i>	47
	<i>Serveis per departaments: oferta i utilització</i>	47
	DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA	48
	4.1. Serveis i recursos de lleure	48
	4.2. Serveis socials bàsics	52
	4.3. Serveis socials a la infància i l'adolescència	55
	4.4. Projectes d'inclusió i cohesió social	58
	4.5. Serveis de prevenció, protecció i atenció a la infància i l'adolescència en risc	61
	4.6. Serveis per a joves tutelats i extutelats	74
	DEPARTAMENT DE SALUT	76
	4.7. Cobertura sanitària d'infants i adolescents	76
	4.8. Salut maternoinfantil	76
	4.9. Programa de seguiment del nen sa	78
	4.10. Centres d'atenció primària (EAP)	78
	4.11. Salut mental per a infants i joves (CSMIJ)	80
	4.12. Drogodependències	83
	4.13. Visites a urgències	83

4.14. Contactes hospitalaris	83
DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ	84
4.15. Centres educatius	84
DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA	92
4.16. Serveis i equips d'atenció i assessorament	92
4.17. Centres educatius de justícia juvenil	96
4.18. Serveis penitenciaris	99
DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE	100
4.19. Escoles verdes	100
DEPARTAMENT DE LA VICEPRESIDÈNCIA	102
4.20. Pla català d'esport a l'escola	102
DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	104
4.21. Equipaments cívics	104

Bibliografia	109
--------------	-----



Annexos	111
Annex 1. Enquestes utilitzades per a l'estudi i la descripció de les variables	113
Annex 2. Glossari de conceptes de la DGaIA	117

Introducció

1

La publicació que tot seguit us presentem és el resultat de dos estudis: d'una banda, l'*Estudi poblacional de la infància i l'adolescència a Catalunya*, i, de l'altra, l'*Oferta i la utilització de serveis i recursos per a la infància i l'adolescència a Catalunya*.

Ambdós estudis, juntament amb altres estudis i revisions (*Normativa i recomanacions nacionals i internacionals en polítiques i actuacions a la infància i l'adolescència. Polítiques públiques autonòmiques i internacionals en infància i adolescència. Recomanacions del Síndic de Greuges en polítiques públiques a la infància i a l'adolescència. La protecció a la infància i l'adolescència a Catalunya i Marc conceptual del Pla director d'infància i adolescència de Catalunya*), constitueixen l'etapa diagnòstica¹ del projecte Pla director d'infància i adolescència de Catalunya.

L'objectiu d'aquesta etapa ha estat conèixer l'estat de situació de la infància i l'adolescència a Catalunya, i dels serveis i recursos que s'hi destinen per efectuar-ne el diagnòstic i, a partir d'aquí i en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat de Catalunya, identificar les necessitats presents i definir les estratègies necessàries per afrontar-les.

El Pla director d'infància i adolescència de Catalunya és el pla sectorial a través del qual es desplega el **Pla estratègic de serveis socials** en l'àmbit de la infància i l'adolescència, tal com recull l'article 38 de la Llei de serveis socials, i el **Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència**, que esmenta l'avantprojecte de Llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència.

El Pla director recull, doncs, d'una banda, les polítiques socials en infància i adolescència que desenvoluparà el Departament d'Acció Social i Ciutadania per mitjà de la Secretaria d'Infància i Adolescència i, de l'altra, les polítiques públiques en infància i adolescència desenvolupades per la resta de departaments de la Generalitat de Catalunya.

El Pla director inicia un **nou model de disseny, desenvolupament, implementació, monitoratge i avaluació** de les polítiques públiques adreçades a tota la infància i l'adolescència de Catalunya.

A més, en tant que pla integral adreçat a tota la població infantil i adolescent, el pla vol i ha de **desplegar-se territorialment** per tal que, també, esdevingui el marc a partir del qual es desenvolupin, dissenyin i planifiquin les actuacions i polítiques públiques d'àmbit territorial, amb la finalitat d'articular les **polítiques públiques d'infància i adolescència** a Catalunya amb **coherència interdepartamental i interinstitucional**.

1. Aquests documents es troben disponibles a la pàgina web del Dixit, Centre de Documentació de Serveis Socials: www.dixit.cat.

Metodologia

El treball de recollida, anàlisi i interpretació de dades tant de l'estudi poblacional com de l'anàlisi de serveis i recursos adreçats a la infància i l'adolescència ha constatat de tres etapes diferenciades:

Primera etapa. Contacte amb els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, instituts i altres institucions. S'inicià el febrer de 2008. Juntament amb la col·laboració dels tècnics i experts de cada departament, es va valorar la disponibilitat de les dades que preteníem analitzar.

Segona etapa. Anàlisi i interpretació de les dades. Un cop rebudes les dades, s'han analitzat estadísticament i s'han construït les taules, els gràfics i els mapes corresponents.

Tercera etapa. Elaboració de l'informe (desembre 2008); validació i aportacions dels diferents departaments a l'informe final (abril 2009).

Per a l'elaboració de l'estudi poblacional s'han utilitzat dades que provenen d'aquestes fonts:

De registres

- Padró poblacional de l'Institut d'Estadística de Catalunya dels anys 1991-2007.
- Projeccions poblacionals de l'Institut d'Estadística de Catalunya per a l'any 2015.
- Registre de naixements del Departament de Salut de Catalunya de l'any 2006.
- Registre d'interrupcions voluntàries de l'embaràs del Departament de Salut dels anys 2005 i 2006.
- Cens de persones valorades amb discapacitat de l'any 2007. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.
- Registre de mortalitat de Catalunya de l'any 2007. Servei d'Informació i Estudis. Departament de Salut.
- Conjunt Mínim Bàsic de Dades de Salut Mental de l'any 2007. CatSalut. Departament de Salut.
- Registre de nois i noies matriculats a les escoles els anys 2006 i 2007. Departament d'Educació.
- Registre de controls preventius d'alcoholèmia de l'any 2007. Relacions Institucionals i Participació. Departament d'Interior.

- Registre de programes de participació vigents durant els anys 1994-2008. Secretaria d'Infància i Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre de resolucions judicials de l'any 2007. Direcció General d'Execució Penal de la Comunitat i Justícia Juvenil. Departament de Justícia.
- Registre d'infants i adolescents assignats als equips d'atenció a la infància i l'adolescència dels anys 2004-2007. Secretaria d'Infància i Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre d'expedients de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de l'any 2008. Sini@. Secretaria d'Infància i Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre de menors no acompanyats de la Unitat de Detecció i Prevenció de Maltractament Infantil de l'any 2008. Secretaria d'Infància i Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre de dades policials del Cos dels Mossos d'Esquadra relatives a detinguts, detencions i víctimes. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.
- Registre de llicències federatives. Consell Català de l'Esport. Secretaria de l'Esport. Departament de Vicepresidència.

D'enquestes

- Enquesta de salut de Catalunya, 2006. Departament de Salut.
- Panel de Famílies i Infància 2006. Institut d'Infància i Món Urbà.
- Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya, 2005-2006. Relacions Institucionals i de Participació. Departament de Justícia.
- L'Enquesta de consum i pràctiques culturals de Catalunya, 2006.

Per a l'elaboració de l'estudi de serveis i recursos adreçats a la infància i l'adolescència s'han utilitzat dades que provenen de les fonts següents:

- Registre d'instal·lacions per a joves de la Secretaria de Joventut.
- Mapa de Serveis Bàsics 2007. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. 2007.
- Registre dels professionals del Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre de projectes d'inclusió i cohesió social de la Secretaria d'Immigració.
- Registre de places en centres d'acolliment del Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Registre de places en centres diürns i nocturns del Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Conjunt Mínim Bàsic de Dades de Salut Mental (2007), CatSalut. Departament de Salut.
- Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) (2006), DG de Planificació i Avaluació.
- Registre dels centres d'ensenyament del Departament d'Educació.
- Registre de professionals de Justícia. Àrea de Planificació i Projectes Estratègics.
- Registre de places en centres penitenciaris. Àrea de Planificació i Projectes Estratègics.

- Registre de serveis i recursos de lleure de la Secretaria de Joventut.
- Balanç 2008. Secretaria General de l'Esport. Departament de la Vicepresidència. Generalitat de Catalunya. 2008.
- Registre d'assistència de sessions informatives pre-adoptives. Institut Català de l'Adopció i l'Acolliment (ICAA).
- Registre de casos de la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI)
- Registre d'intervencions per demanda hospitalària. Secretaria d'Infància i Adolescència.
- Registre de menors estrangers no acompanyats. Secretaria d'Infància i Adolescència.
- Registre d'acolliments i d'adopcions. Secretaria d'Infància i Adolescència.
- Registre de joves tutelats i extutelats de l'Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET). Secretaria d'Infància i Adolescència.
- Registre dels Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil.
- Estadística de l'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació.
- Registre de contactes amb Justícia Juvenil. Àrea de Planificació i Projectes estratègics.
- Registre d'Escoles Verdes. Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Estudi poblacional de la infància i l'adolescència a Catalunya

LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A CATALUNYA (2006-2008)

L'objectiu de l'estudi de l'estat de la situació poblacional de la infància i l'adolescència ha estat copsar, des d'una perspectiva integral, la situació de la infància i l'adolescència a Catalunya en els principals àmbits que afecten aquestes persones: la família, la salut, l'educació, la protecció i l'ús del temps lliure, entre d'altres (perspectiva transversal).

La perspectiva integral fa referència a l'abast de la població de l'estudi i, en conseqüència, del Pla director: tota la infància i l'adolescència, amb especial atenció a la infància en situació de vulnerabilitat, risc d'exclusió social o desamparada.

L'estudi s'ha dut a terme mitjançant una anàlisi sobre la base de quatre criteris principals: la perspectiva de sexe, la distribució territorial, l'edat² i una anàlisi de les desigualtats socials d'infants i adolescents de Catalunya.

La població diana de l'estudi poblacional ha estat la població que té entre 0 i 17 anys, tot i que també hi ha nombroses referències al grup d'edat que va dels 18 als 21 anys, amb la finalitat d'incloure'l en l'estudi quan es troba en risc d'exclusió social.

ÀMBITS D'ESTUDI POBLACIONAL

L'estudi poblacional sintetitzat en aquest document resumeix els apartats següents:

- 3.1. Volum
- 3.2. Distribució territorial
- 3.3. Població infantil i adolescent de nacionalitat estrangera
- 3.4. Llars
- 3.5. Salut
- 3.6. Educació
- 3.7. Temps lliure
- 3.8. Pràctiques culturals
- 3.9. Estils de vida
- 3.10. Participació
- 3.11. Justícia juvenil
- 3.12. Percepció d'agressions
- 3.13. Protecció a la infància i l'adolescència
- 3.14. Maltractament infantil

2. Atesa la manca d'unicitat en els criteris de classificació de les dades segons les franges d'edat, alguns dels resultats obtinguts han provocat una certa dispersió de les dades, la qual cosa pot generar alguns problemes en l'encreuament entre variables o en la interpretació dels resultats obtinguts.

3.1. Volum

A Catalunya, l'any 2007 hi havia 1.536.387 persones entre 0 i 21 anys. La població masculina d'aquesta franja d'edat representava el 51,5%, mentre que la població femenina representava el 48,5%.

Entre 0 i 17 anys hi havia 1.242.679 persones. El 51,5% eren nois i el 48,5% eren noies.

Taula 1. Població de 0 a 21 anys segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2007

	N	%	Població total	% sobre total població
0-17 anys				
Nois	640.503	51,5%	3.578.176	17,9%
Noies	602.176	48,5%	3.632.332	16,6%
Total	1.242.679	100%	7.210.508	17,2%
18-21 anys				
Nois	150.197	51,1%	3.578.176	4,2%
Noies	143.511	48,9%	3.632.332	3,9%
Total	293.708	100%	7.210.508	4,1%
0-21 anys				
Nois	790.700	51,5%	3.578.176	22,1%
Noies	745.687	48,5%	3.632.332	20,5%
Total	1.536.387	100%	7.210.508	21,3%

Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques

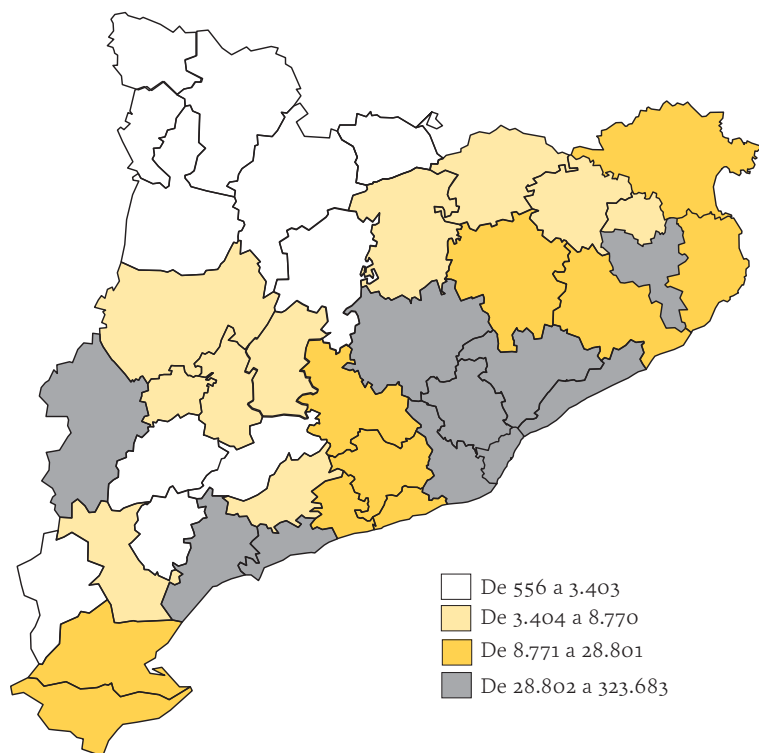
Entre 18 i 21 anys hi havia 293.708 persones. El 51,1% de la població de 18 a 21 anys eren nois i el 48,9% eren noies.

En relació amb el total de la població catalana, la població entre 0 i 17 anys representava un 17,2%. Els nois d'aquesta franja d'edat representaven un 17,9% del total d'homes catalans i les noies, un 17,2% del total de dones catalanes.

3.2. Distribució territorial

L'any 2007, el 62,9% de la població de Catalunya que tenia entre 0 i 17 anys es concentrava en cinc comarques. La comarca amb la major proporció de població infantil era el Barcelonès, amb 323.683 persones (26,0%). A continuació, se situaven les comarques del Vallès Occidental, amb 164.036 (13,2%); el Baix Llobregat, amb 144.344 (11,6%); el Maresme, amb 76.652 (6,2%), i el Vallès Oriental, amb 73.367 (5,9%).

Figura 1. Distribució de la població de 0 a 17 anys segons la comarca. Catalunya, 2007

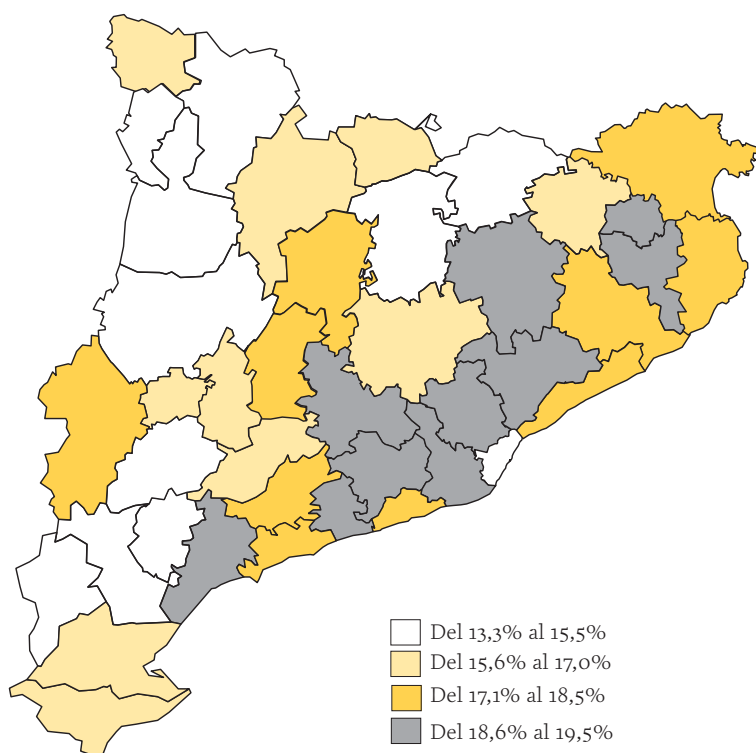


Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques

Les comarques on la població entre 0 i 17 anys tenia més pes respecte del total de població de cada comarca eren el Pla de l'Estany (19,5%), el Vallès Oriental (19,5%), el Gironès (19,4%) i el Vallès Occidental (19,4%).

Les comarques on la població entre 0 i 17 anys tenia menys pes sobre la població total de la comarca eren la Terra Alta (13,3%), l'Alta Ribagorça (13,5%) i el Pallars Jussà (13,7%).

Figura 2. Percentatge de població de 0 a 17 anys respecte del total de població de cada comarca. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques

3.3. Població infantil i adolescent de nacionalitat estrangera

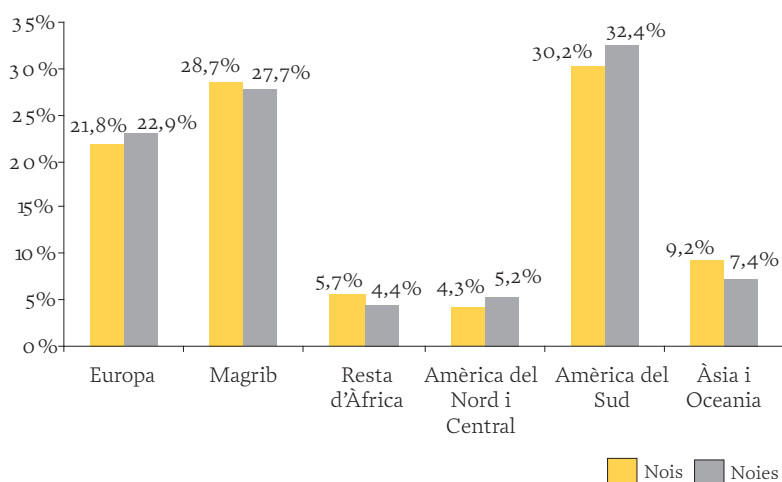
L'any 2007, a Catalunya hi havia 233.253 persones de nacionalitat estrangera que tenien entre 0 i 21 anys. Concretament, 179.594 eren persones que tenien entre 0 i 17 anys i 53.659 eren persones que tenien entre 18 i 21 anys.

La distribució per sexes de la població estrangera és pràcticament idèntica a la distribució per sexes de la població catalana de la mateixa franja d'edat. Així, el sexe femení representava el 48,5% del total de la població estrangera entre 0 i 21 anys de Catalunya. Tant els nois com les noies de nacionalitat estrangera que tenien entre 0 i 21 anys representaven un 15,1% de la població de 0 a 21 anys de Catalunya.

L'any 2007, la zona de procedència predominant de la població infantil i adolescent estrangera (entre 0 i 21 anys) era el continent africà. Aquest grup

representava el 33,3% de la població estrangera (el 28,2% provenia de la zona del Magrib, mentre que el 5,1% provenia de la resta del continent). La segona zona d'origen amb major volum de població infantil era l'Amèrica del Sud, amb un 31,3% del total de la població estrangera que tenia entre 0 i 21 anys.

Figura 3. Pes de la població estrangera de 0 a 21 anys segons la nacionalitat i segons el sexe. Catalunya, 2007



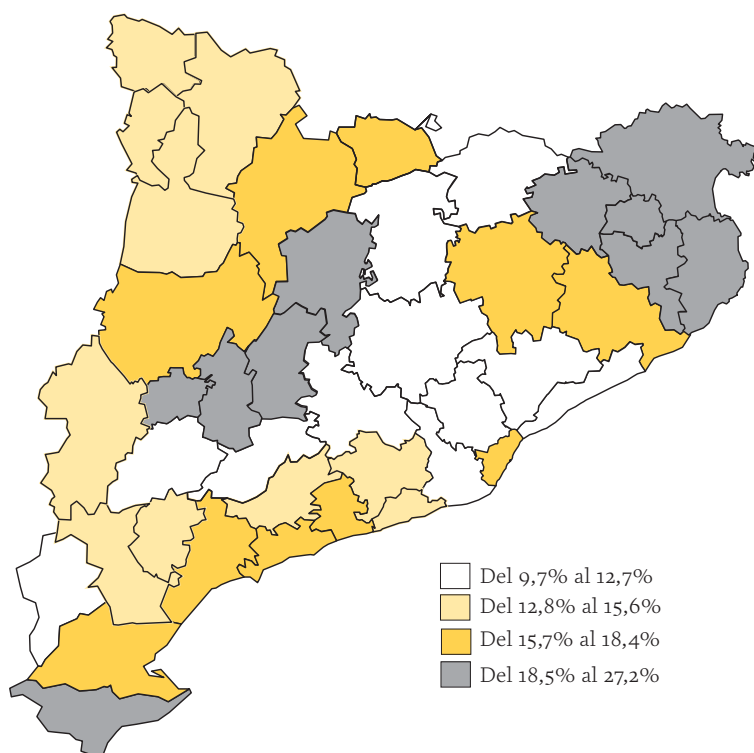
Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques

L'any 2007, les comarques que concentraven major volum de població de nacionalitat estrangera de 0 a 17 anys eren el Barcelonès, amb 50.986 (26,0%); el Vallès Occidental, amb 17.401 (13,2%), i el Baix Llobregat, amb 15.381 (11,6%).

Les comarques que tenien un major pes de població de nacionalitat estrangera entre 0 i 17 anys respecte de la població de 0 a 17 anys de la comarca eren la Segarra (27,2%), l'Alt Empordà (24,3%) i el Baix Empordà (21,8%).

Les comarques que tenien un menor pes de població estrangera entre 0 i 17 anys eren l'Anoia (9,7%), el Ripollès (10,2%) i el Vallès Occidental (10,6%).

Figura 4. Percentatge de la població estrangera de 0 a 17 anys respecte del total de població infantil i adolescent de cada comarca. Catalunya, 2007



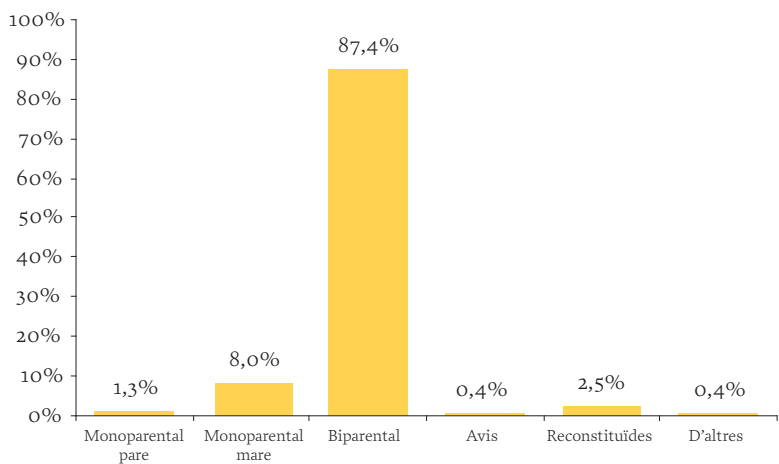
Font: elaboració SIA. Institut d'Estadística de Catalunya. Base de dades de municipis i comarques

3.4. Llars

Estructura de les llars on viuen persones menors d'edat

L'any 2006, la majoria de llars catalanes amb, com a mínim, una persona menor de 15 anys a càrrec eren llars de tipus biparental (87,4%). Seguidament, se situaven les llars monoparentals (9,3%) i, a continuació, les llars de famílies reconstituïdes (2,5%). En el cas de les llars monoparentals, la majoria estaven encapçalades per la mare (85,9% del total de llars monoparentals).

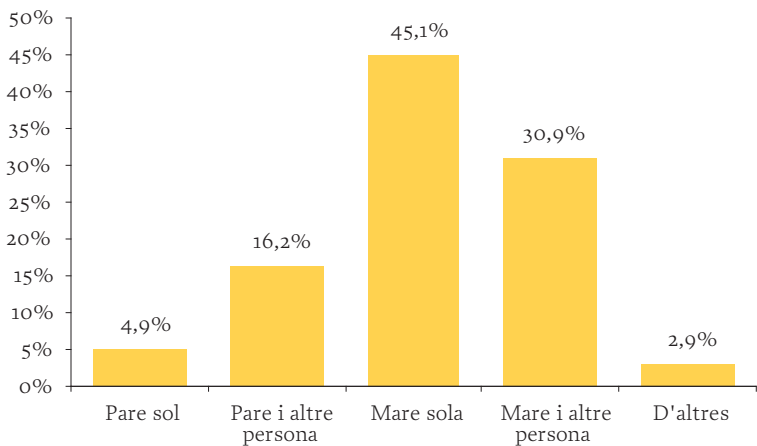
Figura 5. Estructura familiar de les llars amb persones de 0 a 14 anys a càrrec. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006.

Principalment, la persona que s'ocupa dels infants de 0 a 14 anys en les llars catalanes és la mare (76,0%), ja sigui sola (59,3%) o bé amb atenció compartida amb una altra persona, normalment el pare (41,7%). En el 21,1% dels casos, el cuidador principal dels infants és el pare, ja sigui sol (23,4%) o bé amb atenció compartida amb una altra persona, la mare (76,6%).

Figura 6. Persona que s'ocupa del fill/a en llars amb persones de 0 a 14 anys. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006

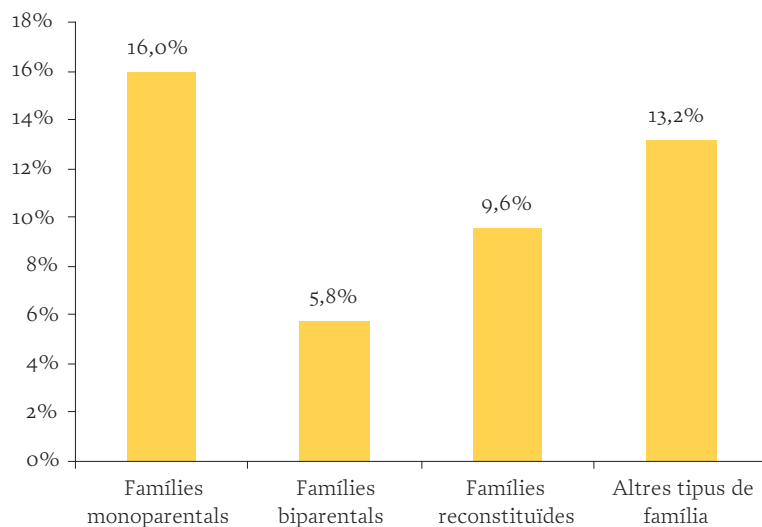
Situació econòmica de les llars on viuen persones menors d'edat

Els nivells de renda més baixos corresponen a les famílies de tipus monoparental, amb una renda mitjana per unitat de consum d'11.994,20 euros. Les famílies de tipus biparental són, en canvi, les unitats de consum amb una renda mitjana més elevada, amb una renda mitjana per unitat de consum de 15.098,06 euros (Panel de Famílies i Infància, CIIMU, 2006).

Simultàniament s'observa que són també les famílies monoparentals les que tenen una major precarietat econòmica.

Així, el 16,0% de les famílies monoparentals amb adolescents a càrrec han tingut durant l'any 2006 una situació de precarietat econòmica, per un 5,8% de les famílies de tipus biparental.

Figura 7. Percentatge de llars amb adolescents entre 12 i 16 anys en situació de precarietat econòmica segons l'estructura de la llar. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Panel de Famílies i Infància, 2006

3.5. Salut

Taxa de mortalitat infantil

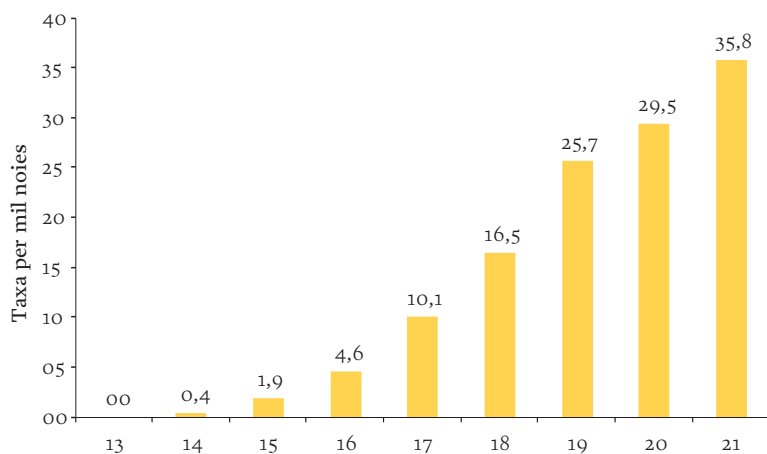
La taxa de mortalitat infantil (nombre de nens i nenes morts abans de l'any de vida respecte del total de nadons nascuts) a Catalunya se situava l'any 2006 en 2,6 morts per cada mil nadons.

Parts i interrupcions voluntàries de l'embaràs en noies adolescents i joves

Parts

El nombre de parts a Catalunya l'any 2007 entre les noies de 13 a 21 anys es va situar en 4.464. El 12,1% d'aquests parts va ser de noies menors de 18 anys, mentre que el 87,9% va ser de noies que tenien entre 18 i 21 anys.

Figura 8. Nombre de parts per cada 1.000 noies entre 13 i 21 anys, Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Registre del Conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD) dels hospitals d'aguts

El nombre de parts per cada 1.000 noies entre 13 i 21 anys se situa en el 13,5‰. En el grup d'edat de 13 a 17 anys, la taxa se situa en el 2,9‰, mentre que entre els 18 i els 21 anys la taxa se situa en el 27,3‰.

Interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE)

L'any 2006 es van fer a Catalunya 4.848 interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE) entre les noies amb edats entre 11 i 21 anys. La taxa d'interrupcions voluntàries de l'embaràs en les noies de 18 a 21 anys se situa en el 25,2‰ mentre que entre les noies d'11 a 17 anys aquesta taxa se situa en el 6,0‰.

3.6. Educació

Escolarització

A Catalunya, en el curs 2006-2007 hi havia 1.105.073 alumnes matriculats en algun dels nivells educatius de règim general (educació infantil, educació primària, educació secundària obligatòria, batxillerat i cicles formatius de grau mitjà i de grau superior).

Taula 2. Percentatge de persones escolaritzades en les etapes preobligatòries i postobligatòries. Catalunya, curs 2006-2007

	N	Matriculades	Taxa
0-2	231.619	73.801	31,9%
16-17	131.717	97.030	73,6%

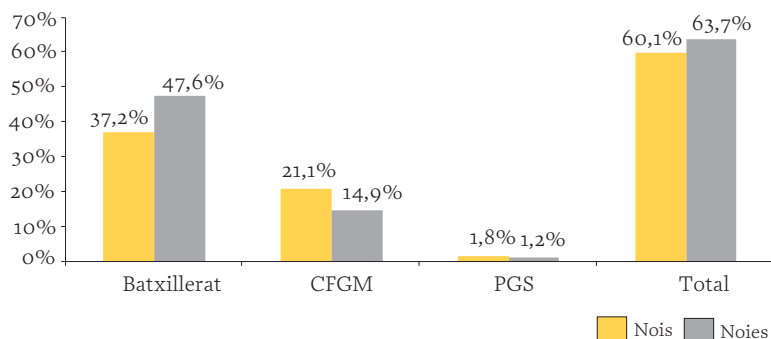
Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Web del Departament d'Educació

Segons el nivell educatiu, s'observa que en la primera etapa de l'educació infantil, en la franja d'edat de 0 a 2 anys, el nombre d'infants matriculats a Catalunya se situa en el 31,9%.

En el segon cicle de l'educació infantil (de 3 a 5 anys) i en l'escolarització obligatòria (de 6 a 15 anys), la totalitat de persones de Catalunya estan escolaritzades (100%).

Per últim, el 73,6% dels i les adolescents que tenen entre 16 i 17 anys estan matriculats a l'ESO (alguns d'aquests alumnes són repetidors), al batxillerat o a cicles formatius de grau mitjà.

Figura 9. Percentatge de persones de 16 i 17 anys escolaritzades en l'educació secundària postobligatòria segons la tipologia d'estudi i segons el sexe. Catalunya, curs 2005-2006



Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Estadística del Departament d'Educació

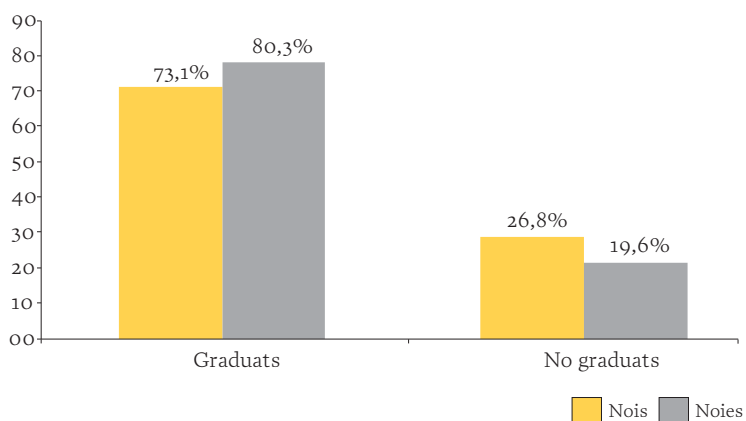
En l'etapa d'educació postobligatòria (després de l'ESO), les noies es matriculen al batxillerat en un nombre més gran que els nois (47,6% de les noies i 37,2% dels nois que continuen estudiant), i els nois es matriculen en un nombre més gran que les noies en cicles formatius de grau mitjà (21,1% dels nois i 14,9% de les noies que continuen estudiant) i en programes de garantia social (actualment, programes de qualificació professional inicial, PQPI) (1,8% dels nois i 1,2% de les noies).

Resultats acadèmics

En el curs 2006-2007, hi havia 60.645 adolescents matriculats a 4t d'ESO: 30.460 eren nois (50,2%) i 30.185 eren noies (49,8%). D'aquests 60.645 alumnes matriculats, el 76,7% va obtenir el graduat en l'ESO. Segons el sexe, les noies van obtenir el graduat en l'ESO en un nombre més gran que els nois (el 80,3% de les noies i el 73,1% dels nois).

Segons els indicadors de resultats presentats pel Departament d'Educació (l'abril del 2009), s'observa que en el període que va del curs 2002-2003 al curs 2007-2008 hi ha un augment sostingut d'alumnes graduats a 4t d'ESO (69,6% de graduats el curs 2002-2003 i el 77,4% el curs 2007-2008), la qual cosa suposa un augment de vuit punts percentuals.

Figura 10. Percentatge de graduats i no graduats segons els alumnes matriculats a 4t d'ESO en funció del sexe. Catalunya, curs 2006-2007

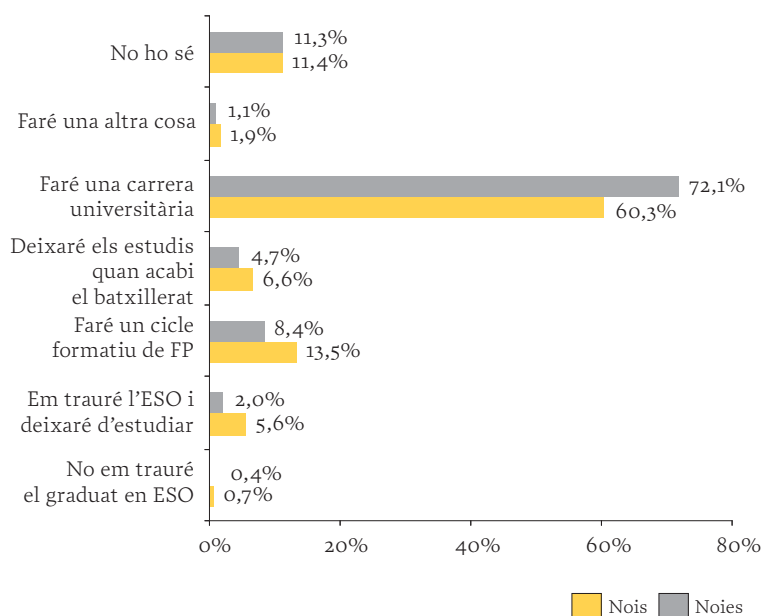


Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Estadística del Departament d'Educació

Expectatives educatives

El 67,0% dels alumnes de l'ESO tenen l'expectativa de fer una carrera universitària. L'11,4% no té clar fins on vol arribar en els estudis i un 10,6% té l'expectativa de fer un cicle formatiu de formació professional.

Figura 11. Expectatives educatives dels alumnes de l'ESO (12-16 anys) segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Panel de Famílies i Infància, 2006

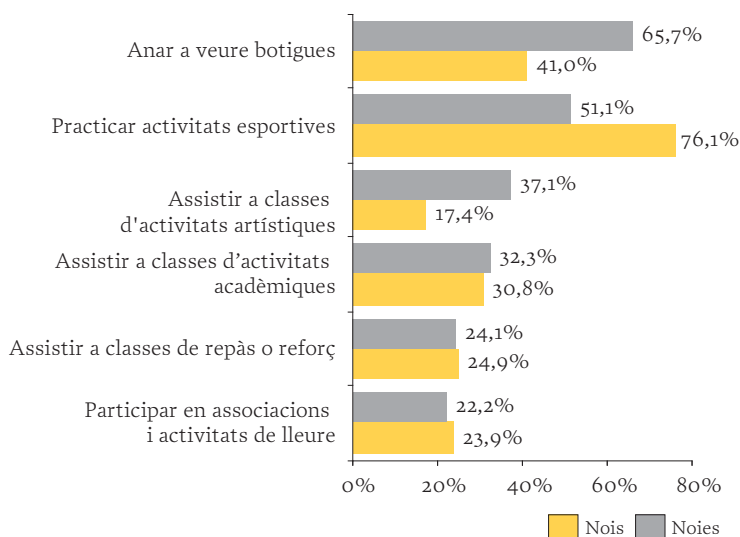
Segons el sexe, s'observen diferències: les noies tenen una major expectativa de cursar una carrera universitària que els nois (el 72,1% de les noies pel 60,3% dels nois); els nois, en canvi, tenen una expectativa més gran que les noies de fer un cicle formatiu de formació professional (el 13,5% dels nois pel 8,4% de les noies).

3.7. Temps lliure

Activitats fora de l'horari escolar

La majoria de persones de 12 a 16 anys dediquen temps entre setmana a realitzar activitats fora de l'horari escolar. El 62,0% practica activitats esportives com a mínim un cop a la setmana, el 55,0% va a veure botigues i el 31,6% assisteix a classes d'altres activitats acadèmiques.

Figura 12. Percentatge de participació en diverses activitats realitzades durant la setmana de les persones de 12 a 16 anys segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU). Panel de Famílies i Infància, 2006

L'esport és la principal activitat que fan els nois (76,1% els nois per 51,1% les noies), mentre que anar a veure botigues ho fan més les noies (65,7% les noies per 41,0% els nois). Assistir a classes d'activitats artístiques també és més habitual entre les noies (37,1% les noies per 17,4% els nois).

Durant el cap de setmana, s'hi afegeixen algunes activitats que habitualment no es duen a terme durant la setmana, com són, per exemple, anar al cinema (83,8%) o anar d'excursió (50,8%).

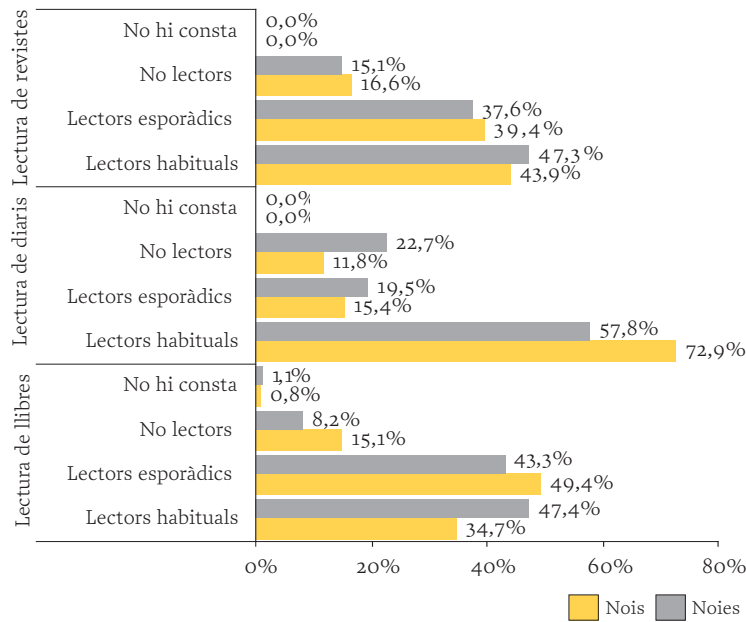
3.8. Pràctiques culturals

Lectura

El 65,6% dels i les adolescents que tenen entre 15 i 19 anys llegeixen habitualment el diari, el 45,6% són lectors habituals de revistes i el 40,9% són lectors habituals de llibres.

En els hàbits de lectura hi ha diferències segons el sexe: les noies llegeixen més llibres que els nois (47,4% de les noies són lectores habituals per un 34,7% dels nois). Per contra, la proporció de lectors habituals de diaris és major entre els nois (72,9%) que entre les noies (57,8%). Respecte a la lectura de revistes, no s'aprecien diferències importants segons el sexe (43,9% dels nois per un 47,3% de les noies).

Figura 13. Hàbit de lectura, de les persones entre 15 i 19 anys, de llibres, diaris i revistes segons el sexe. Catalunya, 2006

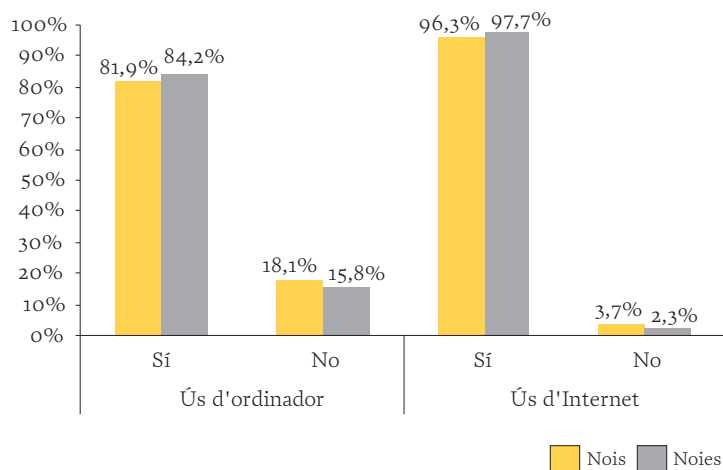


Font: elaboració SIA. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i IDESCAT.
Enquesta de consum i pràctiques culturals 2006

Noves tecnologies

Gairebé totes les llars amb nois i noies que tenen entre 15 i 19 anys disposen de televisió (99,6%), vídeo (91,6%), ordinador (98,0%) i connexió a Internet (89,4%).

Figura 14. Ús de l'ordinador i d'Internet de les persones de 15 a 19 anys segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Enquesta de consum i pràctiques culturals 2006. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i IDESCAT

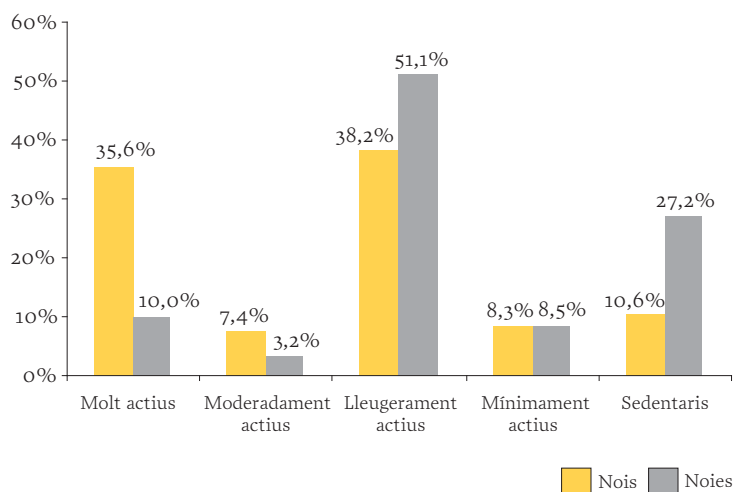
Pel que fa als usos d'ordinador i Internet, s'observa que la majoria de nois i noies entre 15 i 19 anys en fan ús habitualment. Concretament, el 83,0% dels nois i noies afirmen fer servir l'ordinador i el 97,0% afirmen fer ús d'Internet. Segons el sexe, no s'aprecien diferències ni en el fet d'usar l'ordinador ni pel que fa a l'ús d'Internet.

3.9. Estils de vida

Activitat física

El 52,0% de les persones que tenen entre 6 i 14 anys practica esport alguns dies de la setmana, mentre que el 26,0% ho fa gairebé cada dia. Segons el sexe, s'observen algunes diferències: els nois practiquen esport tots els dies amb major freqüència que les noies (12,0% els nois i 4,9% les noies) i gairebé cada dia també amb més freqüència que les noies (30,9% els nois i 20,8% les noies).

Figura 15. Activitat física de les persones entre 15 i 21 anys segons el sexe. Catalunya, 2006



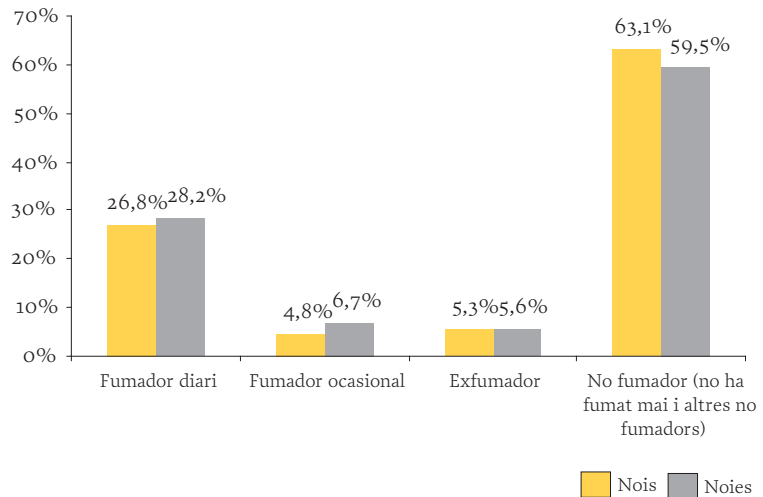
Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006

El 44,5% de les persones entre 15 i 21 anys es consideren lleugerament actives, el 23,2% són molt actives i, en canvi, el 18,7% són sedentàries. Segons el sexe, s'observen diferències: els nois són molt actius amb major freqüència que les noies (35,6% els nois i 10,0% les noies) i les noies són sedentàries amb major freqüència que els nois (27,2% les noies i 10,6% els nois).

Consum de tabac, alcohol i drogues il·legals

El 61,4% de les persones de 15 a 21 anys són no fumadores, mentre que el 27,5% són fumadores diàries. Les noies fumen a diari una mica més que els nois (el 28,2% de les noies per un 26,8% dels nois) i hi ha una mica més de nois no fumadors que noies no fumadores (el 63,1% dels nois pel 59,5% de les noies).

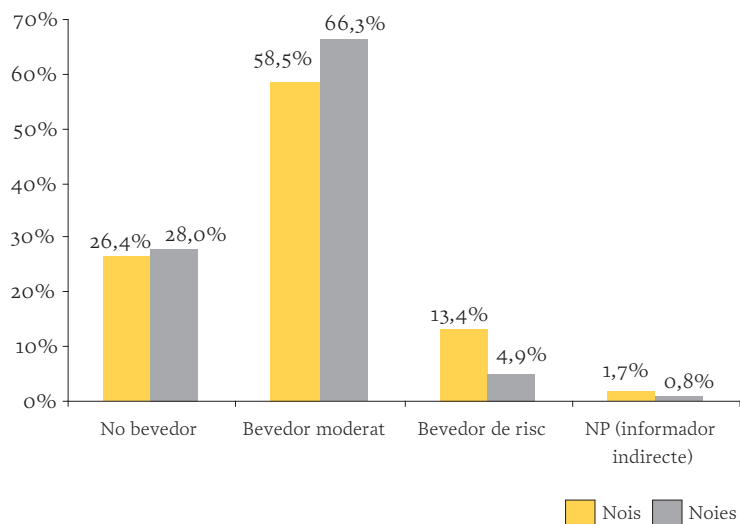
Figura 16. Consum de tabac de les persones de 15 a 21 anys segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006

Un 27,1% de les persones entre 15 i 21 anys es consideren com a no bevedores, el 62,3% es consideren com a bevedores moderades i el 9,3% són bevedores de risc. Segons el sexe, hi ha diferències en els bevedors de risc, més nombrosos entre els nois que entre les noies (13,4% els nois per un 4,9% les noies). Tanmateix, entre els bevedors moderats hi ha més noies que nois (66,3% les noies per un 58,5% els nois).

Figura 17. Hàbit de consum d'alcohol de les persones entre 15 i 21 anys segons el sexe. Catalunya, 2006



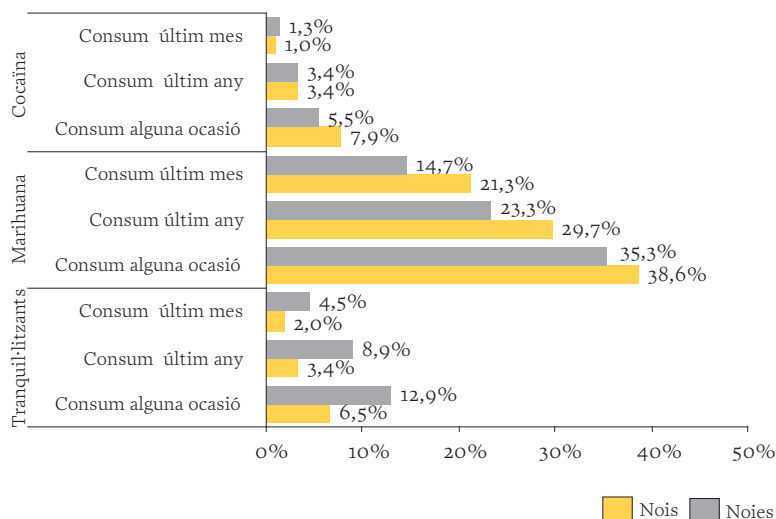
Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006

Pel que fa al consum de substàncies estupefaents, el 37,0% de les persones entre 15 i 21 anys asseguren haver consumit marihuana en alguna ocasió, el 26,6% confirmen haver-ne consumit el darrer any i el 18,1% declaren haver-ho fet el darrer mes.

El 9,6% ha pres tranquil·litzants alguna vegada i el 6,8% ha consumit cocaïna en alguna ocasió.

Per sexes, s'observa que els nois han provat més que les noies la marihuana i la cocaïna, mentre que les noies han consumit tranquil·litzants en alguna ocasió en major proporció que els nois (12,9% les noies per 6,5% els nois).

Figura 18. Persones de 15 a 21 anys que han pres en alguna ocasió tranquil·litzants, marihuana o cocaïna segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya, 2006

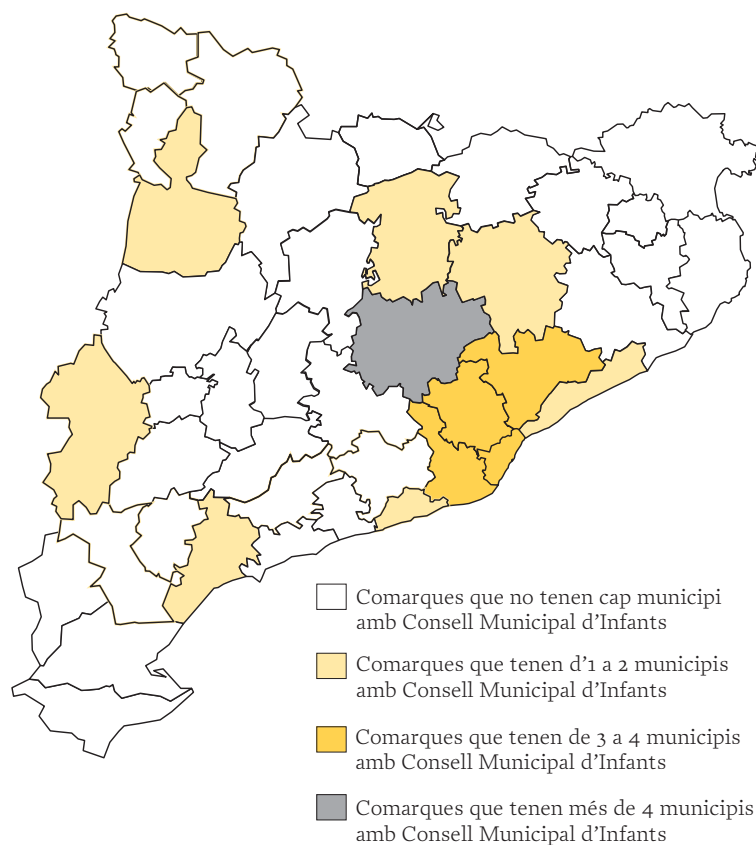
3.10. Participació

Consells municipals d'infants

Dels 946 municipis de Catalunya, 29 (3,0%) disposen d'un consell municipal d'infants.

Els municipis que l'any 2008 tenen constituït un consell municipal d'infants són Artés, Badia del Vallès, Barcelona (Audiència Pública), Berga, Callús, Cardedeu, Cornellà de Llobregat, Granollers, el Prat de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat, Moià, Rubí, Sabadell, Sant Feliu de Llobregat, Sallent, Santpedor, Sitges i Súria (municipis que formen part de la Xarxa de Participació Infantil, impulsada per la Diputació de Barcelona) i altres ajuntaments, com ara el Masnou, Badalona, Lleida (Plenari dels Infants), Manresa, Reus, Santa Perpètua de Mogoda, Tona, Mollet del Vallès, Tremp, Vic i Vilanova i la Geltrú.

Figura 19. Nombre de municipis segons la comarca amb consell municipal d'infants

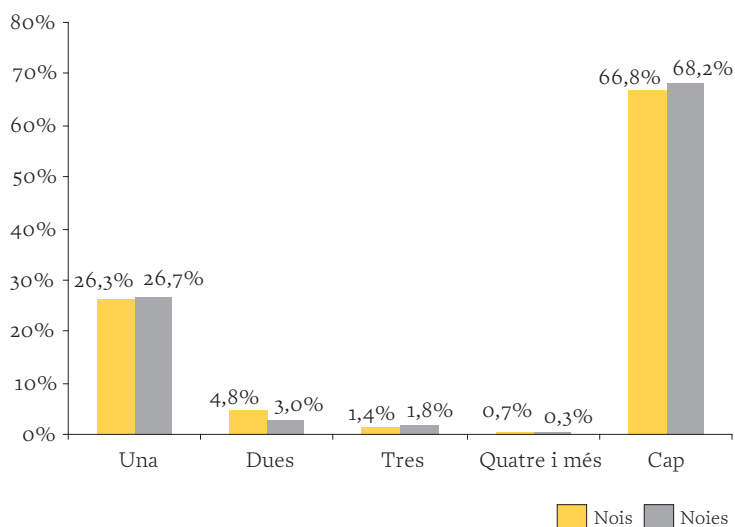


Font: elaboració SIA. Observatori dels Drets dels Infants. Diomira

Associacionisme

El 32,6% dels nois i les noies pertanyen a algun tipus d'associació i hi participen. Majoritàriament, les persones de 15 a 19 anys associades pertanyen a una única associació (el 81,4%). En l'associacionisme no s'aprecien diferències segons el sexe.

Figura 20. Nombre de persones entre 15 i 19 anys que pertanyen a alguna associació segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Enquesta de consum i pràctiques culturals 2006. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i IDESCAT

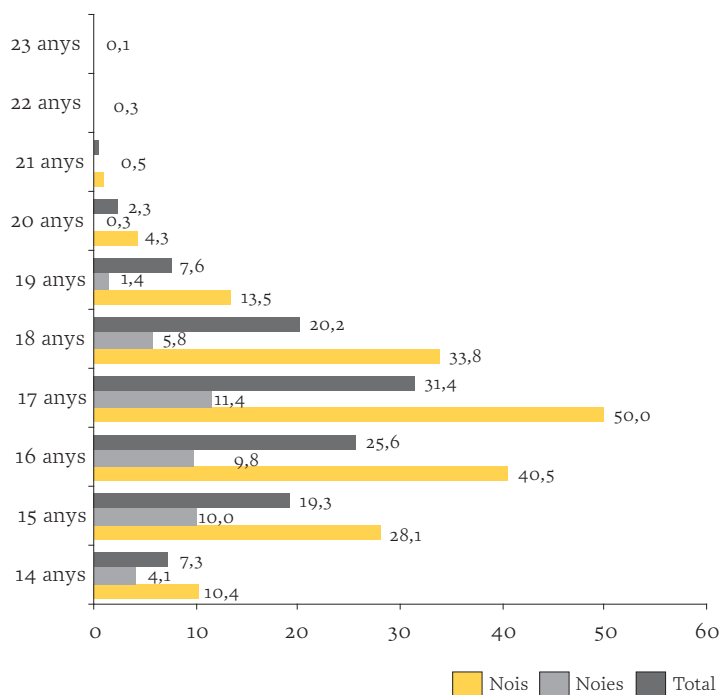
3.11. Justícia juvenil

Contactes amb la justícia juvenil

Gairebé el 70% de les persones entre 14 i 23 anys que han tingut algun tipus de contacte amb la justícia juvenil se situen en la franja d'edat de 16 a 18 anys. L'edat en què hi ha un major contacte amb la justícia juvenil és els 17 anys (31,4%).

S'observen diferències segons el sexe: els nois tenen un major contacte amb la justícia juvenil que les noies (50,0% els nois per 11,4% les noies).

Figura 21. Taxes per mil de contactes amb la justícia juvenil de persones entre 14 i 23 anys segons l'edat i segons el sexe. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament de Justícia. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil. Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

3.12. Percepció d'agressions

Percepció d'agressions

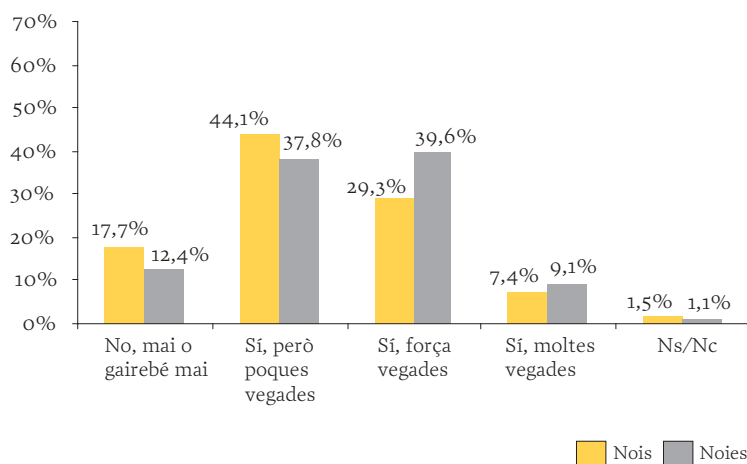
El 40,9% dels i les adolescents entre 12 i 18 anys consideren que les persones de la seva edat pateixen agressions,³ però poques vegades (*sí, però poques vegades*). D'altra banda, el 34,5% dels i les adolescents consideren que les persones entre 12 i 18 anys pateixen agressions força vegades (*sí, força vegades*). Mentre que el 15,0% dels i les adolescents d'aquesta franja d'edat consideren que les persones de la seva edat no pateixen agressions mai o gairebé mai (*no, mai o gairebé mai*).

Segons el sexe, els nois entre 12 i 18 anys tenen una menor percepció que les noies del fet que les persones de la seva edat pateixin agressions. En aquest sentit, el 17,7% dels nois consideren que les persones de la seva edat no pateixen agressions mai o gairebé mai per un 12,4% de les noies. Les noies

3. Amenaces de paraula, bufetades, cops, empentes, etc.

d'aquesta franja d'edat, en canvi, consideren en major grau que els nois que la gent de la seva edat pateix agressions força vegades (el 39,6% de les noies considera que les persones de la seva edat pateixen agressions força vegades per un 29,3% dels nois).

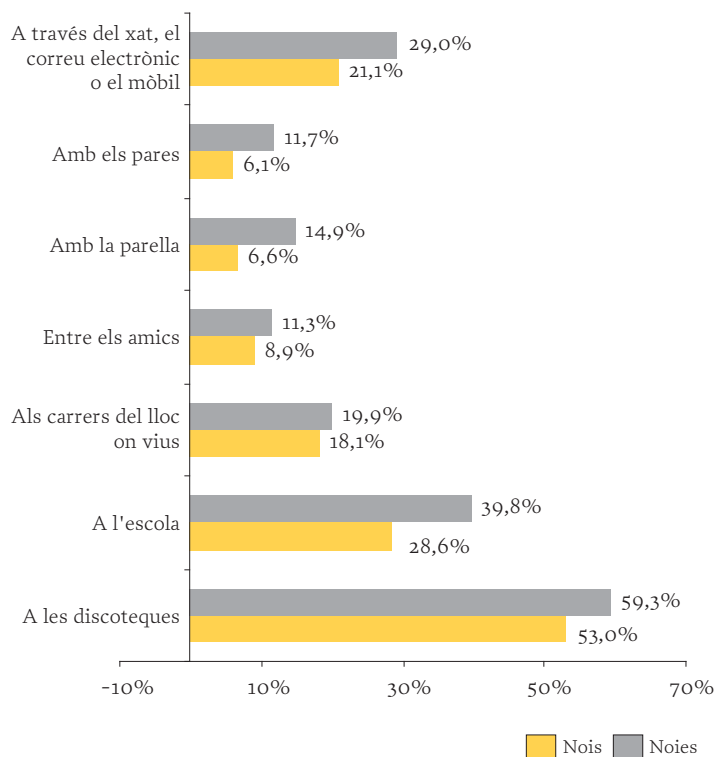
Figura 22. Percepció d'agressions en persones entre 12 i 18 anys segons els adolescents mateixos i segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació i Departament d'Educació. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. 2005-2006

L'ambient on els i les adolescents de 12 a 18 anys consideren que la gent de la seva edat pateix força o moltes agressions és la discoteca. Aquesta és la percepció de més de la meitat de les persones d'aquestes edats.

Figura 23. Percepció d'agressions en persones entre 12 i 18 anys, força o moltes vegades segons els adolescents mateixos i segons el sexe en diferents ambients. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació i Departament d'Educació. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. 2005-2006

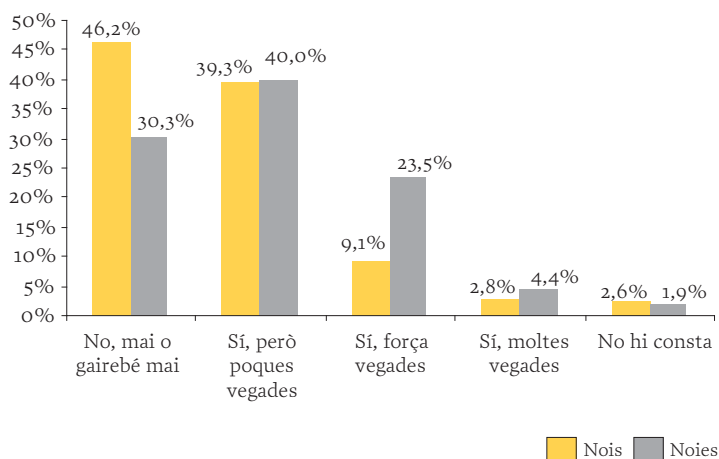
Percepció d'agressions sexuals

El 39,7% dels adolescents d'ambdós sexes considera que les persones de la seva edat pateixen agressions sexuals,⁴ encara que poques vegades (sí, però poques vegades). El 38,2% dels i de les adolescents entre 12 i 18 anys considera, en canvi, que les persones de la seva edat no pateixen agressions sexuals mai o gairebé mai (no, mai o gairebé mai).

Segons el sexe, hi ha diferències en la percepció de patir agressions sexuals. Així, els nois consideren en major grau que les noies que les persones de la seva edat no pateixen agressions sexuals (el 46,2% dels nois per un 30,3% de les noies). En canvi, les noies consideren molt més que els nois que les persones de la seva edat pateixen agressions sexuals força vegades (el 23,5% de les noies per un 9,1% dels nois).

4. Fer comentaris molestos o insultants de tipus sexual; assetjar-te, acostar-se't o seguir-te de manera molesta; tocar-te contra la teva voluntat amb una mica de força; tocar-te amb violència o amenaces; violar-te; forçar-te a una relació sexual que no desitjaves

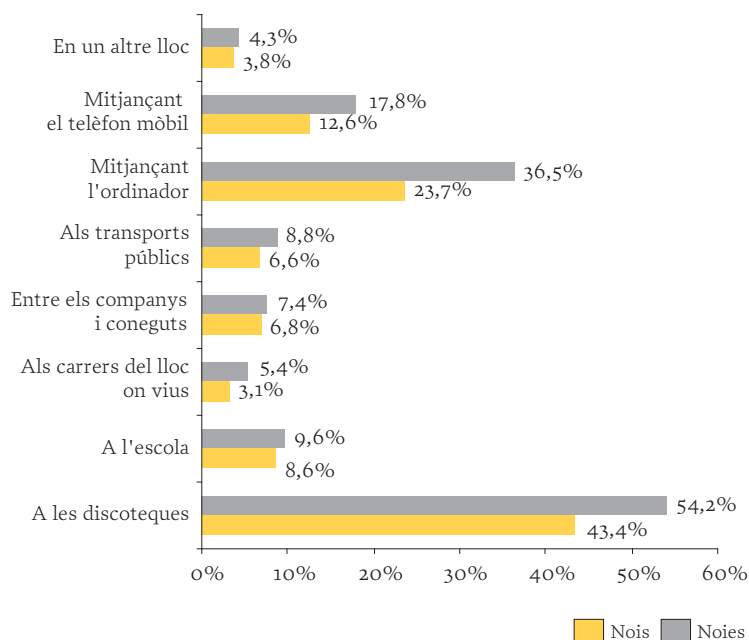
Figura 24. Percentatge de la percepció d'agressions sexuals entre les persones que tenen entre 12 i 18 anys segons elles mateixes i segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació i Departament d'Educació. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. 2005-2006

Els i les adolescents que consideren que les persones de la seva edat pateixen força o moltes agressions sexuals creuen que el principal ambient on es donen aquestes agressions sexuals és la discoteca (48,8%). El 30,1% dels i les adolescents opinen que aquestes agressions sexuals es fan mitjançant l'ordinador, mentre que el 15,2% consideren que es fan per telèfon mòbil.

Figura 25. Percentatge de percepció d'agressions sexuals en persones que tenen entre 12 i 18 anys força o moltes vegades segons els adolescents mateixos i segons el sexe en diferents ambients. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació i Departament d'Educació. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. 2005-2006

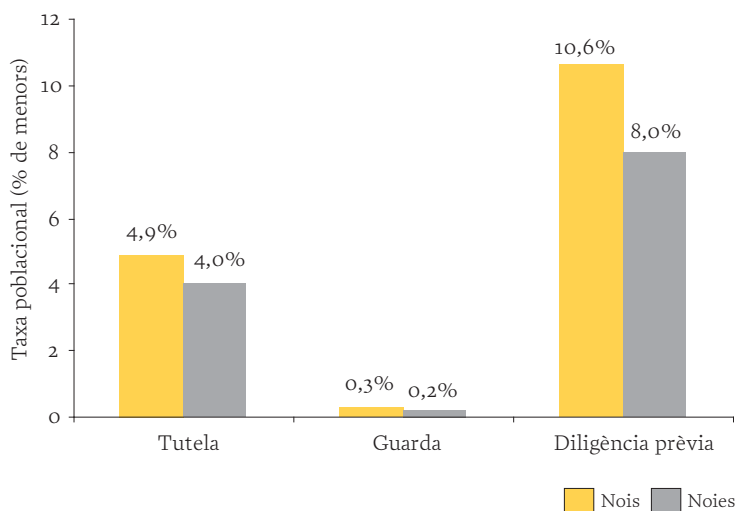
3.13. Protecció de la infància i l'adolescència

Infants i adolescents sota tutela de la DGAIA

A Catalunya, la taxa de menors amb expedient administratiu de diligències prèvies, guarda o tutela per part de la DGAIA se situa en 13,8 expedients per cada mil menors. Entre els nois, aquesta taxa se situa en el 15,4‰, mentre que entre les noies se situa en el 12,2‰.

Per tipus d'expedient, la taxa de tuteles respecte del total de població menor de 18 anys se situa en el 4,5‰, mentre que la taxa de diligències prèvies respecte del total de la població menor de 18 anys se situa en el 9,1‰. Finalment, la taxa de guardes respecte del total de la població menor de 18 anys se situa en el 0,2‰.

Figura 26. Persones menors de 18 anys amb expedient obert a la DGAIA segons el tipus d'expedient i segons el sexe. Catalunya, juny de 2008



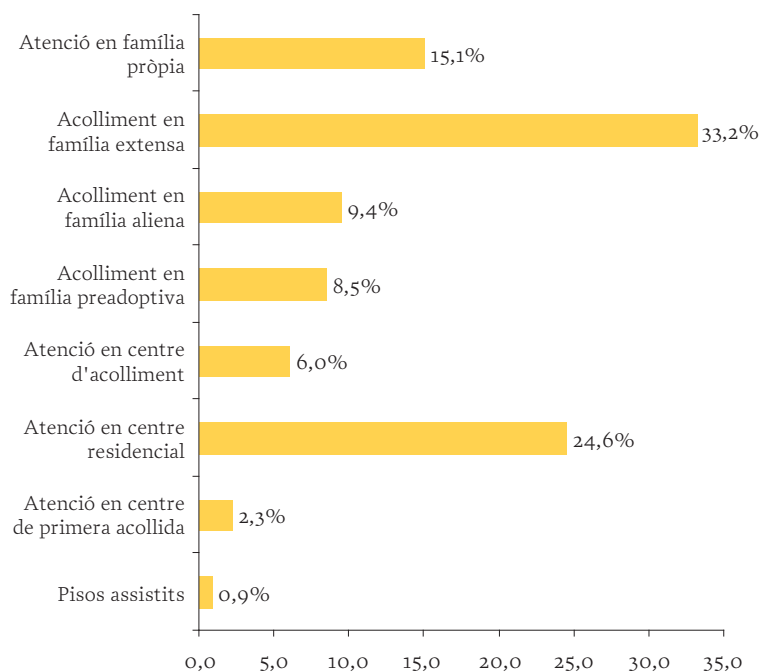
Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència.
Dades del Sistema d'Informació de la Infància i l'Adolescència (Sini@)

Mesures de protecció

A Catalunya, l'any 2008 hi havia 7.450 menors sota mesura de tutela. Aquests menors representen 5,7 per cada mil persones entre 0 i 17 anys. Segons el sexe, els nois estan tutelats sota alguna mesura de protecció de la DGAIA en major proporció que les noies (6,2 nois menors de cada mil han rebut alguna mesura per 5,3 noies de cada mil).

Dels 7.450 menors tutelats per la DGAIA el 66,2% estan atesos en família mentre que el 33,8% estan atesos en un centre. Concretament, l'acolliment en família extensa és la mesura més habitual amb el 33,2% de les tuteles. L'atenció en centre residencial és la segona mesura més habitual amb el 24,5% de les tuteles i l'atenció en la família pròpia és la tercera amb el 15,1% de les tuteles.

Figura 27. Percentatge d'infants i adolescents tutelats per la DGAIA segons mesura de protecció. Catalunya, 2008

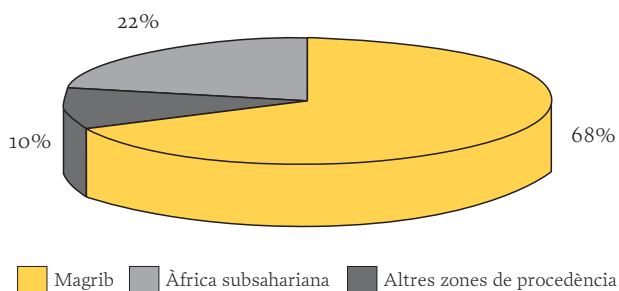


Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència.
Dades del Sistema d'Informació de la Infància i l'Adolescència (Sini@)

Menors estrangers nouvinguts no acompanyats (MENA)

L'any 2008 es van presentar per a protecció de la DGAIA 547 suposats menors estrangers no acompanyats, dels quals 90 van resultar ser, finalment, majors d'edat. De les 457 persones menors d'edat, 310 (67,8%) procedien de la zona del Magrib, 46 (10,1%) persones provenien de l'Àfrica subsahariana i els 147 (22,1%) menors restants tenien orígens diversos.

Figura 28. Percentatge dels menors estrangers no acompanyats segons la zona de procedència. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

Els serveis a la infància i l'adolescència a Catalunya

ELS SERVEIS A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA (2006–2008)

L'objectiu de l'estudi de serveis i recursos adreçats a la infància i a l'adolescència ha estat copsar des d'una perspectiva integral els serveis i recursos que des dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya s'ofereixen a la població infantil i adolescent. Alhora s'ha estudiat, sempre que ha estat possible, la utilització d'aquests serveis per les persones destinatàries dels serveis i els recursos.

La finalitat és explicar en què consisteix el servei o recurs (oferir-ne una definició breu) i, tot seguit, descriure'n les característiques més rellevants segons la tipologia (nombre de places, ràtio de places, nombre de professionals, ràtio de professionals, abast i distribució territorial, etc.). I, finalment, explicar, tant com sigui possible, l'ús que fan infants i adolescents d'aquests serveis i recursos. Aquesta segona anàlisi centrada en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència s'ha dut a terme principalment a partir de dos criteris: el sexe i el grup d'edat, tot i que també s'ha estudiat, sempre que les dades ho han permès, l'evolució de la utilització i la distribució territorial dels serveis i recursos sobre els quals s'ha fet l'estudi.

SERVEIS PER DEPARTAMENTS: OFERTA I UTILITZACIÓ

L'estudi de serveis sintetitzat en aquest document resumeix els apartats següents:

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA

- 4.1. Serveis i recursos de lleure
- 4.2. Serveis socials bàsics
- 4.3. Serveis socials a la infància i l'adolescència
- 4.4. Projectes d'inclusió i cohesió social
- 4.5. Serveis de prevenció, protecció i atenció a la infància i l'adolescència en risc
- 4.6. Serveis per a joves tutelats i extutelats

DEPARTAMENT DE SALUT

- 4.7. Cobertura sanitària d'infants i adolescents
- 4.8. Salut maternoinfantil
- 4.9. Programa de seguiment del nen sa
- 4.10. Centres d'atenció primària
- 4.11. Salut mental per a infants i adolescents
- 4.12. Drogodependències
- 4.13. Visites a urgències
- 4.14. Contactes hospitalaris

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

4.15. Centres educatius

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

4.16. Serveis i equips d'atenció i assessorament

4.17. Centres educatius de justícia juvenil

4.18. Serveis penitenciaris

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE

4.19. Escoles verdes

DEPARTAMENT DE LA VICEPRESIDÈNCIA

4.20. Pla català d'esport a l'escola

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

4.21. Projecte Òmnia

4.22. Ludoteques

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA

4.1. Serveis i recursos de lleure

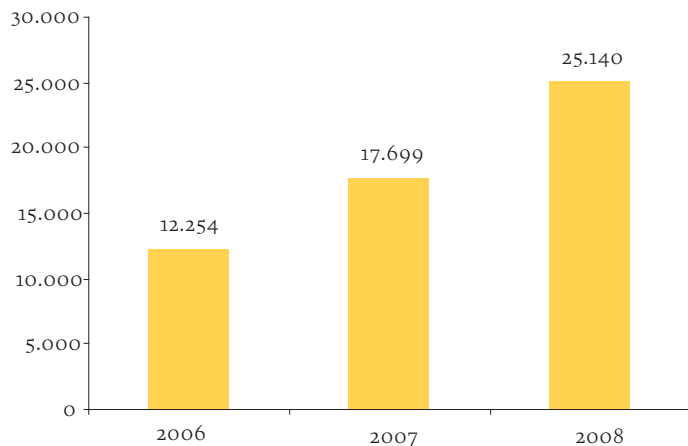
Instal·lacions per a joves

Les instal·lacions juvenils són les destinades a activitats per a infants i joves. Hi ha cinc tipus d'instal·lacions definides com a tals: les cases de colònies, els albergs de joventut, les granges escola, les aules de natura i els campaments juvenils.

L'any 2008, a Catalunya hi ha 366 instal·lacions per a joves: 216 cases de colònies, 95 albergs de joventut, 30 granges escoles o aules de natura i 25 campaments juvenils.

L'any 2008 hi ha hagut a Catalunya 25.140 persones usuàries en edat escolar a la Xarxa Nacional d'Albergs Socials de Catalunya (XANASCAT).

Figura 29. Nombre de persones usuàries en edat escolar a la XANASCAT segons l'any. Catalunya, 2006-2008



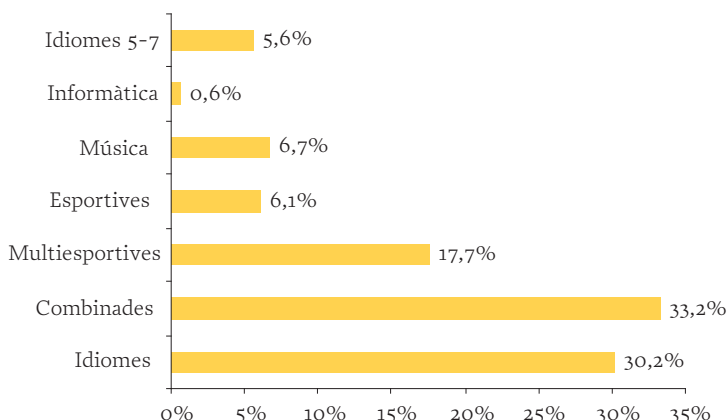
Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut

Des de l'any 2006, el nombre de persones usuàries en edat escolar a la Xarxa d'Albergs ha anat augmentant. Concretament, en els tres anys estudiats s'han duplicat passant dels 12.254 de l'any 2006 als 25.140 de l'any 2008.

L'Estiu és Teu

El programa "L'Estiu és Teu" és una proposta de la Secretaria de Joventut del Departament d'Acció Social i Ciutadania que, mitjançant la Xarxa Nacional d'Albergs Socials de Catalunya (XANASCAT), organitza estades per a nois i noies que tenen entre 5 i 16 anys amb l'objectiu que puguin divertir-se i aprendre d'una manera diferent durant les vacances. Aquestes estades tenen temàtiques diverses: idiomes, esports, música, enginy o teatre.

Figura 30. Participants a “L’Estiu és Teu” segons la tipologia del programa. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut

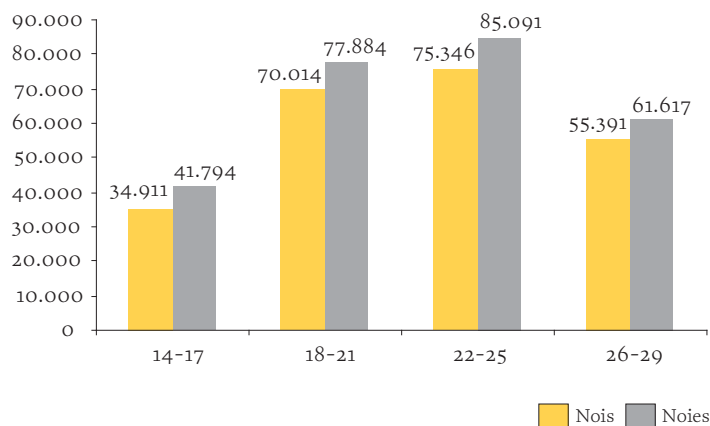
L'any 2008, el programa “L’Estiu és Teu” ha tingut un total de 8.189 participants. Segons la tipologia de les activitats, s’observa que les activitats combinades són les que més s’han fet (33,2%). Seguidament se situen els programes d’idiomes (30,2%) i les activitats multiesportives (17,6%). L’activitat que té menys acollida pels participants de “L’Estiu és Teu” és el programa d’informàtica, ja que només l’han efectuat el 0,6% del total de participants.

Carnet Jove

És un servei de la Generalitat de Catalunya dirigit a adolescents i joves que tenen entre 14 i 29 anys. L’objectiu del Carnet Jove és facilitar l’accés a serveis, propostes i avantatges en diferents àmbits i prioritzar la cultura i la mobilitat internacional. Aquest carnet pretén contribuir a la integració social dels i de les adolescents i joves com a ciutadans i ciutadanes.

Dels i de les 502.048 joves titulars del carnet l’any 2007, el 53% són nois, mentre que el 47% són noies. Segons l’origen, el 7,3% (36.822) són adolescents i joves de fora de Catalunya (resta de l’Estat espanyol i altres països).

Figura 31. Nombre de titulars del Carnet Jove segons el grup edat i segons el sexe. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut

Segons l'edat, la majoria de titulars tenen més de 18 anys (el 84,7%), i és la franja d'edat de 22 a 25 anys (31,9%) la que té una major representació, seguida de la franja d'edat de 18 a 21 anys (29,6%). El 15,2% dels carnets joves pertanyen a nois i noies entre 14 i 17 anys.

4.2. Serveis socials bàsics

Àrees bàsiques de serveis socials

Els serveis socials bàsics es presten en l'àrea bàsica de serveis socials, que és la unitat territorial elemental de programació, prestació i gestió dels serveis socials.

A Catalunya hi ha 100 àrees bàsiques de serveis socials (ABSS), amb 1.566 professionals, dels quals 999 són diplomats i diplomades en treball social (63,8%) i 567 són educadors i educadores socials (36,2%).

Catalunya disposa de 2,07 persones diplomades en treball social per cada 15.000 habitants i d'1,17 professionals de l'educació social per cada 15.000 habitants.

Taula 3. Professionals dels serveis bàsics de l'atenció social primària segons el perfil professional. Catalunya, 2007

	T. social	Ed. social	Població 2006	T. social 15.000 h.	E. social 15.000 h.
AB municipal i comarcal	999	567	7.210.508	2,07	1,17

Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Mapa de Serveis Socials. IV Pla d'Actuació Social. Programacions territorials

Servei d'atenció a domicili

És un conjunt organitzat i coordinat d'accions que es fan bàsicament a la llar de la persona o família, encaminades a proporcionar atencions personals, ajuda a la llar i suport social a aquelles persones o famílies amb dificultats de desenvolupament, dificultats d'integració social o manca d'autonomia personal.

Pel que fa a la ràtio de professionals, la Cartera de serveis socials estableix que s'ha de disposar dels professionals suficients en nombre i perfil per a la prestació del servei. Aquests perfils professionals són treballador social, treballador familiar, auxiliar de la llar i auxiliar en gerontologia.

El servei d'atenció domiciliària ha atès, durant l'any 2006, 2.846 casos relacionats amb infància i 735 casos relacionats amb joventut. Pràcticament la meitat dels casos atesos pel servei d'atenció domiciliària relacionats amb infància es concentren a Barcelona ciutat (45,0%), mentre que el 31,8% dels casos relacionats amb infància se situen a Barcelona comarques. On s'atén menys casos relacionats amb infància és a les Terres de l'Ebre i a Girona, on s'apleguen tan sols el 3,9% dels casos (113).

Taula 4. Persones usuàries del servei d'atenció domiciliària, per col·lectius destinataris, desenvolupada als serveis socials bàsics. Catalunya, 2006

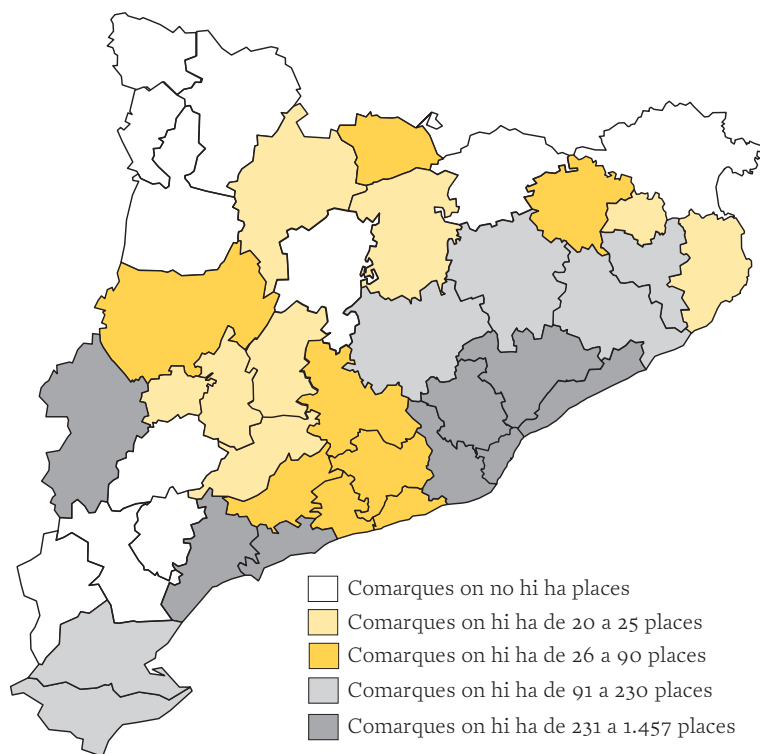
	Família	Infància	Joventut
Bcn ciutat	0	1.282	480
Bcn comarques	1.808	906	87
Girona	252	113	31
Lleida	308	293	25
Tarragona	125	139	82
Terres de l'Ebre	23	113	30
Catalunya	2.516	2.846	735

Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

Servei de centres oberts per a infants i adolescents

Els centres oberts per a infants i adolescents són serveis diürns que fan una tasca preventiva fora de l'horari escolar. Donen suport, estimulen i potencien l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, i compensen les deficiències socioeducatives d'infants i adolescents menors de 18 anys, prioritzant aquelles persones que es troben en situació de risc.

Figura 32. Distribució del nombre de places de centres oberts segons la comarca. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Departament d'Acció Social i Ciutadania.

A Catalunya, l'any 2008 hi ha 6.236 places en centres oberts adreçades a la població entre 0 i 17 anys.

Segons la comarca, s'observa que la que disposa de més places de centres oberts és el Barcelonès (1.457), seguida de les comarques del Baix Llobregat (930) i del Tarragonès (670).

Alhora hi ha 11 comarques que no disposen de cap plaça de centres oberts: la Val d'Aran, l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, el Solsonès, el Ripollès, l'Alt Empordà, la Terra Alta, la Ribera d'Ebre, el Priorat i les Garrigues.

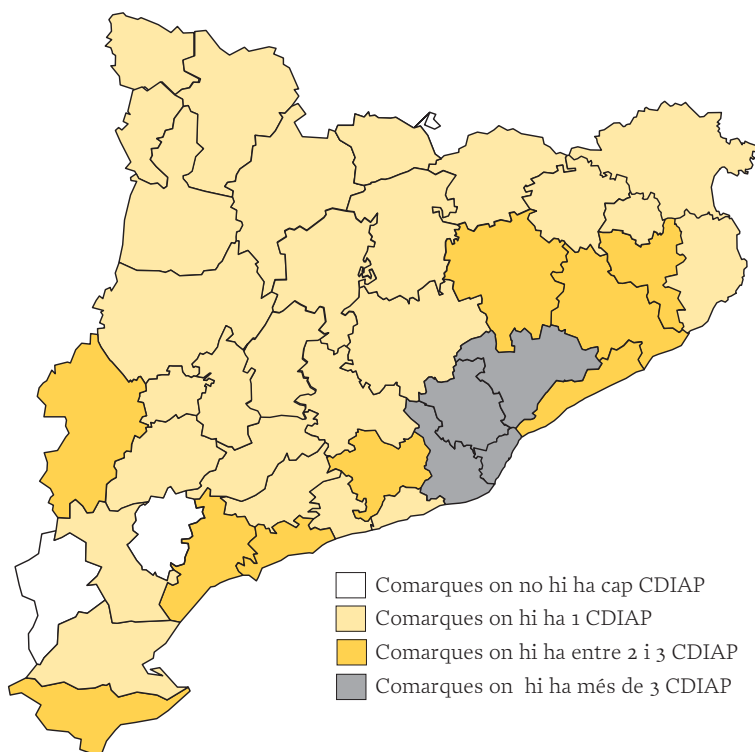
4.3. Serveis socials a la infància i l'adolescència

Servei de detecció i d'atenció precoç (CDIAP)

És un servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i en les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu de detecció, diagnòstic i intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que abracen, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant fa els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, la perinatal, la postnatal i la petita infància.

L'àmbit d'actuació dels centres de desenvolupament infantil i d'atenció precoç (CDIAP) és la comarca. Actualment hi ha 85 serveis que cobreixen l'atenció a la població infantil a tot el territori català. El Barcelonès és la comarca que disposa de més serveis d'atenció precoç, amb 15, i tot seguit se situen les comarques del Baix Llobregat (10) i el Vallès Occidental (8). Dues comarques no disposen de cap centre de detecció i atenció precoç: la Terra Alta i el Priorat.

Figura 33. Nombre de centres de detecció i atenció precoç segons la comarca. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

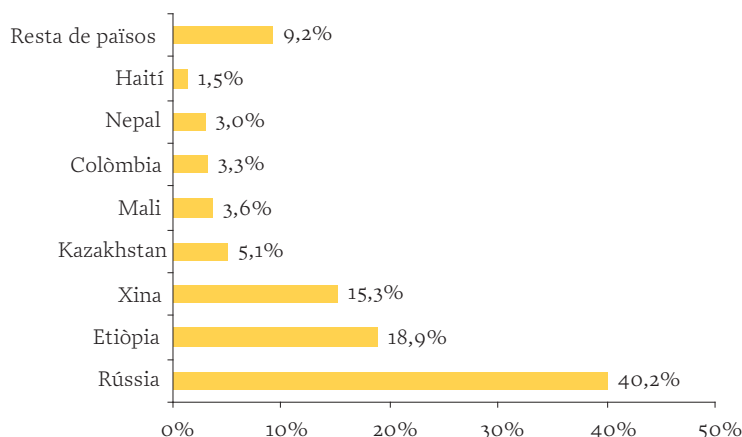
Durant l'any 2008 han estat atesos al servei de detecció i d'atenció precoç 24.883 infants. El nombre d'atencions ha experimentat un augment del 13,35% respecte del 2007, quan es van atendre 21.953 infants.

Servei de suport a l'adopció internacional (ECAI)

És un servei de suport a la gestió i a la mediació de l'adopció de menors en l'àmbit internacional. Aquest servei pot ser prestat per l'organisme públic competent de la Generalitat o per entitats col·laboradores d'adopció internacional (ECAI) que obtinguin l'acreditació corresponent.

A Catalunya hi ha 11 ECAI. Els equips són interdisciplinaris i estan formats per professionals de la psicologia, la pedagogia, el treball social i l'advocacia. En total hi ha 52 professionals que treballen en els 11 equips.

Figura 34. Nombre d'adopcions internacionals segons la nacionalitat. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

L'any 2008 hi va haver 1.430 sol·licituds d'adopció internacional, 1.265 certificats d' idoneïtat i 826 adopcions internacionals.

El país on es va dur a terme el nombre més alt d'adopcions va ser Rússia, amb un total de 332 adopcions, que van representar el 40,2% del total d'adopcions d'infants estrangers. Al darrere es va situar Etiòpia, amb 156 adopcions (18,9%), i en tercer lloc, la Xina, amb 126 adopcions (15,3%).

Servei d'atenció postadoptiva

És un servei que ofereix un espai de consulta, assessorament, orientació i intervenció individual i familiar per tractar dificultats puntuals relacionades amb la integració dels infants al si de la seva família adoptiva.

L'any 2008, al Servei d'Atenció Postadoptiva treballen 22 professionals de diferents perfils: psicologia, pedagogia i treball social. S'observa que la majoria d'aquests professionals treballen a Barcelona ciutat o Barcelona comarques (14) i que la majoria ho són de la branca de la psicologia.

Taula 5. Nombre de professionals del Servei d'Atenció Postadoptiva. Catalunya, 2008

Servei territorial	Psicologia	Pedagogia	T. social	Total
Barcelona ciutat i comarques	11	2	1	14
Girona	2	0	0	2
Lleida	1	0	1	2
Tarragona	3	0	1	4
Terres de l'Ebre	0	0	0	0
Total	17	2	3	22

Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

L'any 2008, a Catalunya es van efectuar 127 atencions postadoptives.

4.4. Projectes d'inclusió i cohesió social

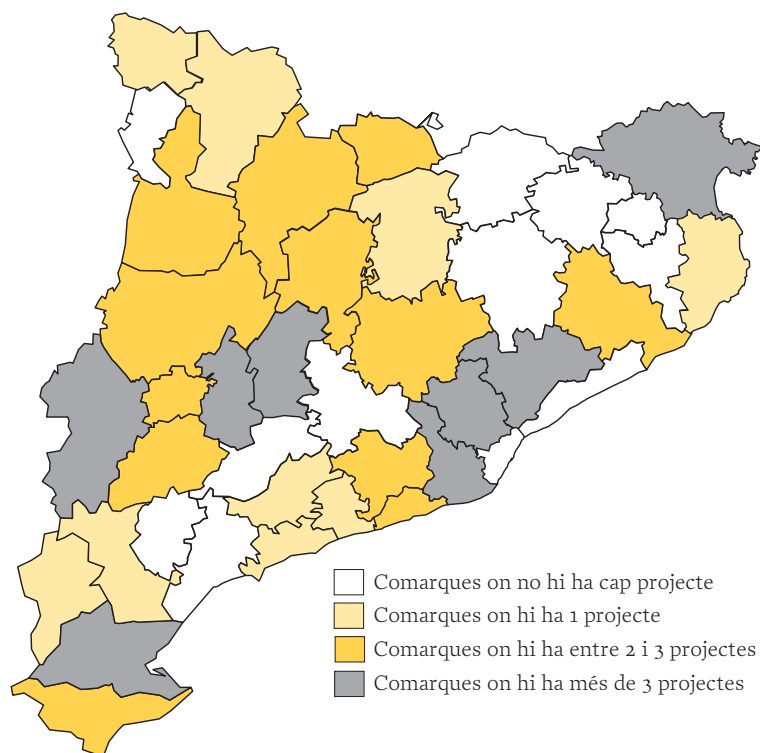
A Catalunya, la Secretaria per a la Immigració, l'any 2008, va finançar 108 projectes de contractes programa i convocatòria d'ens locals i 92 projectes en la convocatòria d'entitats, ambdós tipus, de projectes adreçats a la població infantil i adolescent.

Projectes subvencionats a ens locals

- 26 projectes de foment del coneixement i la interrelació mútua.
- 18 projectes de foment de la participació de les persones estrangeres en altres activitats diverses.
- 13 projectes de promoció del coneixement de l'entorn.
- 9 projectes per promoure la sensibilitat de la població.
- 8 projectes de millora de la capacitat individual de les persones immigrades.
- 7 projectes per a la contractació de dinamitzadors juvenils d'origen divers.
- 7 projectes de foment de la convivència als espais i equipaments públics.
- 5 projectes per facilitar l'accés en igualtat de condicions als serveis i recursos.
- 5 projectes per al foment de la participació de les persones estrangeres en les activitats esportives.
- 3 projectes de suport als reagrupats familiars.
- 3 projectes de reforç d'àrees i serveis amb un increment de població usuària a causa del factor migratori.
- 2 projectes de contractació d'agents d'acollida.
- 1 projecte per a pares i mares novinguts per a l'aprenentatge del català a les escoles.
- 1 projecte de situacions excepcionals o d'urgència.

Segons la distribució territorial, s'observa que hi ha nou comarques que tenen un municipi on es desenvolupa un d'aquests projectes mitjançant els ens locals, onze comarques on se'n desenvolupen dos o tres i vuit comarques on se'n desenvolupen més de tres. El Vallès Occidental, amb 18 projectes, és la comarca que disposa de més projectes de la convocatòria d'ens locals. Hi ha, però, 12 comarques que no tenen cap municipi amb algun projecte finançat en aquesta convocatòria en matèria d'infància i adolescència.

Figura 35. Nombre de projectes finançats en la convocatòria d'ens locals. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria per a la Immigració

- 29 projectes de primera acollida en matèria de formació.
- 25 projectes de sensibilització i coneixement.
- 21 projectes de participació en el teixit associatiu.
- 16 projectes de primera acollida en matèria d'inserció laboral.
- 1 projecte de participació social i política.

Comarques on no hi ha cap projecte
 Comarques on hi ha 1 projecte
 Comarques on hi ha 2 projectes
 Comarques on hi ha més de 2 projectes

Segons la distribució territorial, s'observa que hi ha quatre comarques que tenen una entitat que duu a terme un projecte finançat per la Secretaria per a la Immigració, sis comarques que ofereixen dos projectes d'aquest tipus i quatre comarques que n'ofereixen més de dos. El Barcelonès és la comarca on es duen a terme més projectes (51). S'observa que hi ha 27 comarques que no tenen cap entitat que desenvolupi un projecte finançat per aquesta convocatòria en matèria d'infància i adolescència.

4.5. Serveis de prevenció, protecció i atenció a la infància i l'adolescència en risc

Infància Respon 900 300 777

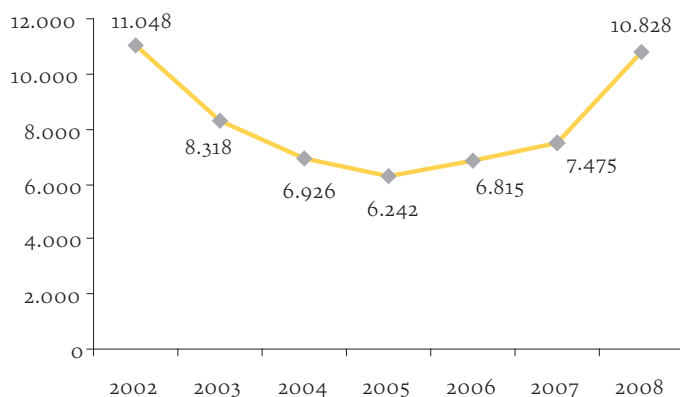
És un servei públic d'atenció telefònica permanent per a la prevenció i detecció dels maltractaments infantils. Aquest servei, exclusivament telefònic, permanent i gratuït, està operatiu les 24 hores del dia els 365 dies de l'any i dona servei a tot Catalunya.

Infància Respon està gestionat per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, mitjançant la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI).

L'any 2008 s'hi van rebre 10.828 trucades. D'aquestes trucades, se n'ha derivat l'obertura de 707 expedients per possibles situacions de maltractament.

Des de l'any 2002 fins a l'any 2008 l'evolució del nombre de trucades rebudes pren forma de U. Des de 2002 fins a l'any 2005 s'observa una davallada de trucades anuals de 4.806 trucades. Des de 2005 fins a l'any 2008, però, s'inverteix la tendència i es passa de les 6.242 trucades de 2005 a les 10.828 trucades, que suposen un augment de 4.586 trucades en tres anys (73,5% d'augment).

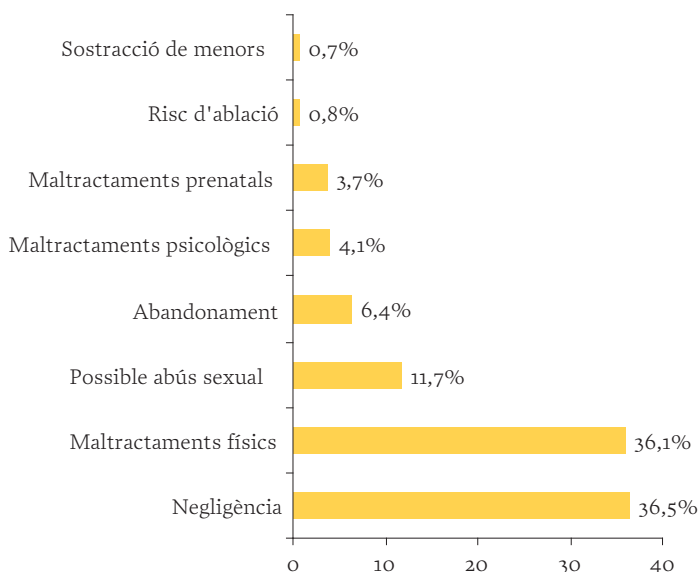
Figura 37. Evolutiu del nombre de trucades rebudes per Infància Respon. Catalunya, període 2002-2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

La negligència, amb el 36,5% del total de trucades rebudes, i el maltractament físic, amb el 36,1%, són els principals motius d'obertura dels expedients per possibles maltractaments a Infància Respon.

Figura 38. Motiu d'obertura dels expedients per possibles maltractaments. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI)

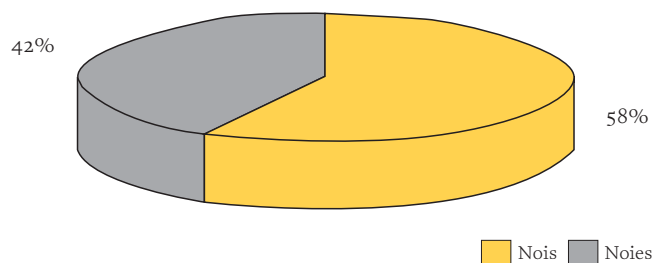
La DGAIA a través de la UDEPMI realitza l'atenció urgent en situacions de maltractaments o abusos sexuals. Funciona les 24 hores del dia els 365 dies de l'any i té la capacitat de rebre de tot Catalunya les demandes d'atenció immediata i, consegüentment, d'activar els diversos serveis existents en el territori.

Els objectius bàsics de la UDEPMI són la prevenció dels maltractaments infantils i la resposta immediata i experta a les situacions de maltractament infantil i de risc social greu. Alhora, la UDEPMI també gestiona el Registre Unificat de Maltractaments Infantils (RUMI).

La UDEPMI està integrada per professionals tècnics en infància i adolescència i disposa d'un equip especialitzat que consta d'onze professionals: tres juristes, sis tècnics i dos administratius.

L'any 2008, es van notificar 1.458 casos de possible maltractament a infants i adolescents entre 0 i 18 anys. El 58% de les possibles víctimes foren nois i el 42%, noies.

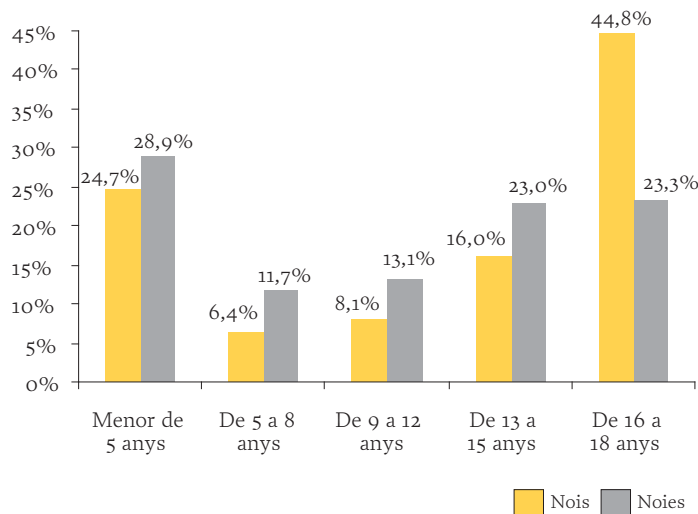
Figura 39. Percentatge de situacions de risc de maltractament infantil notificat a l'UDEPMI segons el sexe. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

Segons el grup d'edat, s'observen diferències per sexe. Entre els 0 i els 15 anys hi ha un percentatge major de noies que de nois amb risc d'haver patit alguna situació de maltractament que ha estat notificada a la UDEPMI. Per exemple, entre els 5 i els 8 anys s'ha notificat l'11,7% de situacions de risc de maltractament en nenes i el 6,4% de situacions de risc de maltractament en nens. Entre els 16 i els 18 anys, en canvi, es recullen pràcticament la meitat de les notificacions de situació de risc de maltractament en nois (44,8%) i el 23,3% del total de situacions de risc de maltractament en noies.

Figura 40. Percentatge de situacions de risc de maltractament infantil notificades a la UDEPMI segons el grup d'edat i segons el sexe. Catalunya, 2008

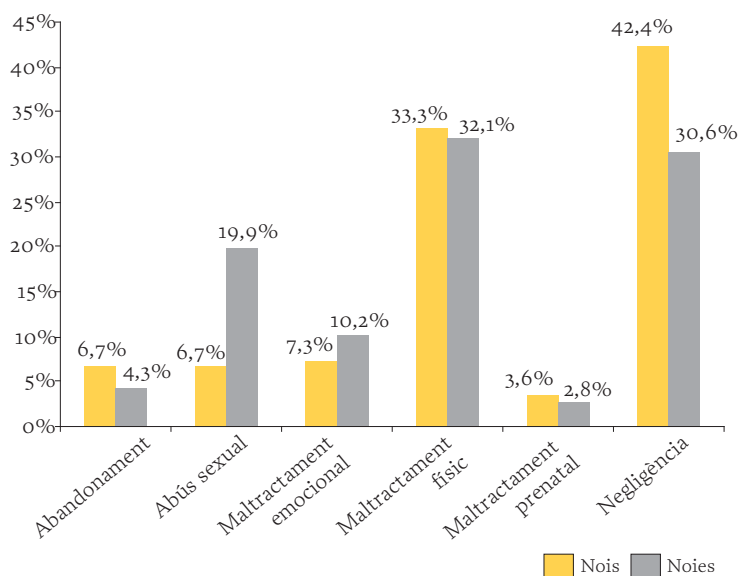


Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

La negligència és el principal motiu de possible maltractament infantil notificat a la UDEPMI amb el 36,0% dels casos, seguit del maltractament físic amb el 32,7% dels casos detectats i l'abús sexual amb el 13,9%.

Segons el sexe, s'observa que el 42,4% dels nois en situació de risc de maltractament ho han estat per negligència, per un 30,6% de les noies. El 19,9% de les noies han patit una situació d'abús sexual, per un 6,7% dels nois.

Figura 41. Tipologia de maltractament infantil segons el sexe. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria d'Infància i Adolescència

Servei d'equips de valoració de maltractaments infantils (EVAMI)

És un servei de la DGAIA de valoració de maltractaments infantils. Són equips que estan operatius les 24 hores del dia els 365 dies de l'any. Es disposa de cinc equips de valoració de maltractament infantil (EVAMI) que donen cobertura a tot el territori català (hi ha un EVAMI ubicat a cada servei territorial).

Els EVAMI estan integrats per professionals de la medicina, la psicologia i el treball social. Aquests equips assessoren, valoren i informen els casos de maltractaments o de sospita de maltractaments notificats a l'organisme competent des de l'àmbit sanitari corresponent activat des de la UDEPMI.

Servei especialitzat d'Equips d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (EAIA)

El Servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i a les seves famílies es presta mitjançant els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA). Els EAIA estan distribuïts territorialment i es dediquen a la valoració, l'actuació i l'atenció dels infants en situació de risc social i de risc de desemparament, així com al seguiment i al tractament de les seves famílies.

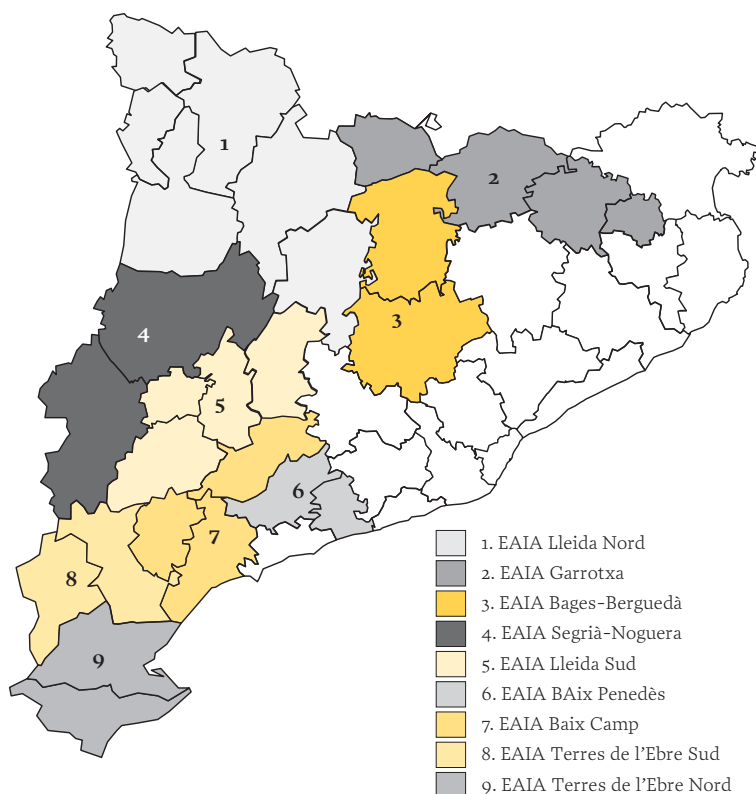
La població destinatària dels EAIA són els infants i adolescents entre 0 i 18 anys en situació de risc social i de desemparament i les seves famílies.

Els EAIA es componen de professionals de quatre perfils diferents: psicologia, pedagogia, treball social i educació social. L'objectiu és que la ràtio de professionals dels EAIA se situï en un professional per cada 40 infants, excloent-ne la figura de l'educador social.

L'any 2008, Catalunya disposa de 47 EAIA i 345 professionals.

Segons el territori d'actuació i en atenció fonamentalment al nombre d'habitants, els EAIA poden ser supracomarcals, comarcals i municipals. A més, Barcelona ciutat disposa d'onze EAIA repartits en els diferents districtes.

Figura 42. Distribució territorial dels EAIA supracomaricals. Catalunya, 2008.

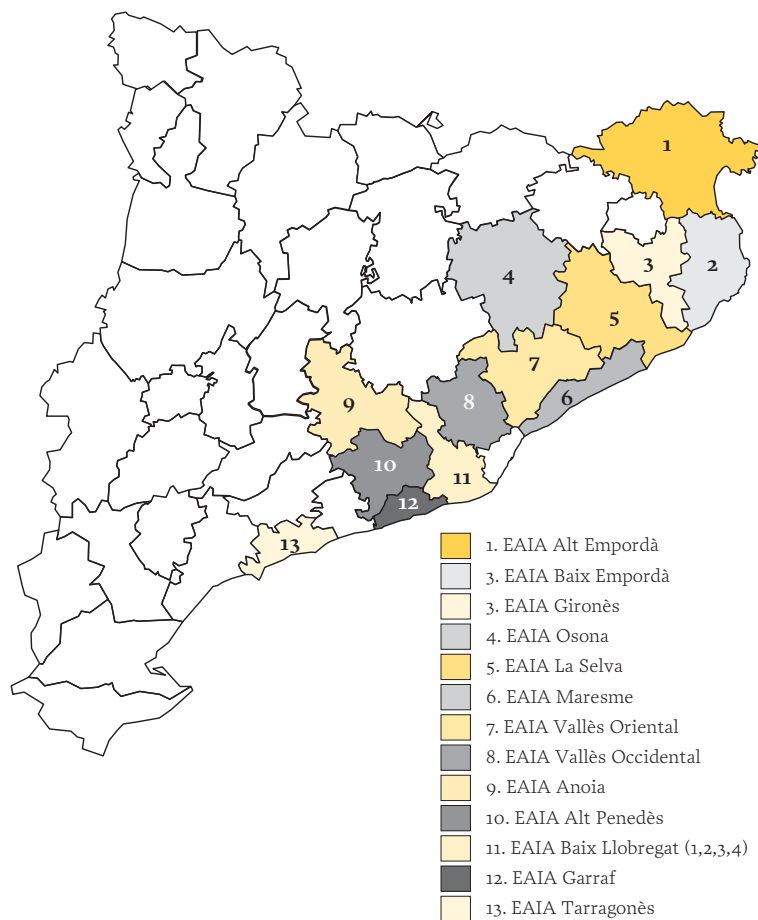


Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

Els EAIA supracomaricals, que actuen en un territori que correspon a una agrupació de comarques, són nou: l'EAIA Bages-Berguedà, l'EAIA Garrotxa, l'EAIA Lleida Nord, l'EAIA Lleida Sud, l'EAIA Terres de l'Ebre Nord, l'EAIA Terres de l'Ebre Sud, l'EAIA BAix Penedès, l'EAIA Segrià-Noguera i l'EAIA Baix Camp.

Els EAIA comaricals, que tenen assignades actuacions en una comarca concreta, són setze: l'EAIA Alt Empordà, l'EAIA Baix Empordà, l'EAIA Osona, l'EAIA Gironès, l'EAIA Selva, l'EAIA Vallès Oriental, l'EAIA Maresme, l'EAIA Vallès Occidental, l'EAIA Baix Llobregat espai 1, espai 2, espai 3 i espai 4, l'EAIA Anoia, l'EAIA Alt Penedès, l'EAIA Garraf i l'EAIA Tarragonès.

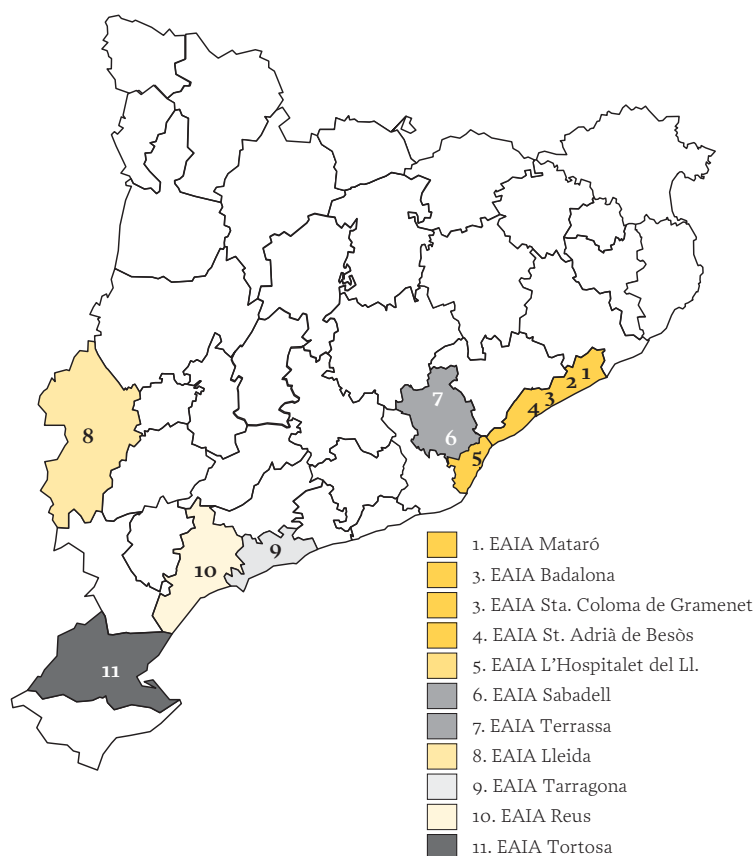
Figura 43. Distribució territorial dels EAIA comarcals. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

Els EAIA municipals, que s'ocupen del terme municipal al qual estan adscrits, són onze: l'EAIA de Tortosa, l'EAIA de Lleida, l'EAIA de Reus, l'EAIA de Tarragona, l'EAIA de Terrassa, l'EAIA de Sabadell, l'EAIA de Santa Coloma de Gramenet, l'EAIA de Badalona, l'EAIA de Sant Adrià de Besòs, l'EAIA de l'Hospitalet de Llobregat i l'EAIA de Mataró.

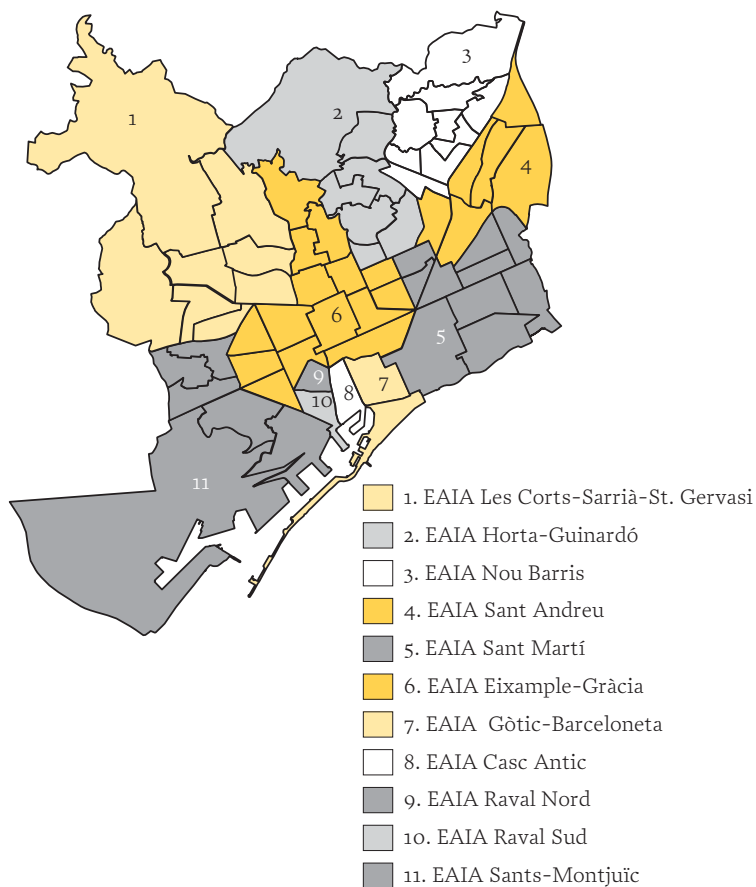
Figura 44. Distribució territorial dels EAIA municipals. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

A Barcelona ciutat hi ha onze EAIA que es distribueixen segons el districte, s'ocupen d'una part d'un districte o bé s'ocupen d'una agrupació de districtes: l'EAIA Sants-Montjuïc, l'EAIA Les Corts-Sarrià-Sant Gervasi, l'EAIA Eixample-Gràcia, l'EAIA Horta-Guinardó, l'EAIA Nou Barris, l'EAIA Sant Andreu, l'EAIA Sant Martí, l'EAIA Gòtic-Barceloneta, l'EAIA Nucli Antic, l'EAIA Raval Nord i l'EAIA Raval Sud.

Figura 45. Distribució territorial dels EAIA de la ciutat de Barcelona. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

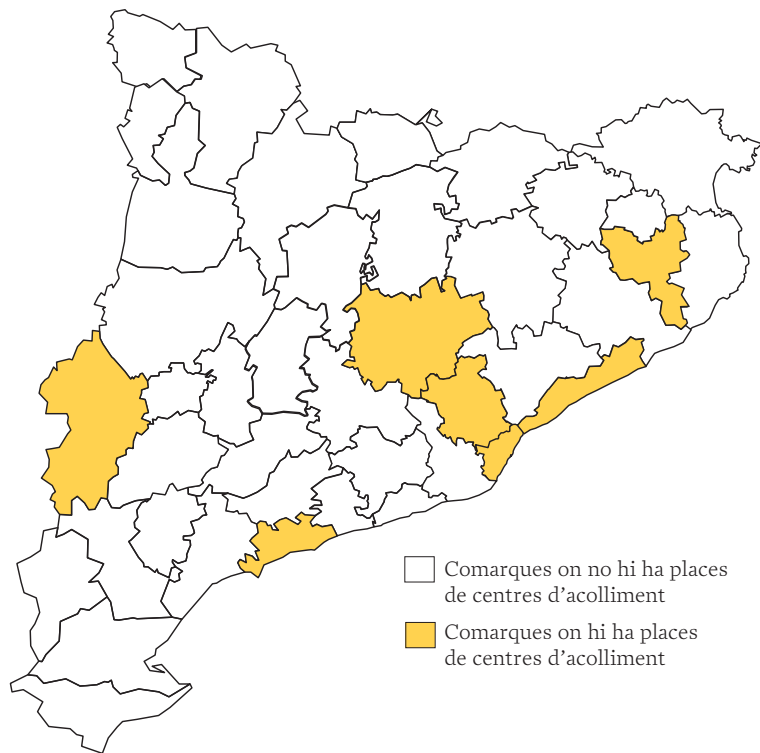
L'any 2008, els EAIA van atendre a Catalunya 10.822 infants i adolescents.

Servei de centre d'acolliment (CA)

Els centres d'acolliment són serveis residencials d'estada limitada i transitoria que tenen per objecte realitzar l'observació i el diagnòstic de la situació de risc de desemparament dels i de les menors respecte de llurs familiars, per tal d'elaborar la proposta de mesura corresponent quan és impossible o inconvenient que l'estudi sigui dut a terme pels equips d'atenció a la infància i l'adolescència del territori.

L'any 2008, a Catalunya hi ha 466 places en centres d'acolliment. La ubicació d'aquestes places es distribueix en les següents comarques: el Barcelonès, el Gironès, el Bages, el Maresme, el Tarragonès, el Segrià i el Vallès Occidental.

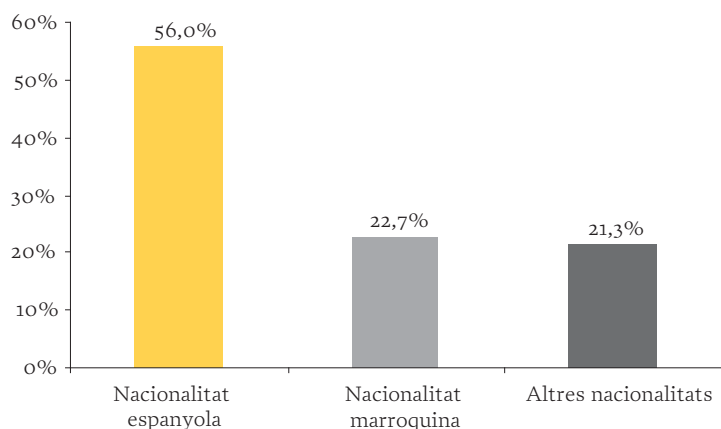
Figura 46. Ubicació de les places de centres d'acolliment segons la comarca. Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

A Catalunya, a 31 de desembre de 2008 hi ha 450 infants i adolescents que estaven acollits en un centre d'acolliment. El 56,0% de les persones usuàries dels centres d'acolliment són de nacionalitat espanyola, mentre que el 22,7% són de nacionalitat marroquina.

Figura 47. Infants atesos en centres d'acolliment segons la nacionalitat. Catalunya, desembre de 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Memòries del Departament d'Acció Social i Ciutadania

Centres de primera acollida

Els centres de primera acollida s'inclouen com una modalitat de centres d'acolliment que donen atenció immediata a les persones menors d'edat d'origen estranger que arriben a Catalunya sense referents familiars. Durant l'estada d'aquestes persones en el centre d'acolliment els equips especialitzats fan una valoració de cadascun d'ells i es fa la proposta més adequada: la inserció sociolaboral mitjançant l'ingrés en algun dels recursos de la DGAIA, o si escau, el reagrupament familiar en origen.

A Catalunya hi ha 5 centres de primera acollida amb 140 places.

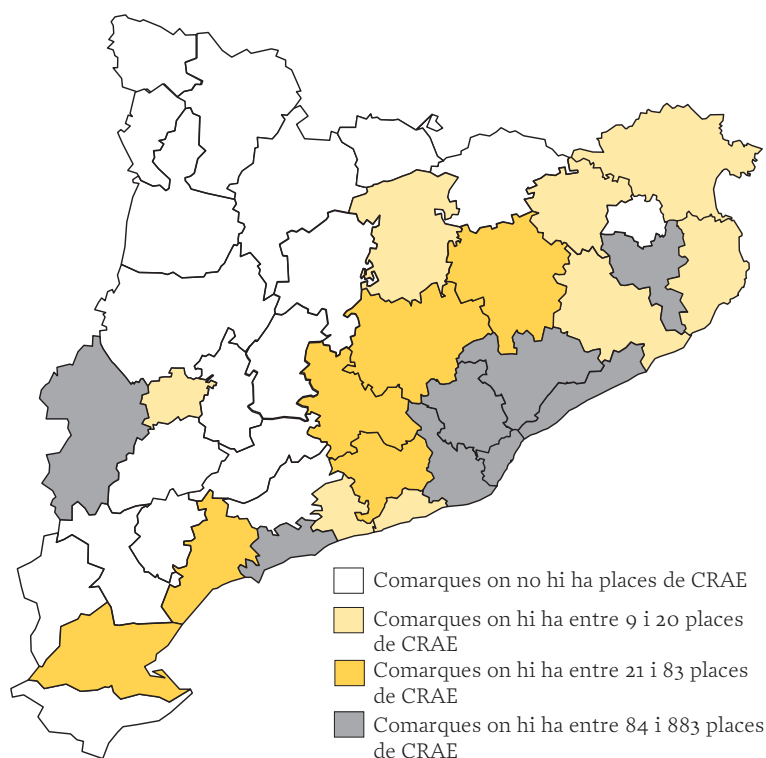
Servei de centre residencial d'acció educativa (CRAE) i d'educació intensiva (CREI)

El CRAE és un servei d'acolliment residencial, per a la guarda i educació de les persones usuàries, on resideixen temporalment nois i noies fins als 18 anys tutelats per l'Administració amb la mesura administrativa d'acolliment simple en institució.

El CREI és un servei residencial d'acolliment d'estada limitada que disposa de mesures estructurals de protecció, per a la guarda i educació de les persones usuàries tutelades per l'Administració de la Generalitat de Catalunya, i que té com a objectiu donar resposta educativa i assistencial als adolescents i joves que presenten alteracions conductuals i que requereixen uns sistemes d'educació intensiva.

L'any 2008, a Catalunya hi ha 1.855 places repartides en 98 centres residencials d'acció educativa (CRAE). Així, Catalunya disposa de 14,7 places per cada 10.000 persones de 0 a 17 anys, 1.735 places per cada 10.000 persones ateses per la DGAIA i 823,6 places per cada 10.000 persones segons l'estimació de la població infantil maltractada.

Figura 48. Nombre de places en centres residencials d'atenció educativa (CRAE). Catalunya, 2008



Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

Alhora, el 2008 dins les 1855 places residencials hi ha 83 places de CREI, totes elles ubicades a la província de Barcelona. La ràtio de professionals se situa en 0,67 places per cada 10.000 persones menors de 18 anys, 49,8 places per cada 10.000 persones ateses per la DGAIA i 37,0 places per cada 10.000 persones segons l'estimació de població infantil maltractada.

L'any 2008 hi ha hagut 1.830 infants i adolescents sota mesura d'acolliment simple en institució. D'aquesta manera, s'observa un augment considerable des de l'any 2005 fins a l'any 2008: en aquests tres darrers anys es passa de 1.530 persones acollides en institució a 1.830, la qual cosa representa un augment del nombre de persones ateses del 19,6%.

Taula 6. Centres residencials d'educació intensiva (CREI). Catalunya, 2008

	T. places	PR	DG	PM
Bcn comarques	83	1,81	178,45	100,55
CATALUNYA	83	0,67	4,98	37,0

PR: ràtio segons població infantil per 10.000.

DG: ràtio segons població atesa per la DGAIA per 10.000.

PM: ràtio segons estimació de la població infantil maltractada per 10.000.

Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania.

Servei d'integració familiar (ICIF)

És un servei d'integració d'infants i adolescents en una família o persona per mitjà de l'acolliment. Aquest servei pot ser prestat per l'organisme públic competent de la Generalitat, per organismes de les entitats locals o per entitats col·laboradores públiques o privades sense finalitat de lucre degudament acreditades.

L'any 2008, Catalunya disposa de 22 equips d'integració familiar integrats per 116 professionals. D'aquests professionals, pràcticament la meitat ho són de la psicologia (55), 34 del treball social, 15 de l'educació social i 11 de la pedagogia.

L'any 2008, a Catalunya hi ha 704 infants i adolescents acollits i 492 famílies alienes acollidores.

El nombre de famílies alienes acollidores també augmenta considerablement, ja que l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció (ICAA) passa de disposar de 272 famílies alienes acollidores l'any 2000 a disposar-ne de 492 l'any 2008, la qual cosa representa un augment del 80,9%.

L'any 2008, 156 infants catalans van iniciar convivència en família adoptiva. El 52,6% eren nois i el 47,4% eren noies.

4.6. Serveis per a joves tutelats i extutelats

Servei d'acompanyament especialitzat a joves tutelats i extutelats (SAEJ)

És un servei destinat a prevenir o pal·liar la situació de risc dels i les joves entre 16 i 20 anys, tutelats i extutelats, procurant-ne la integració sociolaboral i fomentant-ne l'autonomia i l'emancipació.

Els perfils professionals d'aquest servei són els següents: un/a director/a o responsable, un/a educador/a social, un/a tècnic/a en inserció laboral i un/a jurista. La Cartera de serveis socials estableix que la ràtio de professionals ha de ser un de cada perfil esmentat per cada 10 persones usuàries.

Pis assistit per a joves de 16 a 18 anys

És un servei d'habitatge de caràcter assistencial i educatiu per a joves que es considera que necessiten iniciar un procés de desinternament progressiu dels CRAE, per tal d'assolir la majoria d'edat amb la capacitat suficient per obtenir la integració social, tot mantenint la tutela i el control per part de l'entitat pública de protecció de menors.

Pis assistit per a joves majors de 18 anys

Són habitatges (pis assistit, residència d'estada limitada i comunitat de joves) destinats a joves sense recursos propis ni familiars i, en especial, a joves que en arribar a la majoria d'edat surten de les institucions (CRAE, CREI) on han estat acollits.

Taula 7. Pisos assistits per a joves de 16 a 18 anys i per a joves majors de 18 anys. Catalunya, 2008

Sexe	Edat	P*	Joves de Catalunya (16-20)	Atesos ASJTET	Taxa de places per a joves Catalunya (16-20)	Taxa de places per a atesos ASJTET
Nois		177	534.219	301	0,3‰	588,0‰
	16-20	53	177.530		0,3‰	
	16-18	28	103.361		0,3‰	
	17-20	92	143.817		0,6‰	
	18-20	4	109.511		0,0‰	
Noies		96	311.391	138	0,3‰	695,7‰
	16-20	30	167.573		0,2‰	
	17-20	66	143.818		0,5‰	

Sexe	Edat	P*	Joves de Catalunya (16-20)	Atesos ASJTET	Taxa de places per a joves Catalunya (16-20)	Taxa de places per a atesos ASJTET
Indiferent		50	345.103	439	0,1‰	113,9‰
	16-20	50	345.103		0,1‰	
Catalunya		323	1.190.713	439	0,3‰	735,8‰

* Places

Font: elaboració SIA. Departament d'Acció Social i Ciutadania

Les funcions principals dels pisos assistits per a joves majors de 18 anys són preparar els joves per a la vida autònoma (procés d'emancipació) i prestar un servei de caràcter assistencial.

A Catalunya hi ha 323 places en pisos assistits, que representen 0,3 places per cada mil joves de Catalunya entre 16 i 20 anys. Tanmateix, representen 735,8 places en pisos assistits per cada mil joves acollits a l'ASJTET (Àrea de Suport al Joves Tutelats i Extutelats). La ràtio de places per a noies es superior a la ràtio de places per a nois (695,7 en les noies i 588,0 en els nois).

Servei de residència i/o pisos de joves vinculats a programes d'inserció laboral

Servei residencial per a persones treballadores menors d'edat (de 16 a 18 anys) tutelades per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i per a majors d'edat (de 18 a 20 anys) extutelats.

Les funcions principals del servei de residència o pisos de joves vinculats a programes d'inserció laboral són la integració sociolaboral i el foment de l'autonomia i l'emancipació de la persona jove, d'una banda, i la guarda i l'educació de joves menors d'edat i el suport en els processos d'incorporació al treball, de l'altra.

L'any 2008 es van presentar a l'Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET) 661 sol·licituds per acollir-se a alguns dels serveis oferts i totes aquestes sol·licituds foren acceptades. L'any 2008, el principal recurs sol·licitat pels i les joves acollits per l'ASJTET és el recurs d'habitatge, amb 298 sol·licituds (45,1%), mentre que el segon recurs més sol·licitat és el d'ajut econòmic, amb 242 sol·licituds (36,6%).

L'any 2008 hi ha pràcticament el mateix nombre de sol·licituds presentades per joves que són menors de 18 anys (334) que per joves majors de 18 anys (327). El 67,1% dels joves acollits per l'ASJTET són nois, mentre que el 32,9% són noies.

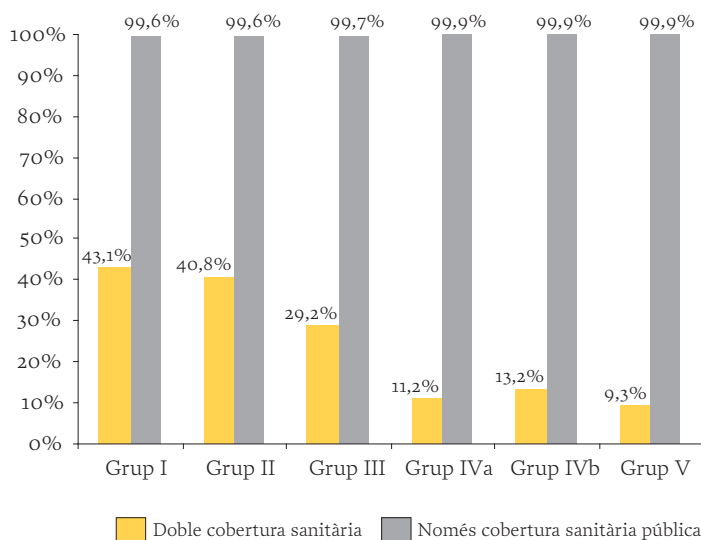
DEPARTAMENT DE SALUT

4.7. Cobertura sanitària d'infants i adolescents

A Catalunya, l'any 2006, el 99,7% de la població menor de 15 anys declara que disposa de la targeta sanitària individual (TSI), mentre que el 23,9% disposa d'una doble cobertura sanitària. Aquesta doble cobertura sanitària significa que la persona té dret a l'assistència sanitària pública i, a més, està afiliada a una mútua sanitària privada.

El fet de disposar de doble cobertura sanitària (pública i privada) es relaciona directament amb la classe social de la família de l'infant. D'aquesta manera, el 43,1% dels infants que pertanyen a la classe social més benestant (grup I) tenen una doble cobertura sanitària per un 9,3% dels infants de les classes més desfavorides (grups IV i V).

Figura 49. Disposició de doble cobertura sanitària segons la classe social. Població de 0 a 14 anys. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya 2006

4.8. Salut maternoinfantil

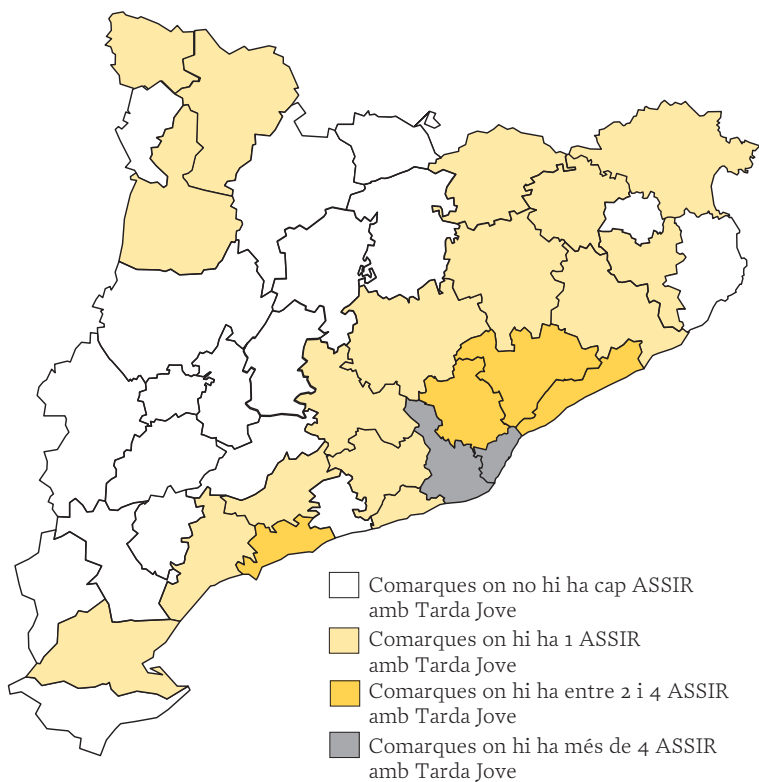
Servei d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)

A Catalunya, l'any 2007 hi ha 52 ASSIR que ofereixen atenció a adolescents i joves fins a 25 anys tant en consultes individuals com en espais joves, així com en la comunitat. De tota manera, l'espai específic d'atenció als i les joves

que s'organitza als ASSIR ofereix normalment una tarda a la setmana, l'anomenada Tarda Jove, que és on es fan totes les activitats.

El Barcelonès és la comarca que disposa de més ASSIR que ofereixen la Tarda Jove (17). Al darrere se situen les comarques del Baix Llobregat (7), el Maresme (4) i el Vallès Occidental (4). Alhora hi ha 19 comarques que no disposen d'un ASSIR amb el servei Tarda Jove.

Figura 50. Nombre d'unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva que ofereixen el servei Tarda Jove segons la comarca. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA, Web Sexe Joves, Departament de Salut

Web Sexe Joves (www.sexejoves.gencat.cat)

És un web de l'Institut Català de la Salut adreçat a adolescents i joves sobre salut sexual i afectiva. Aquest canal web és un servei d'accés en línia que conté un consultori virtual, un xat, un bloc, un espai multimèdia i continguts il·lustrats amb jocs i amb explicacions fetes per adolescents i joves amb veu

en off, entre altres serveis. També s'hi pot demanar informació a qualsevol hora i dia de l'any.

En aquest web hi treballen 78 professionals que responen i orienten totes les preguntes que es generen per mitjà dels diferents serveis. També s'ofereix l'opció de dialogar en temps real mitjançant un xat: *xateja amb nosaltres*.

4.9. Programa de seguiment del nen sa

Salut i Escola

El programa "Salut i Escola" és una actuació promoguda pels departaments d'Educació i de Salut per tal d'impulsar les actuacions de promoció i prevenció de la salut a l'escola i coordinar millor les actuacions en el territori. S'adreça a la població adolescent de segon cicle d'ESO (tercer i quart) dels centres públics i dels centres privats concertats. L'any 2007 s'ha implementat la tercera fase del programa i s'ha assolit un 90% d'implantació en el territori de Catalunya.

Mitjançant el programa "Salut i Escola", els i les adolescents (nois i noies entre 14 i 16 anys) poden fer consultes obertes i poden preguntar de manera personal i confidencial sobre qualsevol tema que els preocupi (alimentació, sexualitat, dubtes i angoixes, etc.) en l'institut mateix, a través d'Internet o bé als centres d'atenció primària.

4.10. Centres d'atenció primària (EAP)

L'any 2005, als equips d'atenció primària (EAP) hi havia 949 professionals de pediatria per atendre nens i nenes de 0 a 14 anys. Així, segons el nombre de pediatries i a partir de la població infantil ponderada per l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA), cada pediatre hauria atès una mitjana de 1.061 nens i nenes. Anant al detall de cada àrea bàsica de salut (ABS), però, la proporció de nens i nenes per pediatre varia molt, atesa la diferent distribució poblacional de les persones de 0 a 14 anys.

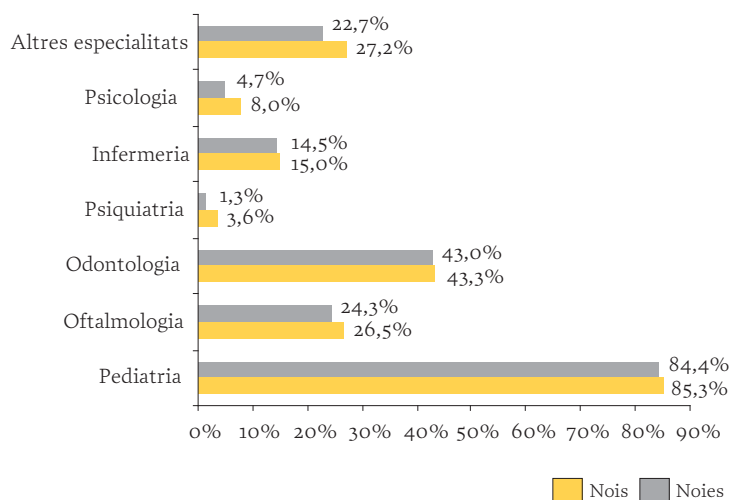
No hi ha cap estàndard sobre quina ha de ser la ràtio de pediatre/població infantil. De tota manera, d'acord amb la cartera de serveis de pediatria i les característiques poblacionals, es podria considerar adequada una ràtio d'un professional de la pediatria per cada 1.200 nens i nenes de 0 a 14 anys adscrits (Pla estratègic d'ordenació de l'atenció de pediatria a l'atenció primària 2007). De la seva banda, a Catalunya l'any 2004 hi havia 357 professionals d'infermeria (11% del total de l'atenció primària, AP) que prestaven atenció exclusivament a la població de 0 a 14 anys.

Ahora hi havia 878 infermers i infermeres que declaraven donar atenció a població infantil i adulta. Així, a Catalunya hi havia un professional d'infermeria que es dedicava exclusivament a nens i nenes per cada 2.764 menors de 15 anys i un que donava atenció infantil i adulta indistintament per a cada 1.124 nens i nenes (Estudi sobre l'estat de la situació de la professió d'infermeria als

equips d'atenció primària de Catalunya 2004, citat al Pla estratègic d'ordenació de l'atenció de pediatria a l'atenció primària 2007).

L'any 2006, el 95,2% de la població menor de 15 anys catalana disposava d'un/a especialista en pediatria, un/a metge/essa de capçalera o un centre de referència que l'atén en cas de malaltia o necessitat de consell sobre la salut. La mitjana de visites anuals d'aquest grup de població és de 3,3 visites l'any. D'aquestes visites, el 78,3% es fan en un centre d'atenció primària (CAP), l'11,9% en un consultori privat i el 5,9% en un centre especialitzat (Pla de salut, 2009).

Figura 51. Població entre 0 i 14 anys que ha visitat un professional de la salut el darrer any segons l'especialitat i el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya 2006

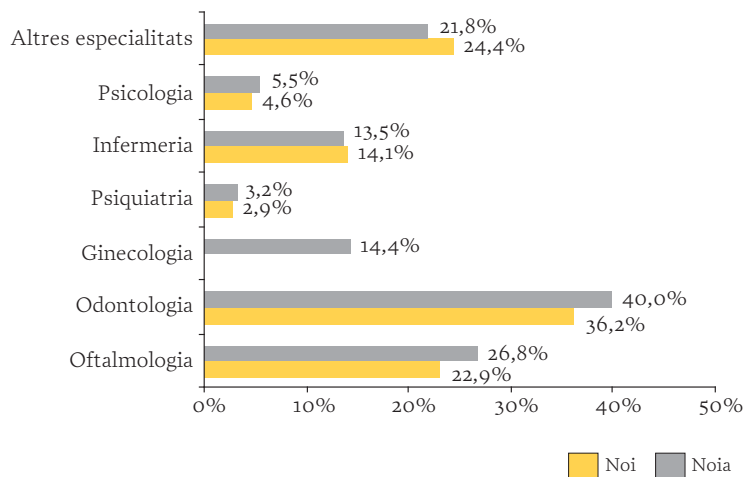
El 95,4% de la població de 0 a 14 anys declara, alhora, haver visitat en el darrer any com a mínim un professional de la salut una vegada (Pla de salut, 2009). D'aquestes visites, la visita al pediatre és la més freqüent (84,9%), seguida de la visita al dentista (43,2%).

Segons el sexe, no s'aprecien diferències pel que fa a la visita al pediatre o al dentista, però sí, en canvi, pel que fa a les visites als professionals de salut mental, on els nois es visiten més que les noies (8,0% els nois i 4,7% les noies i 3,6% els nois i 1,3% les noies al psicòleg i psiquiatre respectivament).

Entre la població de 15 a 21 anys, l'especialista més visitat és el dentista (38,1%), seguit de l'oculista (24,9%). S'observa alhora que la visita als professionals de salut mental (psiquiatre o psicòleg) s'igualava en aquesta franja

d'edat. També s'observa que les noies d'aquesta franja d'edat visiten una mica més que els nois el dentista (36,2% els nois i un 40,0% les noies) i l'oculista (un 22,9% els nois i un 26,8% les noies).

Figura 52. Població entre 15 i 21 anys que ha visitat un professional de la salut el darrer any segons l'especialitat i el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya 2006

4.11. Salut mental per a infants i joves (CSMIJ)

Els equips que ofereixen aquesta atenció són multidisciplinaris i estan formats per professionals de la psiquiatria, la psicologia, el treball social i la infermeria, entre d'altres.

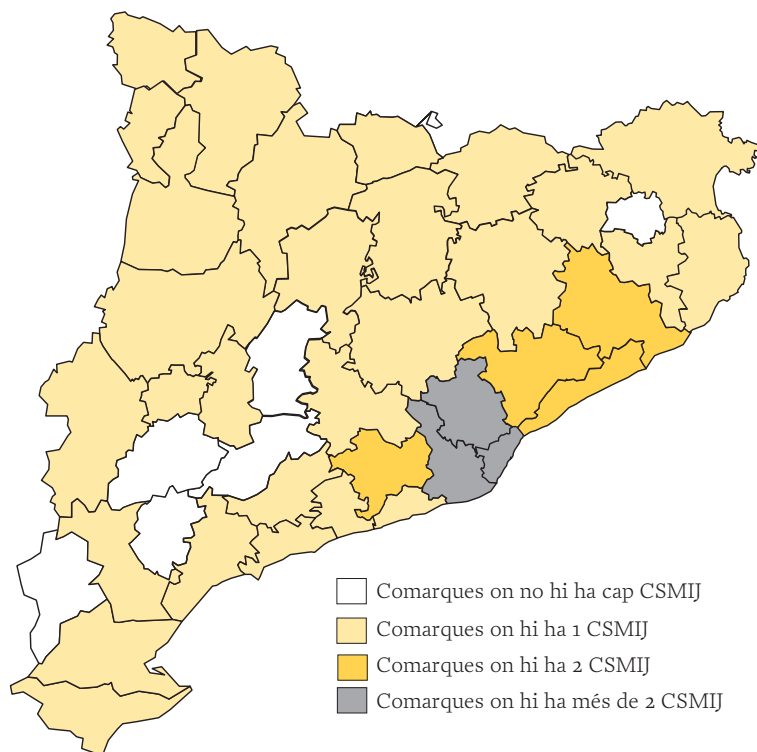
Aquest recurs es pot trobar en un sol centre o bé en centres diferents, però els equips assistencials que el componen han de ser totalment diferenciats. Per garantir l'accessibilitat de la població a aquest recurs, alguns d'aquests centres han desplegat consultes perifèriques.

A Catalunya, l'any 2008 hi ha 70 centres de salut mental per a infants i joves (CSMIJ) repartits pel territori català. Així, el Barcelonès és la comarca que disposa de més CSMIJ, amb 17, seguit del Vallès Occidental amb 10 i el Baix Llobregat amb 7. Alhora hi ha sis comarques que no disposen de cap CSMIJ: la Conca de Barberà, les Garrigues, el Pla de l'Estant, el Priorat, la Terra Alta i la Segarra.

A Catalunya, l'any 2007 hi va haver 40.533 contactes en centres de salut mental ambulatoris de persones entre 0 i 17 anys. El 61,5% dels contactes foren efectuats per nois (24.919) i el 38,5%, per noies (15.614).

El 22,0% de contactes en centres de salut mental ambulatori de les persones entre 0 i 17 anys van ser diagnosticats segons la categoria diagnòstica trastorns preadults, mentre que el 14,6% de contactes en la mateixa franja d'edat són per ansietat i trastorns de la personalitat, somàtics i dissociatius.

Figura 53. Nombre de centres de salut mental per a infants i joves (CSMIJ) segons la comarca. Catalunya, 2008

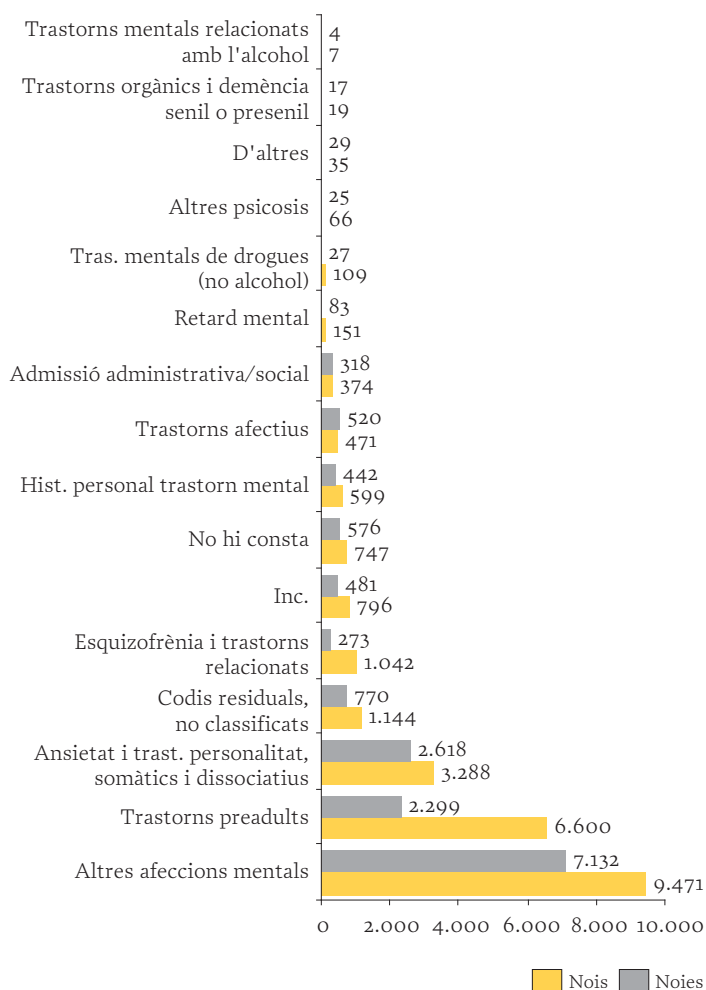


Font: elaboració SIA. Departament de Salut

Segons el sexe, s'observen algunes diferències. Així, per exemple, la prevalença en els trastorns preadults és molt més alta entre els nois que entre les noies (el 26,5% del total de contactes de nois són per trastorns preadults per un 14,7% dels contactes de les noies).

Pel que fa a l'ansietat i els trastorns de la personalitat, somàtics i dissociatius, tot i que el valor absolut és més alt en els nois que en les noies (3.288 els nois i 2.618 les noies), el percentatge d'aquesta categoria diagnòstica respecte del total de contactes és superior entre les noies (el 16,8% del total de contactes en les noies i el 13,2% del total de contactes entre els nois).

Figura 54. Nombre de contactes en centres de salut mental ambulatoria de malalts entre 0 i 17 anys residents a Catalunya segons les categories diagnòstiques dels CCS i el sexe. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Registre del Conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD) de Salut Mental

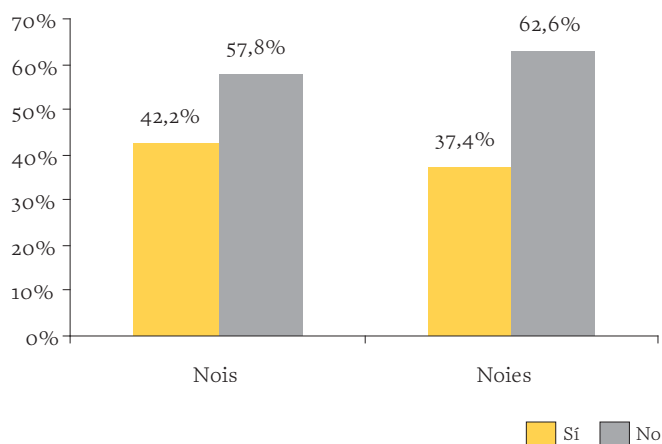
4.12. Drogodependències

Hi ha tot un seguit de programes de promoció de la salut i de prevenció del consum de drogues que van dirigits a adolescents i es porten a terme bàsicament a l'escola. Els programes cobreixen temes de drogodependències relacionats amb el tabac, l'alcohol o les drogues il·legals i les situacions de risc.

4.13. Visites a urgències

El 39,8% de la població entre 0 i 14 anys ha estat visitada en un servei d'urgències. Segons el sexe, els nois han accedit a urgències en el darrer any una mica més que les noies (42,2% els nois per un 37,4% les noies).

Figura 55. Població entre 0 i 14 anys que ha visitat el darrer any un servei d'urgències segons el sexe. Catalunya, 2006



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. Enquesta de salut de Catalunya 2006

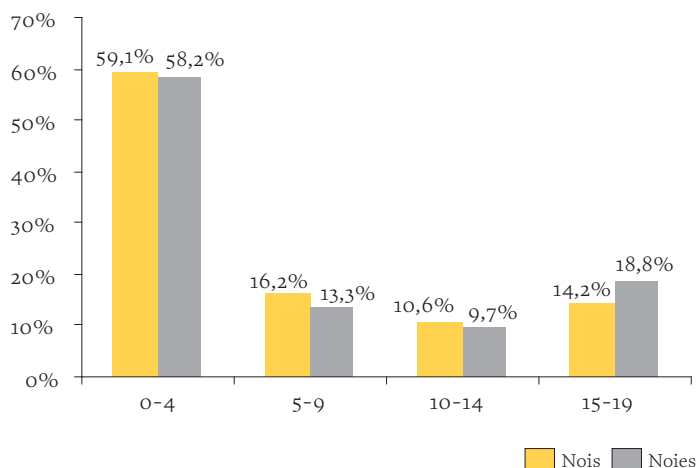
El 75,1% de la població entre 0 i 14 anys que s'ha visitat en un servei d'urgències ho ha fet en un hospital (el 60,6% en un hospital públic i el 14,5% en un hospital privat). El 20,7%, en canvi, ha accedit a un servei d'urgències d'un centre d'atenció primària (Pla de salut, 2009).

4.14. Contactes hospitalaris

Els contactes d'hospitalització convencional (HC) i cirurgia major ambulatoria (CMA) de persones menors de 20 anys residents a Catalunya l'any 2007 representen el 10,8% del total de contactes d'HC i CMA. Segons el sexe, els nois representen el 13,5% dels contactes i les noies, el 8,5% del total de contactes d'HC i CMA.

La distribució dels contactes d'HC i CMA entre 0 i 19 anys segons diferents grups d'edat presenta algunes diferències. La major part dels contactes se situen en el grup d'edat de 0 a 4 anys (el 59,1% dels nois i el 58,2% de les noies residents a Catalunya que han tingut contacte amb HC i CMA tenen entre 0 i 4 anys).

Figura 56. Distribució dels contactes d'hospitalització convencional i cirurgia major ambulatoria de persones residents a Catalunya segons el sexe i el grup d'edat. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Departament de Salut. CatSalut. Activitat assistencial de la xarxa sanitària 2006

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

4.15. Centres educatius

A Catalunya hi ha una gran varietat de centres educatius segons el nivell educatiu que imparteixen. D'aquesta manera hi ha centres exclusius d'educació infantil, centres que ofereixen educació infantil i educació primària, centres d'educació secundària i centres que ofereixen tots els nivells formatius de règim general (l'educació preobligatòria, l'educació obligatòria i l'educació postobligatòria).

Catalunya disposa d'una xarxa única sostinguda amb fons públics formada per l'oferta pública i l'oferta privada concertada. Totes dues juntes agrupen el 98% de l'alumnat.

Taula 8. Oferta dels centres educatius de Catalunya segons el nivell educatiu que imparteixen i segons la titularitat del centre. Catalunya, curs 2007-2008

Tipus de centres educatius	N	% públic	% privat
Centres educatius			
Centres d'educació infantil*	1.245	53,9%	46,1%
Centres de règim general**	2.930	75,5%	24,5%
Centres d'educació especial***	130	49,2%	50,8%
Total centres	4.305	68,6%	31,4%
Educació postobligatòria			
Batxillerat	697	64,5%	35,5%
CFGM	351	65,1%	34,9%
CFGS	282	65,3%	34,7%

Font: elaboració SIA. Departament d'Educació

* Inclou només les dades dels centres autoritzats pel Departament d'Educació.

** No inclou els centres d'ensenyament a distància.

*** Inclou 22 centres públics de règim ordinari amb unitats d'educació especial.

D'aquesta manera, Catalunya disposa de 4.305 centres que imparteixen algun dels nivells educatius de règim general: el 68,6% són de titularitat pública i el 31,4% són centres privats concertats.

Anant al detall, s'observa que pràcticament la meitat dels centres que imparteixen exclusivament educació infantil són de titularitat privada (subvencionada de 0 a 2 anys i concertada de 3 a 5 anys) (46,1%). En el mateix sentit, la meitat dels centres d'educació especial també són de naturalesa privada concertada (50,8%). En canvi, els centres de règim general són majoritàriament de titularitat pública (75,5%).

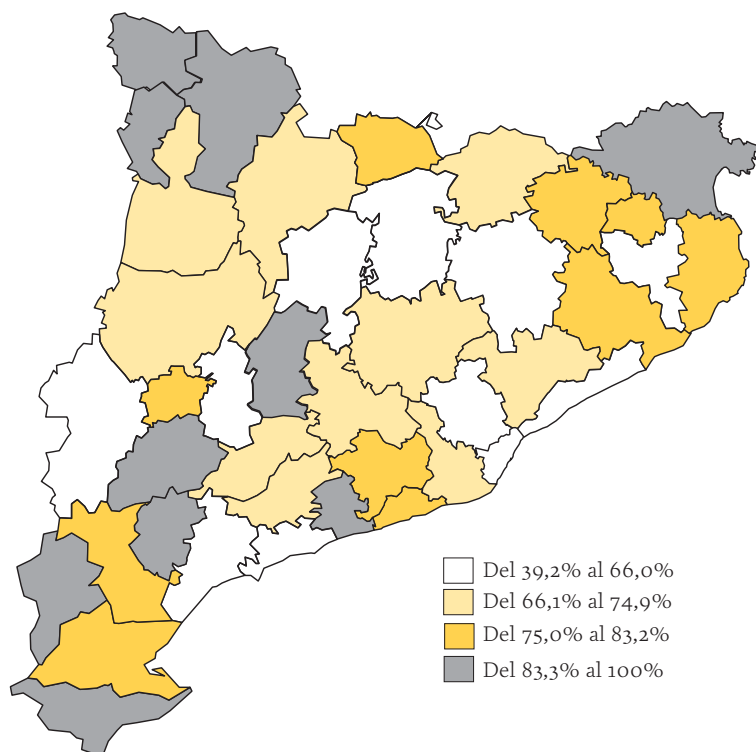
Pel que fa a l'oferta de l'educació postobligatòria reglada, s'observa que al voltant del 65% dels centres, tant de batxillerat com de formació professional, són de titularitat pública, mentre que el 35% són centres privats.

Educació infantil

En l'etapa d'educació infantil (0 a 5 anys) hi ha quatre comarques que tenen tots els nens i nenes escolaritzats i matriculats en la xarxa pública: la Val d'Aran, l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà i el Priorat.

Les comarques que tenen una menor proporció de nens i nenes entre 0 i 5 anys matriculats a la xarxa pública respecte del total d'infants escolaritzats són el Barcelonès (39,2%), el Vallès Occidental (59,1%) i el Gironès (60,2%).

Figura 57. Percentatge d'infants matriculats en la xarxa pública de l'educació infantil (0 a 5 anys) segons la comarca. Catalunya, curs 2006-2007



Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació. Estadística de l'Educació

Educació primària

En l'educació primària (6 a 12 anys) —on la totalitat d'infants està escolaritzada— s'observa que hi ha cinc comarques que tenen tots els infants matriculats

Les comarques que tenen una menor proporció d'alumnes matriculats en la xarxa pública són el Barcelonès (43,9%), el Gironès (59,5%) i el Solsonès (61,1%).

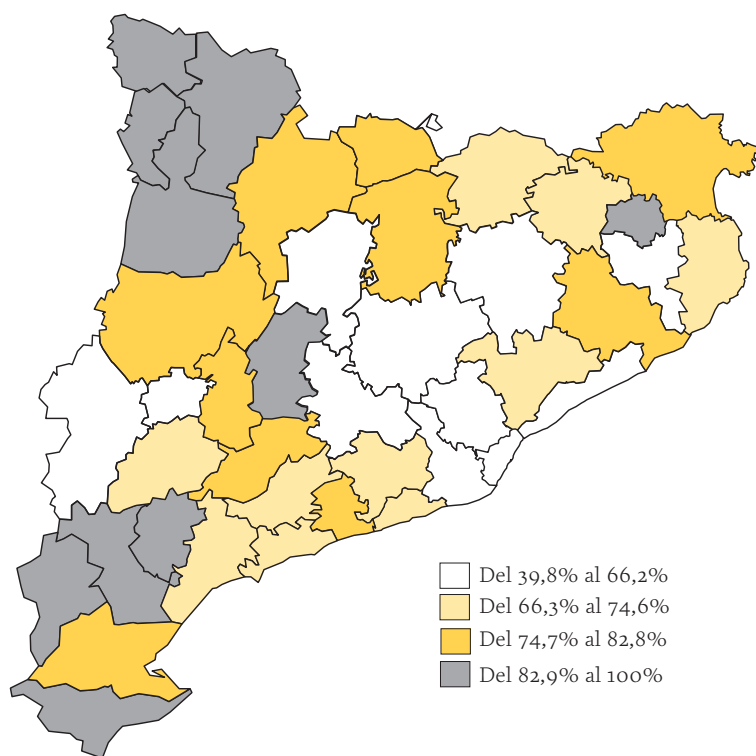
Del 43,9% al 67,1%
 Del 67,2% al 75,4%
 Del 75,5% al 86,4%
 Del 86,5% al 100%

Educació secundària obligatòria (ESO)

col·lecció eines 6

Les comarques que tenen una menor proporció d'alumnes de l'ESO matriculats en la xarxa pública d'educació són el Barcelonès (39,8%), el Vallès Occidental (59,0%) i Osona (59,1%).

Figura 59. Percentatge de persones matriculades en la xarxa pública de l'educació secundària obligatòria (12 a 16 anys) segons la comarca. Catalunya, curs 2006-2007



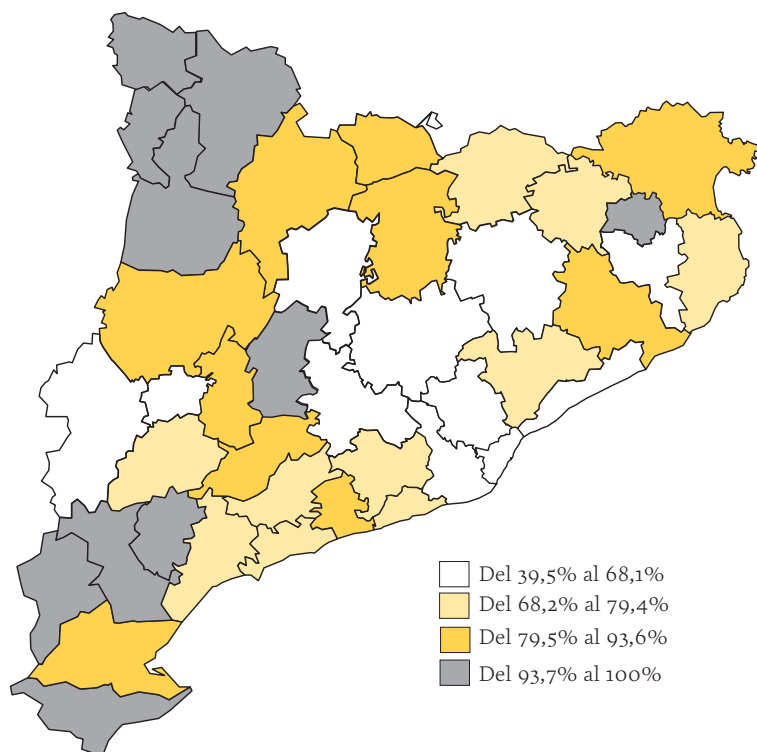
Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació. Estadística de l'Educació

Batxillerat

A Catalunya hi ha 16 comarques que tenen tots els alumnes que han escollit estudiar batxillerat matriculats en la xarxa pública d'educació. La localització d'aquestes comarques es troba majoritàriament en els Pirineus de la província de Lleida i en les comarques interiors de la província de Tarragona.

Les comarques que tenen una menor proporció d'alumnes que han escollit estudiar batxillerat matriculats en la xarxa pública són el Barcelonès (39,5%), el Pla d'Urgell (52,2%) i el Solsonès (60,0%).

Figura 60. Percentatge de persones matriculades al batxillerat en la xarxa pública d'educació segons la comarca. Catalunya, curs 2006-2007



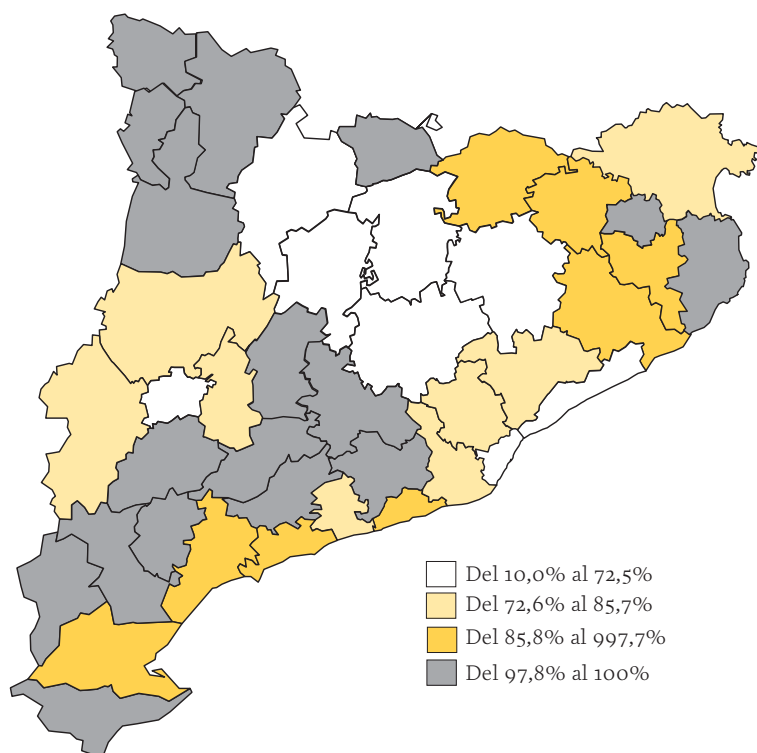
Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació. Estadística de l'Educació

Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)

A Catalunya hi ha 17 comarques que escolaritzen tots els seus alumnes de CFGM a la xarxa pública d'educació. La localització d'aquestes comarques es troba principalment en els Pirineus de la província de Lleida i en les comarques interiors de la província de Tarragona.

La comarca del Solsonès és l'única que matricula tots els seus alumnes de CFGM a la xarxa privada. Les comarques que tenen una menor proporció d'alumnes de CFGM matriculats a la xarxa pública són el Pla d'Urgell (43,9%), el Barcelonès (45,4%) i el Berguedà (48,8%).

Figura 61. Percentatge de persones matriculades en cicles formatius de grau mitjà en la xarxa pública d'educació segons la comarca. Catalunya, curs 2006-2007



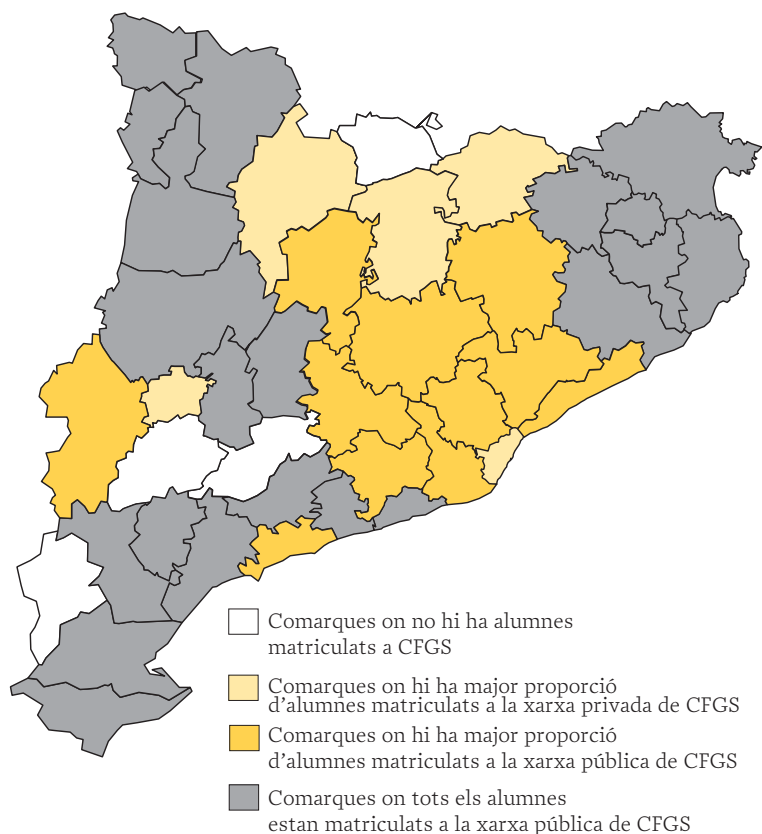
Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació. Estadística de l'Educació

Cicles formatius de grau superior

A Catalunya hi ha 21 comarques que escolaritzen tots els seus alumnes matriculats en cicles formatius de grau superior a la xarxa pública d'educació. Aquestes comarques es localitzen en les províncies de Lleida, Tarragona i Girona.

Alhora, hi ha quatre comarques que no tenen cap alumne matriculat en cicles formatius de grau superior: la Terra Alta, les Garrigues, la Conca de Barberà i la Cerdanya.

Figura 62. Percentatge de persones matriculades en cicles formatius de grau superior en la xarxa pública d'educació segons la comarca. Catalunya, curs 2006-2007



Font: elaboració SIA. Departament d'Educació. Servei d'Estadística, Informació i Documentació. Estadística de l'Educació

Les comarques del Solsonès i del Berguedà tenen tots els alumnes que cursen CFGS matriculats a la xarxa privada, mentre que les comarques del Ripollès (33,8%), el Pla d'Urgell (39,9%) i el Barcelonès (49,0%) tenen una major proporció d'alumnes que cursen cicles formatius de grau superior matriculats a la xarxa privada que a la xarxa pública.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

4.16. Serveis i equips d'atenció i assessorament

Servei de mediació i assessorament

Aquest servei coordina l'assessorament tècnic a les instàncies judicials, supervisa i controla els expedients de les persones ateses i elabora i controla els programes de conciliació i reparació en l'àmbit de la justícia juvenil.

A Catalunya, l'any 2007 hi havia set equips del servei de mediació i assessorament tècnic, amb un total de 65 professionals de diferents perfils: 7 coordinadors/ores, 20 mediadors/ores, 14 psicòlegs/òlogues, 21 treballadors/ores socials i 2 educadors/ores. La taxa de professionals a justícia juvenil l'any 2007 se situava en 8,49 professionals per cada 1.000 persones ateses.

Equips de medi obert

Els equips de medi obert fan el seguiment dels acords judicials adoptats pels jutjats de menors en medi obert.

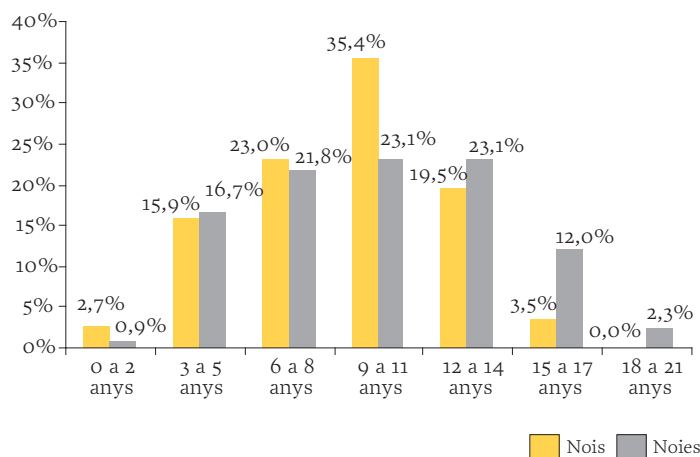
L'any 2007 hi havia nou equips de medi obert en el territori català destinats a adolescents entre 14 i 18 anys, amb 83 professionals de diferents disciplines: 8 coordinadors/ores, 64 tècnics/tècniques, 3 professionals de la psicologia i 8 administratius/ives. Segons el territori, Barcelona disposa de cinc equips, mentre que la resta d'àmbits territorials disposen, cadascun, d'un equip. La taxa de professionals en medi obert l'any 2007 se situava en 28,1 professionals per cada 1.000 persones de 14 a 18 anys ateses en medi obert.

L'any 2008, de les 2.951 persones entre 14 i 21 anys ateses en medi obert, el 67,6% són de nacionalitat espanyola (1.995), mentre que el 32,4% són de nacionalitat estrangera (956).

Suport a l'exploració judicial dels equips d'assessorament tècnic penal (EATP)

Els equips d'assessorament tècnic penal disposen d'un programa per tal de facilitar les exploracions i la presa de declaracions judicials de víctimes o testimonis especialment vulnerables per millorar la qualitat de la informació obtinguda en la declaració. Aquest suport es dona principalment a menors que han patit abús sexual o maltractament molt greu, o a infants testimonis de la violència masclista (tot i no haver estat maltractats). Posteriorment, l'òrgan judicial pot sol·licitar un informe de credibilitat del testimoni.

Figura 63. Percentatge d'assessoraments realitzats als equips d'assessorament tècnic penal segons el sexe i el grup d'edat. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

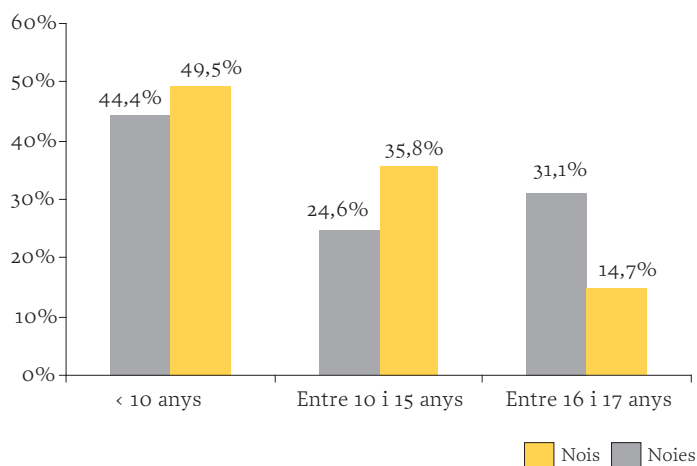
A Catalunya, l'any 2007 hi havia quatre equips d'assessorament, un a cada província, amb 37 professionals de diferents disciplines: 4 coordinadors/ores, 18 professionals de la psicologia, 9 del treball social i 6 administratius/ives.

Durant l'any 2007 es van demanar 329 assessoraments sobre persones entre 0 i 21 anys. El 34,3% (113) correspon a nois i el 65,7% (216), a noies. Tant en els nois com en les noies, la franja d'edat on hi ha un major nombre d'assessoraments és la compresa entre els 9 i els 11 anys (40 nois i 50 noies).

Oficina d'atenció a la víctima del delict (OAVD)

Les oficines d'atenció a la víctima del delict són el punt referencial d'informació, contenció, suport i derivació de totes aquelles persones que són víctimes d'algun delict o tenen aplicada una mesura judicial de protecció.

Figura. 64. Percentatge de víctimes ateses per OAVD segons el sexe i el grup d'edat. Catalunya, 2007



Font: elaboració SIA. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

A Catalunya hi ha cinc OAVD (una per servei territorial), on treballen 33 professionals de diferents disciplines: cinc coordinadors/ores, sis educadors/ores socials, un jurista, cinc professionals de la psicologia, nou del treball social i set administratius/ives.

L'any 2007, les OAVD han atès 388 persones menors de 18 anys que han estat víctimes d'un delict.

Segons les diferents edats, es pot observar que gairebé la meitat dels nois (44,4%) i de les noies (49,5%) tenen menys de 10 anys. En la resta de grups d'edat hi ha diferències segons el sexe, ja que les noies víctimes ateses per les OAVD són habitualment més joves. Així, les noies entre 10 i 15 anys representen un 35,8%, en comparació amb el 24,6% que representen els nois de la mateixa franja d'edat.

Equips de mediació i reparació penal

Els equips de mediació i reparació penal tenen com a funció principal oferir un espai de diàleg entre víctima i infractor perquè, de manera voluntària i

conduïda per un mediador imparcial, es pugui aconseguir la reparació adequada del dany causat i la solució del conflicte des d'una perspectiva justa i equilibrada respecte dels interessos d'ambdues parts.

A Catalunya, l'any 2007 hi havia dos equips, un a Barcelona i un altre a Lleida. L'equip de Barcelona disposa de professionals de diferents disciplines: dos advocats, un professional de la psicologia, un filòsof, un historiador, un politòleg i un administratiu. Lleida, de la seva banda, disposa d'un sociòleg.

Servei d'assessorament tècnic en l'àmbit de la família (SATAF)

L'equip d'assessorament tècnic en l'àmbit de la família (SATAF) el formen professionals de la psicologia i del treball social especialitzats en l'àmbit judicial i en el treball amb famílies. Treballen per als jutjats de primera instància i de família d'arreu de Catalunya i la principal tasca que desenvolupen és la realització d'informes que van dirigits als jutges/esses i que serveixen per facilitar una decisió judicial ajustada a les característiques particulars de cada família, sempre en benefici dels menors implicats.

A Catalunya, l'any 2007 hi havia quatre equips d'assessorament tècnic en l'àmbit de la família, un a cada província, amb un total de 44 professionals de diferents perfils professionals: 26 professionals de la psicologia, 12 del treball social, 1 de la pedagogia i 5 administratius/íves.

Centre de Mediació Familiar de Catalunya

Aquest servei té la finalitat d'actuar com a instrument especialitzat en la mediació familiar i com a centre de seguiment, estudi, debat i divulgació de la mediació i en relacions amb altres organismes estatals i internacionals que tenen unes finalitats equiparables.

La mediació familiar proposa cercar una sortida constructiva al conflicte i passar de la confrontació a la cooperació.

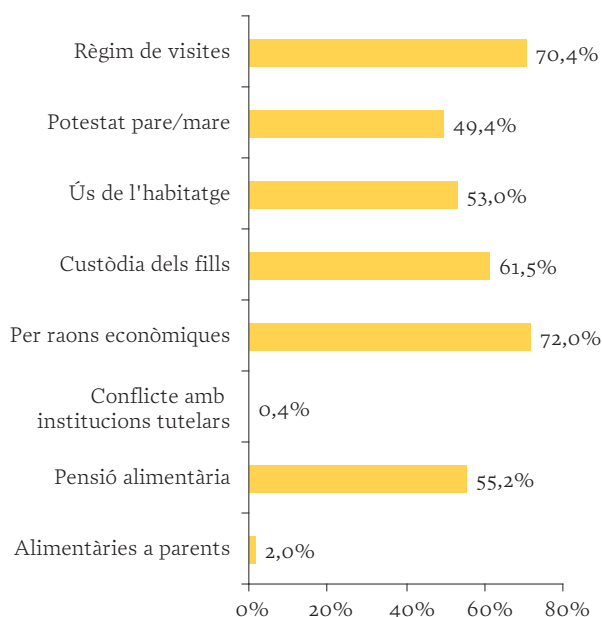
Els mediadors/ores familiars del centre de mediació familiar de Catalunya són professionals que tenen el despatx en els diferents partits judicials del territori.

A Catalunya, l'any 2007 hi havia 1.247 mediadors/ores familiars repartits en els diferents àmbits territorials. Barcelona és la província que n'aplega un major nombre (827), una xifra que representa el 66% del total de Catalunya.

L'any 2007, a Catalunya es van efectuar 294 mediacions familiars.

El nombre de mediacions familiars ha augmentat molt els darrers anys. D'aquesta manera s'observa que l'any 2002 es van efectuar 21 mediacions, mentre que l'any 2007 el nombre de mediacions va ser de 294 (el nombre de mediacions familiars s'ha multiplicat per 14 en cinc anys).

Figura 65. Motius principals de la mediació familiar. Catalunya, 2002 - juny 2008



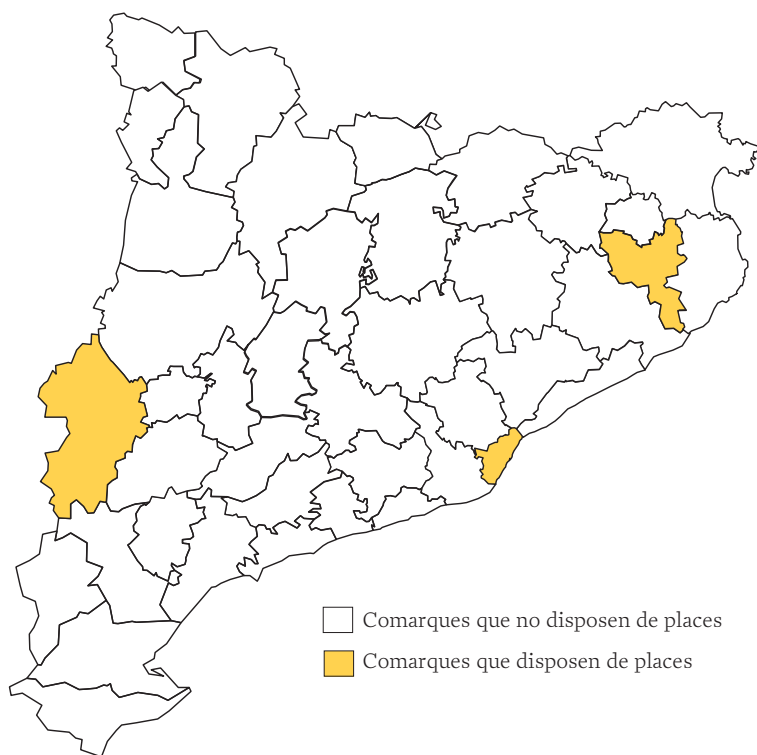
Font: elaboració SIA. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

4.17. Centres educatius de justícia juvenil

En els centres educatius de justícia juvenil es duu a terme, per ordre del jutge/essa, l'execució de programes d'internament que s'apliquen als joves o menors d'edat que han comès algun delictes.

Catalunya disposava l'any 2007 de 288 places en centres educatius de justícia juvenil situades en set centres de naturalesa diferent: un centre de règim obert (Folch i Torres), un centre de règim semiobert (Oriol Badia) i cinc centres que combinen el règim tancat amb el règim semiobert.

Figura 66. Comarques amb places de centres educatius de justícia juvenil. Catalunya, 2007



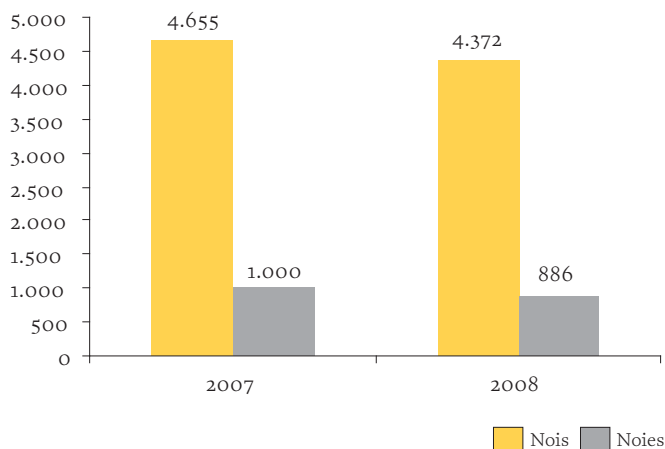
Font: elaboració SIA. Departament de Justícia. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

Segons el perfil de les persones usuàries, hi ha tres centres exclusivament per a nois entre 14 i 18 anys i quatre centres que atenen tant nois com noies de la mateixa franja d'edat. No hi ha cap centre educatiu de justícia juvenil exclusivament per a noies.

Segons el territori d'ubicació del centre, s'observa que la comarca del Barcelonès disposa de cinc centres educatius de justícia juvenil, mentre que el Segrià i el Gironès disposen d'un centre. La província de Tarragona, en canvi, no té cap comarca que disposi d'un centre educatiu de justícia juvenil.

La majoria de persones ateses a justícia juvenil a juny de 2008 són nois (83,1%). Val a dir que les dades són acumulades des del començament de l'any fins a juny de l'any 2007 i 2008 respectivament.

Figura 67. Nombre acumulat de persones ateses a justícia juvenil. Catalunya, juny de l'any 2007 i 2008

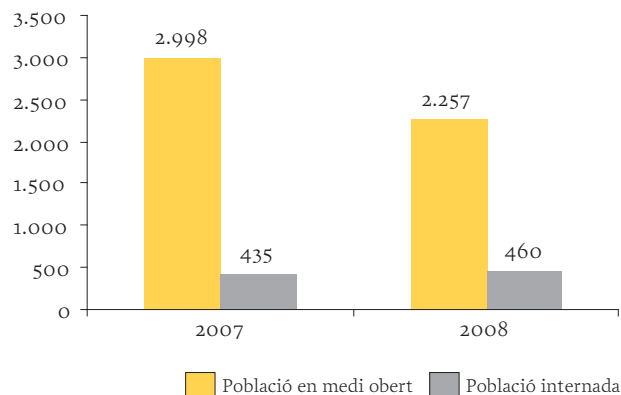


Font: elaboració SIA. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

En total hi va haver 3.433 persones des de gener fins a juny de l'any 2007 amb algun tipus de mesura aplicada de justícia juvenil i de gener a juny de l'any 2008 van arribar a ser 2.717, xifra que representa una disminució del 20,6%.

Segons el tipus de mesura aplicada, s'observa que la major part correspon a població en medi obert (87,3% a juny de l'any 2007 i 83,1% a juny de l'any 2008) i les restants, a població internada (12,7% a juny de l'any 2007 i 16,9% a juny de l'any 2008).

Figura 68. Distribució dels contactes amb justícia juvenil segons la mesura aplicada des de l'1 de gener fins al 30 de juny dels anys 2007 i 2008 respectivament. Catalunya, 2007-2008



Font: elaboració SIA. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, Àrea de Planificació i Projectes Estratègics

4.18. Serveis penitenciaris

Centres penitenciaris per a joves

A Catalunya, l'any 2007 hi havia un centre penitenciarí exclusivament per a joves (de 18 a 21 anys) i vuit centres penitenciaris d'adults amb dependències per a joves.

L'any 2007, en els centres penitenciaris adreçats a joves hi treballaven 292 professionals de diferents disciplines.

Amb relació a aquesta segona tipologia de centres penitenciaris d'adults amb dependències per a joves, els interns de 18 a 21 anys només s'hi estan per a l'assistència a un judici. Una vegada celebrat el judici, aquests joves són retornats al centre penitenciarí de joves.

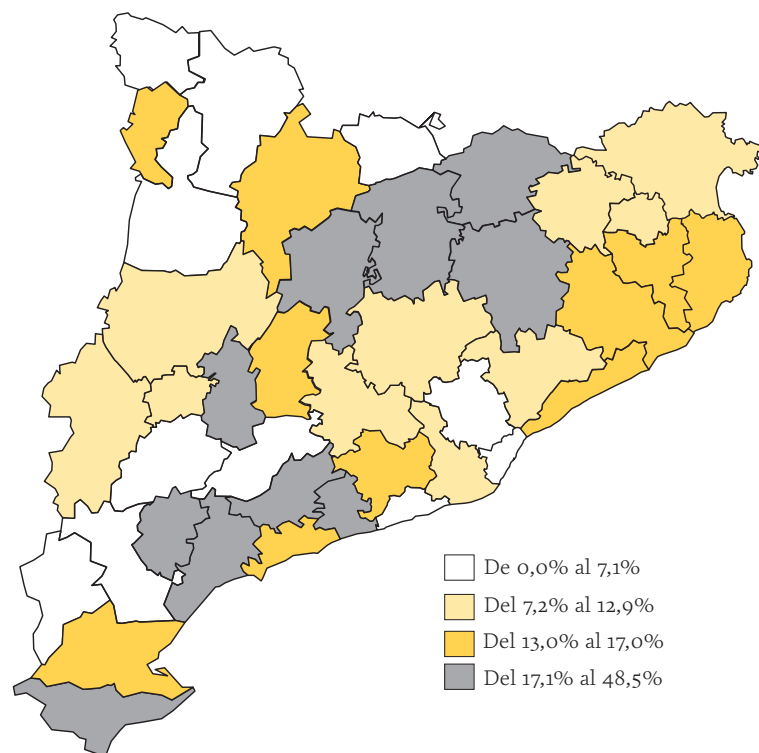
En aquests centres penitenciaris d'adults no hi ha personal exclusivament dedicat als i les joves (llevat d'algunes excepcions puntuals). Els professionals, doncs, comparteixen majoritàriament tasques d'atenció als joves i als adults.

4.19. Escoles verdes

La Generalitat de Catalunya promou, per mitjà del Programa d'escoles verdes, l'ambientalització integral dels centres educatius de Catalunya. Aquest programa té com a objectius principals:

- Ajudar els centres a ambientalitzar-se, és a dir, a incorporar els valors de l'educació per a la sostenibilitat en tots els àmbits de la vida del centre (curriculum, gestió, relacions amb l'entorn...).
- Promoure la participació i la implicació activa de tota la comunitat educativa en la millora del seu entorn (centre, barri, municipi...).
- Afavorir l'intercanvi entre els centres que participen en el programa, tot construint una gran xarxa d'escoles per a la sostenibilitat.

Figura 69. Percentatge de centres adherits al Programa d'escoles verdes segons la comarca. Catalunya, curs 2008-2009



Font: elaboració SIA. Departament de Medi Ambient i Habitatge

En el curs escolar 2008-2009 hi ha 466 centres educatius, que representen al voltant del 10% del total de centres educatius de Catalunya, que participen en el Programa d'escoles verdes. Alhora, 281 d'aquests centres han obtingut també el distintiu d'Escola Verda que atorga la Generalitat de Catalunya.

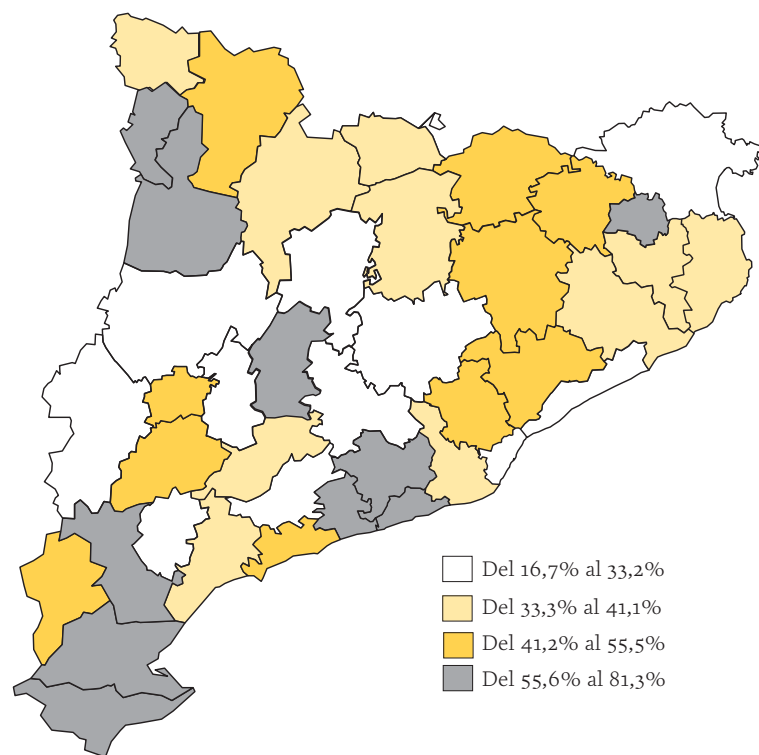
Segons la comarca, s'observa que les que tenen un major percentatge de centres educatius adherits al Programa d'escoles verdes són el Montsià (16 centres educatius, que representen el 48,5%), el Berguedà (16 centres educatius, que representen el 38,1%) i l'Alt Camp (13 centres educatius, que representen el 31,7%).

Alhora, hi ha sis comarques que no tenen cap centre adherit al Programa d'escoles verdes: la Cerdanya, les Garrigues, el Pallars Sobirà, la Ribera d'Ebre, la Terra Alta i la Val d'Aran.

4.20. Pla català d'esport a l'escola

És un pla impulsat conjuntament pels departaments d'Educació i de Vicepresidència (Secretaria General de l'Esport) amb l'objectiu d'incrementar la participació de l'alumnat en activitats físiques i esportives en horari no lectiu en el propi centre educatiu.

Figura 70. Percentatge de centres educatius adherits al Programa d'esport a l'escola segons la comarca. Catalunya, curs 2008-2009



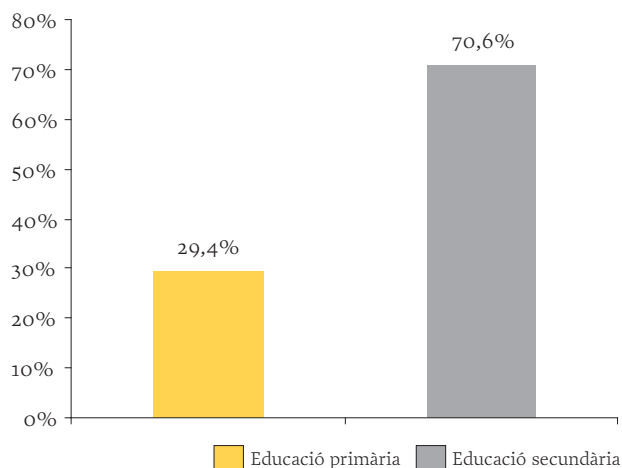
Font: elaboració SIA. Secretaria General de l'Esport. Departament de Vicepresidència. Balanç 2008

L'any 2008 hi ha 984 centres educatius subvencionats (344 centres més que l'any 2007), dels quals 480 centres són d'educació infantil i primària, 376 són instituts d'educació secundària i 90 centres són concertats. També hi ha 37 zones esportives rurals.

Segons el balanç del 2008, ahora hi ha 985 professors/ores de primària i secundària amb contraprestació econòmica per la tasca de coordinació del Pla català de l'esport a l'escola al seu centre, 1.500 nous dinamitzadors/ores de primària formats i 1.000 nous dinamitzadors/ores de secundària formats.

A Catalunya, en el curs 2008-2009 hi ha 986 escoles adherides al Programa d'esport a l'escola, que representen el 33,6% del total de centres educatius de règim general de Catalunya.

Figura 71. Percentatge d'alumnes que participen en el Pla català de l'esport a l'escola segons l'etapa educativa. Catalunya, curs 2007-2008



Font: elaboració SIA. Secretaria General de l'Esport. Departament de Vicepresidència. Balanç 2008

Segons la comarca, s'observa que el Pla de l'Estany, el Baix Ebre i el Montsià són les comarques que tenen un major percentatge de centres educatius que s'han adherit al Programa d'esport a l'escola. En canvi, el Priorat, el Barcelonès i el Maresme són les comarques amb un menor percentatge de centres educatius adherits a aquest programa.

Durant el curs 2007-2008 van participar en el Pla català de l'esport a l'escola 397.723 alumnes, dels quals el 29,4% cursen educació primària i el 70,6% són alumnes de secundària.

4.21. Equipaments cívics

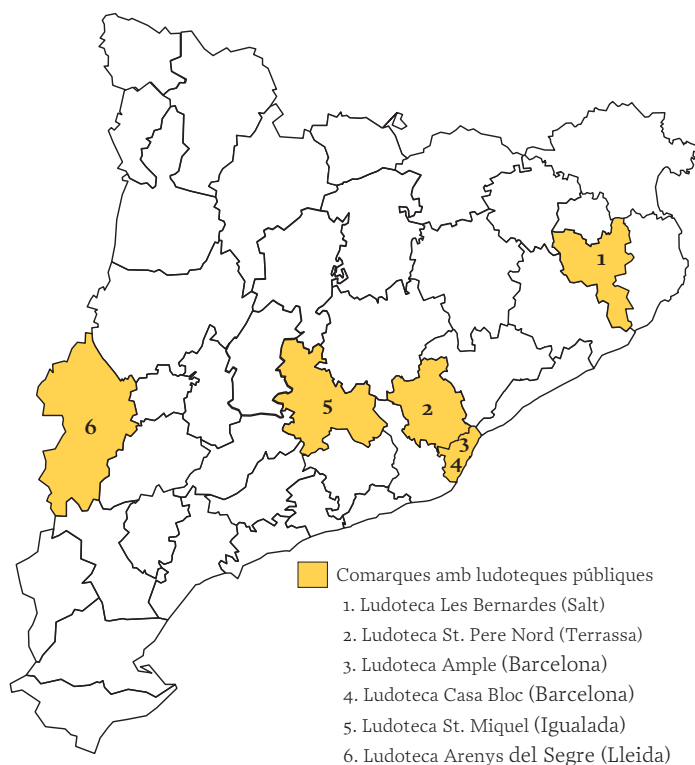
Ludoteques

Les ludoteques de la Direcció General d'Acció Cívica són uns equipaments especialitzats en el joc i la joguina, uns punts de trobada per a infants i joves que tenen com a objectiu principal la participació en el desenvolupament integral de la persona, intensificant les relacions entre els infants, com també les relacions entre aquests i el món dels adults.

Les persones usuàries de les ludoteques són infants i adolescents que tenen entre 5 i 16 anys.

A Catalunya hi ha actualment sis ludoteques públiques: una a Lleida, una a Igualada, una a Salt, una a Terrassa i dues a Barcelona.

Figura 72. Ubicació de les ludoteques públiques de Catalunya. Catalunya, 2009



Font: elaboració SIA. Secretaria d'Acció Ciutadana. Departament de Governació i Administracions Públiques

Ludomòbil

La Ludomòbil és un espai de joc itinerant obert als nens i les nenes on poden gaudir de 400 m² de jocs distribuïts en diferents espais:

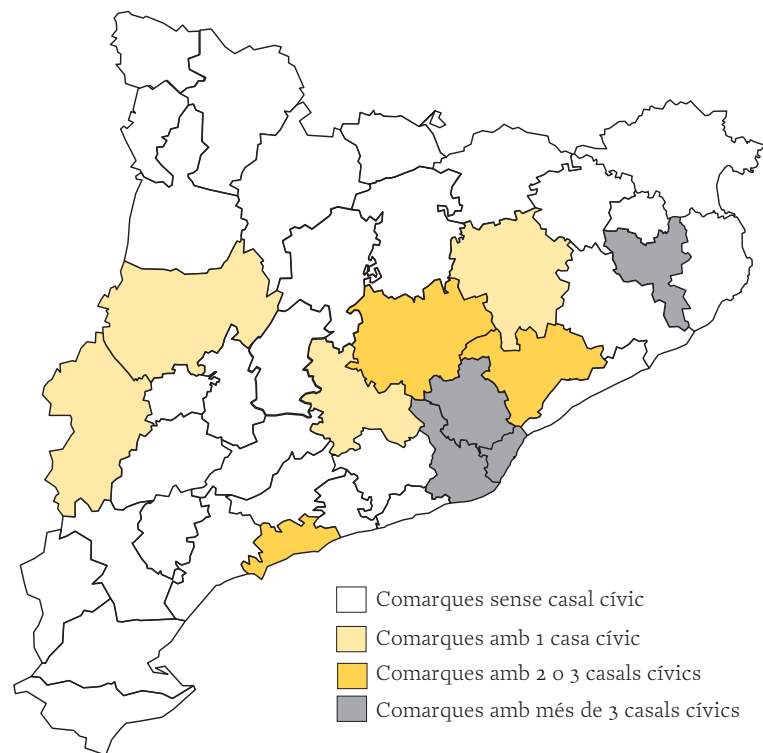
- Espai de primera infància de 0 a 3 anys, amb pares i mares: piscina de boles, arrossegadors, caminadors, tobogan, balanci.
- Espai de joc simbòlic de 4 a 6 anys: caseta de fusta amb mobiliari adequat a les característiques de la casa.
- Espai de joc psicomotriu de 4 a 6 anys: pista d'escumes.
- Espai de jocs de taula de 4 a 6 anys i amb jocs per a nens i nenes fins a 8 anys.

Casals cívics

Són uns equipaments públics oberts a tota la població (infants, adolescents, joves, grans, entitats, etc.) on s'ofereixen un seguit de recursos per reforçar projectes dirigits a la millora de la comunitat, fomentar el desenvolupament integral de la persona, promoure els valors cívics i donar suport al teixit associatiu en el seu compromís amb la societat.

A Catalunya hi ha 35 casals cívics distribuïts pel territori. Concretament hi ha 11 comarques que disposen de casals cívics i 30 comarques que no en disposen. La comarca que disposa d'un major nombre de casals cívics és el Barcelonès (8), seguit del Baix Llobregat (7) i el Vallès Occidental (5).

Figura 73. Ubicació i nombre de casals cívics segons la comarca. Catalunya, 2009



Font: elaboració SIA. Secretaria d'Acció Ciutadana. Departament de Governació i Administracions Públiques

Als casals cívics es duen a terme activitats adreçades exclusivament a la infància i l'adolescència: els programes "Jugar i Llegir" i "Joves en Acció".

El programa “Jugar i Llegir” és un programa socioeducatiu que integra dos aspectes estretament relacionats i complementaris per al desenvolupament dels infants: el joc i la lectura. El programa té un doble objectiu: fomentar la creativitat i la convivència mitjançant el joc i promoure l'hàbit de llegir i el gust per la lectura. El programa es porta a terme majoritàriament als casals cívics.

El programa “Joves en Acció” és un programa de dinamització juvenil que té com a objectiu el desenvolupament personal dels i les joves a partir del treball de valors com la convivència, el civisme, la solidaritat i sobretot el sentiment de pertinença a un grup. S'origina a partir de la necessitat de donar un tractament específic als col·lectius de joves que es mouen al voltant dels casals cívics de la Direcció General d'Acció Cívica de la Secretaria d'Acció Ciutadana del Departament de Governació i Administracions Públiques i està destinat a joves de 12 a 18 anys.

En cada casal hi ha un/a educador/a, que és la persona que condueix el programa i que elabora conjuntament amb el grup de joves una programació d'activitats molt variades amb la finalitat que s'adaptin a cada realitat i context territorial: sortides culturals, cursets de ball, cant coral, tennis de taula, tallers de percussió, autoconeixement, intel·ligència emocional, drogues, sida, etc. Alhora, en els casals cívics es duen a terme uns programes comunitaris adreçats a la població general on també hi ha infants i adolescents: el programa “Aprendre a Aprendre” i el Projecte Òmnia.

El programa “Aprendre a Aprendre” és un servei d'orientació i inserció sociolaboral que té com a finalitat aconseguir la capacització dels ciutadans i ciutadanes per ser autònoms i eficaços en la recerca activa de feina i en la seva incorporació sociolaboral.

El Projecte Òmnia és un projecte d'inclusió per fer arribar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) a totes aquelles persones que, per la seva situació econòmica, social o d'aïllament geogràfic, tenen el risc de quedar-ne al marge. La seva finalitat és garantir l'accés a les TIC i evitar la fractura i l'analfabetisme digitals.

Bibliografia

- De Paul, J., Arruabarrena, M.I., Torres, B., Muñoz, R. "La prevalencia del maltrato infantil en la provincia de Guipuzkoa", *Infancia y Aprendizaje*, 1995, 71: 49-58.
- *Informe d'indicadors de resultats*. Barcelona: Dept. d'Educació, 2009.
- Inglès, A. [et al.] *Els maltractaments infantils a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Direcció General d'Atenció a la Infància, 1991.
- Inglès, A. [et al.] *El maltractament d'infants a Catalunya. Quants, Com, Per què*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Departament de Justícia, 2000.
- Krieger N, Williams DR, Moss NE. "Measuring social class in US public health research: concepts, methodologies, and guidelines", *Annu Rev Public Health*, 1997, 18: 341-78.
- *La salut de la població infantil a Catalunya: Enquesta de salut 2006*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2009.
- Mari-Klose, P. [et al.] *Temps de les famílies: anàlisi sociològica dels usos dels temps dins de les llars catalanes a partir de les dades del Pànel de Famílies i Infància*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania, 2008.
- *Pla estratègic d'ordenació de l'atenció de pediatria a l'atenció primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2007.
- Regidor E, Grupo de Trabajo de la SEE. *La clasificación de clase social de Goldthorpe: Marco de referencia para la propuesta de medición de la clase social del grupo de trabajo de la Sociedad Española de Epidemiología*.
- *Revista Española de Salud Pública*, 2001, 75: 13-22.
- Sanmartín, J. (director). *Maltrato infantil en la familia*. Comunidad Valenciana (1997/1998). Serie Documentos núm. 3. Valencia, Centro Reina Sofia para el Estudio de la Violencia, 2000.

- Verdugo, M.A., Gutiérrez, B., Fuertes, J., Elices, J.A. *Maltrato infantil y minusvalía*. Madrid, Ministerio de Asuntos Sociales, 1993.
- Vidal, F., Mota, R. "Encuesta de Infancia en España 2008", *Cuadernos Fundación SM*, n.11, 2008.

Annexos

Annex 1. Enquestes utilitzades per a l'estudi i la descripció de les variables



Enquesta de salut de Catalunya

Variables i definicions de les variables analitzades de l'enquesta

- La classificació de **classe social** basada en l'ocupació utilitzada és la següent:

Grup I: directius de l'Administració pública i d'empreses de 10 assalariats o més. Professions associades a titulacions de segon i tercer grau universitari.

Grup II: directius d'empreses amb menys de 10 assalariats. Professionals associats a una titulació de primer cicle universitari. Tècnics i professionals de suport. Artistes i esportistes.

Grup III: treballadors de tipus administratiu i professionals de suport a la gestió administrativa i financera. Treballadors dels serveis personals i de seguretat. Treballadors per compte propi. Supervisors de treballadors manuals.

Grup IVa: treballadors manuals qualificats.

Grup IVb: treballadors manuals semiqualicats.

Grup V: treballadors manuals no qualificats.

- **Consum de tabac:** en funció de la resposta de l'enquestat es classifica l'hàbit tabàquic segons les categories:

Fumador/a habitual: aquella persona que fuma diàriament com a mínim un cigarret, cigar o pipa.

Fumador/a ocasional: aquella persona que fuma, però no ho fa diàriament.

No fumador/a: aquella persona que no ha fumat mai o que fuma menys d'un cigarret al dia.

Exfumador/a: aquella persona que havia estat fumador/a.

- **Consum d'alcohol:** es pregunta sobre consum d'alcohol l'any anterior tant en dies feiners com en el cap de setmana. Se segueix la proposta del Pla Nacional sobre Drogues per classificar els individus segons el consum d'alcohol:

L'alcohol total consumit es considera segons el tipus de beguda (cervesa, vi, cava o similar = 10 g; whisky, conyac, rom, aiguardents, combinats i similars = 20 g), el nombre de consumicions i la freqüència en el període determinat. Per cada enquestat estímem una unitat de consum (UC) com segueix:

$$UC = \Sigma \text{ unitats de beguda} \\ (10g) * \text{nombre de} \\ \text{consumicions} * \text{freqüència}$$

I, posteriorment, els individus es classifiquen en:

No bevedor/a: aquella persona que no ha consumit alcohol en els darrers 12 mesos.

Bevedor/a moderat: aquella persona que beu menys de 17 UC setmanals en el cas de les dones i menys de 28 UC setmanals en cas dels homes.

Bevedor/a de risc: aquella persona que beu 17 o més UC setmanals en el cas de les dones i 28 o més UC setmanals en el cas dels homes. Així mateix, es considera bevedor de risc aquell individu que pren 5 consumicions o més en una sola ocasió.

El Panel de Famílies i Infància

Variables i definicions de les variables analitzades de l'enquesta

- **Economia de les llars:**

Renda mitjana per unitat de consum: es refereix als ingressos equivalents, que es defineixen com el quocient entre els ingressos nets i el nombre d'unitats de consum de la llar, segons l'escala de l'OCDE. El pes és 1 per al primer adult de la llar, 0,5 per a la resta de persones de 14 anys o més i 0,3 per a cada noi/a de menys de 14 anys.

Llindar de pobresa: és el 60% de la mitjana dels ingressos per unitat de consum de la llar, segons l'escala de l'OCDE. El llindar se situa en 8.18,23 euros abans de transferències.

Situació de precarietat econòmica: aquelles llars que en el darrer any s'han trobat amb 2 dels problemes següents o més: durant un període de 6 mesos no hi havia ningú a casa que tingués treball remunerat; a la seva llar han hagut de demanar diners a amics o familiars per arribar a final de mes; s'han retardat en el pagament del lloguer; s'han retardat en el pagament de la hipoteca o algun altre préstec relacionat amb la compra d'un habitatge; s'han retardat en el pagament d'un rebut d'aigua, telèfon, electricitat o gas; no s'han pogut permetre comprar roba, aliments o alguna altra cosa important que necessitaven a casa.

- **Les diferents categories de nivell d'estudis utilitzades són:**

Sense estudis: inclou les persones que no són capaces de llegir i escriure una exposició breu i senzilla de fets relatius a la seva vida corrent i els que tenen la primària o l'EGB incomplets.

Estudis primaris: EGB complet o equivalents.

Formació professional: inclou les persones que han completat la formació professional de primer i segon grau.

Estudis secundaris: inclou BUP i COU i altres titulacions mitjanes; les persones que han fet COU, preuniversitari i l'accés a la universitat. Inclou també les arts aplicades i oficis artístics, grau mitjà de conservatoris de música, escoles oficials d'idiomes, etc.

Estudis universitaris: juntament amb les diplomatures d'escoles universitàries, facultats i col·legis universitaris, arquitectures i enginyeries tècniques, inclou també les llicenciatures universitàries, arquitectura i enginyeries superiors, titulacions d'estudis superiors no universitaris i els estudis de postgrau i doctorats.

Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya

Variables i definicions de les variables analitzades de l'enquesta

Maltractament entre iguals: nois o noies amb els quals altres companys d'escola es fiquen sovint per molestar-los, per exemple, es burlen d'ells, els deixen de banda, els roben, els peguen o els amenacen sovint.

Agressions: amenaçar amb paraules i agredir sense o amb armes (cops, empentes, etc.)

Agressions sexuals: comentaris molestos, assetjament, tocar amb una mica de força, tocar amb violència i violació.

Enquesta de consum i pràctiques culturals de Catalunya 2006

Variables i definicions de les variables analitzades de l'enquesta

Temps lliure: és el temps que resta del temps destinat al treball remunerat, a l'estudi, al treball domèstic, a desplaçar-se i a tenir cura de les necessitats personals pròpies.

Activitats realitzades en temps lliure: són activitats que han realitzat les persones entrevistades en el darrer dia laborable i en el darrer cap de setmana anomenades de forma espontània.

Usuaris de biblioteca: persones que han assistit a una biblioteca oberta al públic almenys una vegada en els darrers dotze mesos.

Visitants d'exposicions i galeries d'art: persones que han visitat almenys una exposició o una galeria d'art en els darrers dotze mesos.

Visitants de museus: persones que han visitat almenys un museu en els darrers dotze mesos.

Espectadors de cinema: persones que han assistit almenys una vegada al cinema en els darrers dotze mesos.

Lectors habituals de llibres: persones que han llegit sis llibres i més en els darrers dotze mesos.

Lectors esporàdics de llibres: persones que han llegit fins a cinc llibres en els darrers dotze mesos.

Lectors de diaris i revistes: persones que llegeixen diaris tant en versió paper com per Internet.

Lectors habituals de diaris i revistes: persones que llegeixen diaris almenys un cop per setmana.

Lectors esporàdics de diaris i revistes: persones que llegeixen diaris menys d'un cop per setmana.

Lectors de diaris i revistes: persones que llegeixen diaris tant en versió paper com per Internet.

Afeccionats a l'audició de música: persones que escolten música almenys esporàdicament.

Afeccionats habituals a l'audició de música: persones que escolten música més d'un cop per setmana.

Afeccionat esporàdic a l'audició de música: persones que escolten música menys d'un cop per setmana.

Usuari d'ordinador: persones que han utilitzat l'ordinador en els darrers dotze mesos.

Usuari d'Internet: persones que han utilitzat Internet en els darrers dotze mesos.

Annex 2. Glossari de conceptes de la DGAIA



Tipus d'expedient en la protecció a la infància i a l'adolescència

Tutela: l'expedient de tutela s'inicia des del moment en què es dicta la resolució administrativa de desemparament i dura mentre es mantenen les funcions tutelars sobre la persona menor d'edat. En aquest expedient es fan totes aquelles actuacions i tràmits que impliquen la representació i la defensa dels interessos de la persona tutelada.

Guarda: és aquell expedient que té per objecte l'assumpció de la guarda de la persona menor d'edat, a instància dels pares per circumstàncies de força major (guarda administrativa) o bé per resolució judicial (guarda judicial).

Diligència prèvia: donen lloc a l'obertura d'aquest tipus d'expedients aquells documents, el contingut dels quals no dona lloc a una intervenció tècnica, només a una gestió documental.

Mesures protectores de la DGAIA

Atenció en la família pròpia: és una mesura administrativa on l'assumpció de la tutela del menor la realitza la DGAIA mentre els pares en mantenen la guarda. La família rep suport psicosocial de caire personal i econòmic.

Acolliment en família extensa: és una mesura administrativa que consisteix a dotar d'un recurs temporal d'atenció en família el menor que no pot romandre amb els seus progenitors i és recomanable la separació transitòria del nucli. Aquesta família d'acollida té una relació de parentiu amb l'infant.

Acolliment en família aliena: és una mesura administrativa de caràcter transitori que es constitueix amb famílies o persones que no tenen cap relació de parentiu amb el menor que no pot romandre amb els seus progenitors.

Acolliment preadoptiu: constitueix una mesura prèvia a l'adopció quan es preveu que la situació de separació dels pares biològics pot ser permanent. La resolució de la mesura la dicta la DGAIA i l'ICAA du a terme el procés de validació de les famílies i l'assignació.

Atenció en centre d'acolliment: els centres d'acolliment són serveis residencials d'estada limitada i transitòria que tenen per objecte realitzar l'observació i el diagnòstic de la situació o risc de desemparament de menors respecte de llurs familiars, per tal d'elaborar la proposta de mesura corresponent, quan és impossible o inconvenient realitzar l'estudi en el territori.

Atenció en centre de primera acollida: donen atenció immediata als nois estrangers que arriben a Catalunya sense referents familiars. Durant la seva estada en aquests recursos es valora la situació de cadascun d'ells i es fa la

proposta més adequada: la d'inserció sociolaboral mitjançant l'ingrés en algun dels recursos de la DGAIA o, si escau, el reagrupament familiar en origen.

Atenció en centre residencial: els centres residencials són serveis d'acolliment residencial, per a la guarda i educació dels infants i adolescents en situació de desemparament i tutelats per l'Administració, en substitució de la família natural del menor durant el temps que persisteixen les dificultats socials, sempre que no hagi estat possible l'acolliment en família.

Pisos assistits: els pisos assistits de l'Àrea de Suport als Joves constitueixen un recurs residencial adreçat a joves majors de 16 anys tutelats per la DGAIA (16-18 anys) i a joves que han estat sota la tutela de la DGAIA en complir la majoria d'edat (majors de 18 anys).

